

Joodse Kindergemeenschap Cheider

Onderzoek bestuur en scholen

- Herstelonderzoek sociale veiligheid
- Vierjaarlijks onderzoek bestuur en scholen
- Themaonderzoek
Burgerschapsonderwijs en het omgaan met verschil in morele opvattingen

Datum vaststelling: 15 mei 2020

Plaats: Amsterdam
Bestuursnummer: 78457
Brinnummers: 07AD|00 (po), 23GF|00 (vo)

Samenvattende conclusie

In de periode december 2019 – februari 2020 heeft de inspectie drie met elkaar samenhangende onderzoeken uitgevoerd op het Cheider. De onderzoeken leidden tot de volgende conclusies.

- De sociale veiligheid van de leerlingen van het Cheider is nog steeds niet voldoende geborgd. Het veiligheidsbeleid kent meerdere omissies onder meer doordat het aanbod van de school nog steeds in onvoldoende mate voorziet in onderwijs over seksualiteit en seksuele diversiteit en dus ook niet is geborgd dat respectvol gedrag en seksuele weerbaarheid van leerlingen worden bevorderd. Dit komt niet alleen door de trage handelwijze van het bestuur maar ook omdat het bestuur het hoofd Joodse zaken alsook de schoolrabbijn in de praktijk te veel bevoegdheden toekent bij het bepalen van de leerinhouden en niet nader omschreven 'halachische geschillen'.
- Het tempo waarin het bestuur werkt aan herstel en waarmee het gevolg geeft aan aanbevelingen van de inspectie (waaronder aanbevelingen die rechtstreeks raken aan sociale veiligheid van leerlingen) is laag. Aan de herstelopdrachten van 2018 is maar zeer ten dele voldaan en de aanbevelingen zijn zeer beperkt opgepakt. Dit laatste geldt onder meer voor de dringende aanbeveling om te komen tot bestuurlijke vernieuwing. Het interne toezicht en de medezeggenschap functioneren nog lang niet optimaal. Er wordt op diverse punten niet voldaan aan de Code Goed Bestuur.
- De kwaliteitszorg op het niveau van het bestuur is onvoldoende. De kwaliteitszorg, de kwaliteitscultuur en de verantwoording en dialoog vertonen tekortkomingen.
- Ook het financieel beheer van het bestuur is onvoldoende omdat financiële continuïteit niet is gewaarborgd. Het bestuur staat al sinds oktober 2013 onder financieel aangepast toezicht en blijft dat staan.
- De meeste onderzochte onderdelen op het niveau van de scholen zijn van voldoende kwaliteit. Dit geldt niet voor het leerstofaanbod en voor de veiligheid. Vanwege het oordeel onvoldoende voor Veiligheid (kernstandaard SK1) is de onderwijskwaliteit van beide scholen als geheel, conform de beslisregel in het onderzoekskader 2017, als onvoldoende beoordeeld.

Deze conclusies laten zien dat het bestuur nog steeds onvoldoende bereidheid toont en blijkt geeft van urgentie om tot de noodzakelijke veranderingen te komen. Het bestuur traineert de totstandkoming van een afdoende aanbod en veiligheidsbeleid om herhaling van een incident als in 2012 te voorkomen. We rekenen het bestuur dit, gezien de historie, zwaar aan. We zien deze opstelling tevens als schadelijk voor de kwaliteit van het bestuur en het onderwijs en stellen de minister hiervan op de hoogte.

Dit rapport bevat herstelopdrachten aan het bestuur. De inspectie ziet erop toe dat aan de opdrachten wordt voldaan.

Tenzij binnen de termijn hersteld, legt de inspectie bekostigingssancties op vanwege het langdurige karakter van de tekortkomingen die ook al eerder, in 2018 en/of 2019, al zijn vastgesteld.

Context

De stichting Joodse Kindergemeenschap Cheider vormt het bevoegd gezag van twee scholen, één voor primair onderwijs (verder in dit rapport aangeduid als po of po-school) en één voor voortgezet onderwijs (vo), en een kinderdagverblijf. De missie van 'het Cheider' is het aanbieden van zowel Joods-religieus als regulier bekostigd ('profaan'¹) onderwijs binnen de levensovertuiging die gestoeld is op de Joodse regelgeving vanuit de Thora en Talmoed. De scholen kunnen getypeerd worden als traditioneel-orthodoxe Joodse scholen.

Het Cheider stelt zich ten doel een leeromgeving te creëren waarin de leerlingen gemotiveerd worden om zich te ontwikkelen en op te groeien tot volwaardig lid van de Joodse gemeenschap in Nederland, dat een waardevolle bijdrage zal leveren aan de samenleving, vanuit de eigen levensbeschouwelijke waarden. Het Cheider heeft enkele bijzondere kenmerken, voortvloeiend uit de levensbeschouwelijke richting. Zo heeft de school een eigen schoolsynagoge waar voorafgaand aan de lesdag het ochtendgebed plaatsvindt. Er is sprake van gescheiden onderwijs voor jongens en meisjes vanaf groep 4 voor de profane vakken en vanaf groep 5 voor de Joodse les. Naast regulier onderwijs wordt er onderwijs gegeven in de vakken Modern en Klassiek Hebreeuws en in vakken zoals Joodse geschiedenis, Bijbelse aardrijkskunde en Joods recht (o.a. Talmoed). Er zijn speciale veiligheidsvoorzieningen voor de personen en het gebouw.

Het bestuur van het Cheider ontvangt rijksbekostiging voor het profane onderwijs. Het Joods onderwijs wordt bekostigd uit de vrijwillige ouderbijdrage, eigen middelen en subsidies. De school voor voortgezet onderwijs heeft de status van uitzonderingsschool².

De rechtsvorm van het Cheider is een stichting. Het bestuur van de stichting wordt gevormd door personen uit de Joodse gemeenschap die zich op vrijwillige basis inspanssen om de doelstellingen van het Cheider te realiseren. Het bestuur kent volgens de statuten (2011) een functionele scheiding tussen het uitvoerend deel van het bestuur en het toezichthoudend deel van het bestuur³. Het Cheider wordt geleid door een algemeen directeur. Daarnaast is er een hoofd Joods onderwijs die verantwoordelijk is voor de inhoud van het Joods onderwijs en het bewaken van de identiteit van al het onderwijs.

In het schooljaar 2019-2020 heeft het Cheider 75 leerlingen in het primair onderwijs en 38 in het voortgezet onderwijs.

¹ Dit is de term die de school hanteert voor het reguliere onderwijs. Evenals in eerdere inspectierapporten volgt de inspectie vanwege herkenbaarheid en eenduidig gebruik van begrippen deze aanduiding van de school. De inspectie gaat er daarbij vanuit dat het door de school genoemde 'profane' onderwijs overeenkomt met het reguliere, bekostigde onderwijs dat conform wettelijke eisen wordt verzorgd, en gebruikt het begrip in die betekenis.

² Beleidsregel uitzonderingsscholen VO 2013, nr. VO/440230, houdende regels omtrent instandhouding dan wel bekostiging van scholen onder de opheffingsnorm in verband met een uitzonderlijke situatie.

³ Zoals bedoeld in artikel 17b, eerste lid, van de WPO en artikel 24e, eerste lid, van de WVO.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	6
2	Onderzoeksopzet.....	16
3	Bevindingen herstelonderzoek sociale veiligheid.....	18
4	Bevindingen vierjaarlijks onderzoek bestuur en scholen.....	30
5	Burgerschap en omgaan met verschil in morele opvattingen.....	45
6	Overzicht herstelopdrachten.....	48
7	Overzicht aanbevelingen.....	53
8	Beleidsreactie bestuur.....	54
9	Zienswijze bestuur.....	64

1 Inleiding

1.1 Voorgeschiedenis

1.1.1 Specifiek onderzoek naar sociale veiligheid

In de periode mei-juli 2018 heeft de Inspectie van het Onderwijs (hierna 'de inspectie') in opdracht van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een specifiek onderzoek uitgevoerd naar de sociale veiligheid op de school, alsook naar het handelen van het bestuur, gericht op het borgen van sociale veiligheid. De aanleiding hiervoor was de veroordeling in 2018 van een leraar van de school voor seksueel misbruik van een leerling in 2012 en het handelen van het bestuur in de periode nadat het misbruik aan het licht kwam. De centrale vraag van dit specifiek onderzoek⁴ luidde: Is de sociale veiligheid bij het Cheider door het bestuur in voldoende mate geborgd, nu en in de toekomst? Het antwoord op deze vraag luidde als volgt:

'Het bestuur van de Joodse Kindergemeenschap Cheider (hierna 'het Cheider') voldoet in belangrijke mate aan de zorgplicht voor de sociale veiligheid, maar schiet, ondanks goede intenties, tekort in de borging daarvan. De meeste leerlingen voelen zich veilig. Het beleid vertoont echter te weinig samenhang, is deels van recente datum en onvoldoende ingebed in de onderwijspraktijk. Daar komt bij dat wij tekortkomingen en risico's constateren in enkele structurele voorwaarden voor de borging van de sociale veiligheid nu en in de toekomst. De financiële condities zijn ongunstig en er zijn verbeteringen nodig op het gebied van de bestuurlijke inrichting en het bestuurlijk handelen.'

Zie voor een nadere uitwerking en toelichting het rapport van bevindingen.⁵ Er zijn tevens herstelopdrachten gegeven aan het bestuur. Ook zijn diverse aanbevelingen in dit rapport opgenomen en een aantal onderwerpen voor nader onderzoek die bij het eerstvolgende 4JOB meegenomen zouden worden.

1.1.2 Tussentijds onderzoek naar voortgang hersteltraject

De inspectie is in de periode januari – juli 2019 nagegaan wat de stand van zaken was met betrekking tot de herstelopdrachten uit het rapport van 2018. Dit 'tussentijdse onderzoek' bestond deels uit gesprekken met het bestuur en deels uit documentenanalyse. Het onderzoek leidde tot een tussenrapport⁶ dat in augustus 2019 werd vastgesteld. Samengevat luidde de conclusie dat negen maanden na het specifieke onderzoek naar de sociale veiligheid de noodzakelijke verbeteringen op het gebied van zowel de sociale veiligheid als het bestuurlijk handelen op de scholen van Stichting Joodse Kindergemeenschap Cheider nog niet volledig waren gerealiseerd en dat de scholen op essentiële punten nog steeds niet voldeden aan de wet. Dit laatste betreft de herstelopdrachten met betrekking tot de verantwoording over de invulling van de

⁴ Het betrof een onderzoek conform artikel 15, eerste lid, in samenhang met artikel 3, eerste lid, onder a, sub 1, van de Wet op het Onderwijstoezicht.

⁵ Rapport Specifiek Onderzoek Sociale Veiligheid; te vinden op de website van de inspectie: www.onderwijsinspectie.nl

⁶ Tussentijds onderzoek naar de voortgang van het hersteltraject; te vinden op de website van de inspectie: www.onderwijsinspectie.nl

kerndoelen in de schoolplannen en de inzet van voor het onderwijs over de kerndoelen bevoegde docenten⁷.

Verder werd tijdens het tussentijdse onderzoek vastgesteld dat er ook nauwelijks sprake was van verbetering naar aanleiding van de aanbevelingen uit het rapport van 2018. Bovendien werd geconcludeerd dat het bestuur onnodig veel tijd nam om aan de herstelopdrachten te voldoen, dat er te weinig bereidheid was tot veranderen bij het bestuur en er onvoldoende sprake was van urgentiebesef. De inspectie spreekt in het rapport van een starre houding van het bestuur.

Belangrijk twistpunt in de periode van het tussentijdse onderzoek betrof een passage in het bestuursreglement waarin stond dat bij strijdigheid van de Joodse codices en de Nederlandse onderwijswetgeving de eerste zullen prevaleren, wat bijvoorbeeld tot gevolg zou kunnen hebben dat handelen conform de wettelijke eisen door het bestuur niet gegarandeerd is bij een eventueel nieuw incident op het gebied van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Deze passage betekende ook dat aan de herstelopdracht betreffende intern toezicht niet was voldaan.

Het standpunt van de inspectie was (en is) op dit punt dat de Nederlandse wet te allen tijde dient te worden nageleefd. Het tussentijdse rapport beschrijft dat uiteindelijk, in juli 2019, na een lange discussie met de inspectie, het bestuur de passage in het bestuursreglement over de prevalentie van de Joodse codices heeft geschrapt. Daarmee concludeerde de inspectie dat voldaan was aan de herstelopdracht betreffende het vaststellen van een bestuursreglement waarin intern toezicht afdoende geregeld was.⁸

1.1.3 Bekostigingsmaatregel

Als uitvloeisel van dit tussentijdse onderzoek, waaruit dus bleek dat niet was voldaan aan de herstelopdracht⁹ met betrekking tot de kerndoelen en de inzet van bevoegde docenten, heeft de inspectie in december 2019 een bekostigingsmaatregel genomen, te weten het opschorten van 15 procent van 1/12^e deel van de jaarlijkse bekostiging. Bij het definitief vaststellen van dit rapport is de situatie op dit punt als volgt: per 1 december 2019 is de opschorting van de bekostiging voor een periode van drie maanden ingegaan. Op 17 december 2019 is Cheider in bezwaar gegaan tegen de opschorting. De bezwaarprocedure loopt via DUO. Op 19 februari '20 heeft een bezwaarhoorzitting plaatsgevonden en heeft Cheider de bezwaargronden toegelicht. Gedurende de vaststelling van het rapport heeft een heroverweging van het bezwaar van Cheider plaatsgevonden. DUO bereidt een beslissing op het bezwaar voor. Volgens de beslissing op bezwaar is het besluit van 5 december 2019 in stand gebleven, maar is thans de reden tot opschorting van de bekostiging vervallen nu Cheider in de schoolplannen, alhoewel zeer marginaal en slechts op papier, de ambitie uitspreekt van invulling van de kerndoelen in het onderwijs.

1.1.4 Vierjaarlijks onderzoek bestuur en scholen

⁷ Ter toelichting bij dit laatste: tijdens het onderzoek van 2018 rees het vermoeden dat onderdelen van het onderwijs in wereldoriëntatie gegeven werden door onbevoegde docenten (docenten Joods onderwijs). Het rapport noemde dit een onderwerp voor nader onderzoek. Daarom en vanwege de samenhang met de herstelopdracht over de kerndoelen is dit meegenomen in het tussentijdse onderzoek.

⁸ In het tussenrapport is dit als volgt toegelicht: Met de bekostigingsvoorwaarden wordt voorgeschreven dat op voorhand voor iedereen duidelijk moet zijn wie binnen de onderwijsorganisatie bevoegd is om welke maatregel te treffen. Intern toezicht op het uitoefenen van die bevoegdheden staat dan centraal. Door op te nemen dat niet nader omschreven regels, in dit geval 'Joodse codices', prevaleren boven wat is geregeld in het reglement en zelfs boven de formele wet, was de bevoegdheidsverdeling tussen bestuur en toezicht alsnog niet afdoende geregeld. Daarmee werd niet transparant hoe het bestuur waarborgt dat het intern toezicht onafhankelijk kan functioneren van het bestuur, en ook niet dat de interne toezichthouder beschikt over de bevoegdheden opdat het deugdelijk en onafhankelijk toezicht kan uitoefenen (artikelen 17c, tweede lid, van de WPO en 24e1, tweede lid van de WVO).

⁹ De herstelopdracht luidde: 'Het bestuur past de eerstvolgende versies van de schoolplannen uiterlijk 1 april 2019 (eventueel tussentijds) zodanig aan dat daarin in elk geval de uitwerking van de benoemde kerndoelen aan bod komt en dat beschreven is op welke wijze deze in de lessen worden behandeld.' (Inspectierapport 'Tussentijds onderzoek naar de voortgang van het hersteltraject bij Cheider' vastgesteld op 12 augustus 2019. Zie op www.onderwijsinspectie.nl.

In 2017 is de inspectie conform het Onderzoekskader 2017 begonnen met zogeheten vierjaarlijkse onderzoeken naar bestuur en scholen (4JOB). Het 4JOB bij Cheider stond gepland voor april 2019. Vanwege de onvoldoende vorderingen in het verbetertraject is dit onderzoek uitgesteld, de inspectie gaf voorrang aan het hiervoor besproken tussentijdse onderzoek. Na het tussentijds onderzoek 2019 is besloten dit 4JOB alsnog eind 2019/begin 2020 uit te voeren.

1.1.5 Themaonderzoek burgerschapsonderwijs en het omgaan met verschil in morele opvattingen

In de periode waarin het 4JOB onderzoek werd uitgevoerd, voerde de inspectie tevens een thematisch onderzoek uit naar de manier waarop scholen invulling geven aan onderwerpen waarover de morele opvattingen in de samenleving soms (sterk) kunnen afwijken van die op sommige scholen. Dit themaonderzoek werd in het najaar van 2019 uitgevoerd op een selecte steekproef van 78 scholen verdeeld over primair, voortgezet en speciaal onderwijs en alle denominaties, waaronder scholen van algemeen bijzondere signatuur, scholen op een godsdienstige grondslag en openbare scholen. Er waren twee aanleidingen voor het onderzoek: Kamervragen als reactie op mediaberichten over lesmethoden en een meer algemene motie over de invulling van onderwijs rond het kerndoel over seksuele diversiteit. De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap vroeg de inspectie hiernaar nader onderzoek te doen.

De vraag naar lesmethoden en naar onderwijs rond seksuele diversiteit speelt breder dan bij één of enkele groepen scholen en is breder dan één onderwerp. Het onderzoek richt zich daarom op een dwarsdoorsnede van het Nederlands onderwijs en op meerdere thema's waar vergelijkbare vragen spelen. Tot slot is er de regelmatig terugkerende discussie of scholen bij thema's waarover de morele opvattingen sterk uiteen kunnen lopen, binnen de grenzen van de wet blijven. Daarom is ook onderzocht in hoeverre de wet duidelijkheid biedt over de ruimte die scholen hebben rond uiteenlopende morele opvattingen en of scholen aan de wet voldoen. Het Cheider is opgenomen in de selecte steekproef voor dit themaonderzoek vanwege raakvlakken tussen de onderzochte thematiek en eerdere bevindingen bij Cheider en de gegeven herstelopdrachten.

De inspectie heeft de leerlingen voor deelname aan het gesprek geselecteerd. Voor het basisonderwijs betrof het leerlingen uit de twee hoogste groepen. Leerlingen die niet wilden, hoefden niet deel te nemen. Het gesprek had de vorm van een groepsgesprek, waaraan enkele leerlingen en een inspecteur deelnamen. Bij aanvang van het gesprek hebben we de leerlingen uitgelegd waarom we kwamen, dat er geen verkeerde antwoorden zijn, dat ze geen antwoord hoeven geven als ze dit niet willen en dat ze op elk moment tijdens het gesprek weg mogen. In het gesprek met de basisschoolleerlingen gaf één leerling halverwege het gesprek te kennen niet langer te willen deelnemen en nam niet deel aan het verdere vervolg. In het nagesprek met de directeur vertelde deze dat de betreffende leerling dacht dat de inspectie de school kwam sluiten. Van de voerleerlingen die voor het groepsgesprek werden uitgenodigd gaven enkelen aan liever niet te willen meedoen. Die wens is gerespecteerd. Om zoveel mogelijk tegemoet te komen aan de opvattingen van de school over de veronderstelde gevoeligheid van de thematiek is in de gesprekken in het primair onderwijs geen gebruik gemaakt van woorden als seks, seksueel en verliefdheid. Op de school wordt verliefdheid aangeduid als vriendschap. Ondanks deze zorgvuldigheid, was een deel van de ouders van mening dat de sociale veiligheid van de leerlingen geschonden werd door de inspectie. Berichten in de media (Reformatorisch Dagblad, 10 januari 2020) over 'intieme vragen' die de inspectie gesteld zou hebben zijn niet juist. Ook is alleen in algemene termen gesproken; persoonlijke gevoelens van leerlingen waren geen onderwerp van gesprek, en het gesprek richtte zich op de situatie op school en het onderwijs dat de school geeft.

1.2 Aanleiding

1.2.1 Drie gelijktijdige onderzoeken

Naar aanleiding van de hierboven beschreven voorgeschiedenis heeft de inspectie in de periode december 2019-februari 2020 dus drie onderzoeken uitgevoerd: een herstelonderzoek naar de herstelopdrachten die overgebleven zijn na het tussentijdse onderzoek van 2019, een vierjaarlijks onderzoek naar bestuur en scholen en een themaonderzoek Burgerschapsonderwijs en het omgaan met verschil in morele opvattingen. In de praktijk vielen veel onderzoeksactiviteiten, mede vanwege de vergelijkbare thematiek samen. We rapporteren er voor de duidelijkheid echter separaat over, waarbij we wel regelmatig verwijzen naar de andere onderzoeksdelen om daarmee onnodige herhaling en overlap te voorkomen.

1.2.2 Kwaliteitsonderzoek bij risico's

Het vierjaarlijks onderzoek naar bestuur en scholen behelst normaal gesproken een bestuursonderzoek en verificatieonderzoeken op de scholen. Nadat de inspectie tot de conclusie kwam dat de veiligheid op de scholen (standaard SK1) als onvoldoende beoordeeld zou worden, zijn de verificatieonderzoeken omgezet in 'kwaliteitsonderzoeken bij risico's'. Dat betekent dat ten minste alle kernstandaarden beoordeeld worden. Deze standaarden, Zicht op ontwikkeling (en begeleiding), Didactisch handelen, Resultaten en Veiligheid, spelen immers een rol bij de beslisregel over het oordeel op schoolniveau¹⁰. Indien de Resultaten niet beoordeeld kunnen worden zoals bij de vo-school van Cheider het geval is (vanwege het kleine leerlingenaantal) betrekken we de standaard Kwaliteitszorg bij het onderzoek.

1.2.3 Onderzoeksvragen

Het tussentijdse onderzoek van januari-juli 2019 liet zien dat aan meerdere herstelopdrachten niet was voldaan. Bij het herstelonderzoek van december 2019 – februari 2020 zijn we nagegaan of dit nu wel was gebeurd. De onderzoeksvragen die de inspectie hierover heeft geformuleerd, staan in paragraaf 1.3.1.1.

Het rapport van het specifieke onderzoek van 2018 bevatte, zoals eerder vermeld, ook een reeks aanbevelingen. Tijdens het tussentijds onderzoek van 2019 bleek dat het bestuur nauwelijks iets met deze aanbevelingen had gedaan. Daarom is tijdens het herstelonderzoek december 2019-januari 2020 opnieuw nagegaan wat het bestuur met deze aanbevelingen heeft gedaan. De betreffende onderzoeksvragen staan in paragraaf 1.3.1.2

In paragraaf 1.3.1.3 herhalen we de overkoepelende vraag van het specifieke onderzoek van 2018, aangezien we deze vraag ook nu willen beantwoorden.

¹⁰ Zie voor meer informatie hierover het Onderzoekskader, 2017.

1.3 Onderzoeksvragen over herstelonderzoek

1.3.1 Herstelopdrachten

- *Zijn de schoolplannen po en vo zodanig aangepast dat daarin in elk geval de uitwerking van de kerndoelen 38 (po) en 43 (vo) aan bod komt én is beschreven op welke wijze deze in de lessen worden behandeld?*
- *Wordt het onderwijs in de kerndoelen gegeven door bevoegde docenten?*
- *Heeft het bestuur een samenhangend veiligheidsbeleid vastgesteld en is dit bekend bij het personeel?*
- *Heeft het bestuur de ouders, verzorgers actief geïnformeerd over de taken en rollen van de anti-pestcoördinator en de vertrouwenspersonen en is dit inmiddels in de schoolgidsen en schoolplannen voldoende geborgd?*
- *Heeft het bestuur in het beleid duidelijk gemaakt dat de resultaten van de monitorgegevens in het vo aantoonbaar benut worden voor de evaluatie en verbetering van het veiligheidsbeleid?*
- *Heeft het bestuur de omissies in het jaarverslag 2018 gecorrigeerd in het jaarverslag 2019?*

Kerndoelen:

Voor een goed begrip van het hoofdstuk over de herstellopdrachten geven we hier een overzicht van beide kerndoelen:

Kerndoel 38 voor het primair onderwijs

De leerlingen leren hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen, en ze leren respectvol om te gaan met seksualiteit en met diversiteit binnen de samenleving, waaronder seksuele diversiteit.

Kerndoel 43 voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs

De leerling leert over overeenkomsten, verschillen en veranderingen in cultuur en levensbeschouwing in Nederland; leert eigen en andermans leefwijze daarmee in verband te brengen; leert de betekenis voor de samenleving te zien van respect voor elkaars opvattingen en leefwijzen; en leert respectvol om te gaan met seksualiteit en met diversiteit binnen de samenleving, waaronder seksuele diversiteit.

NB Seksuele vorming is sinds eind 2012 verplicht voor het basisonderwijs, voortgezet onderwijs (onderbouw) en speciaal onderwijs. Het doel hiervan is aan de ene kant seksuele dwang of grensoverschrijdend gedrag voorkomen. En aan de andere kant respectvol gedrag dan wel seksuele weerbaarheid van leerlingen bevorderen (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2012-470.html>).

1.3.2 Aanbevelingen

Het gaat om de onderstaande aanbevelingen. De onderzoeksvraag bij elke aanbeveling is:

Heeft het bestuur de aanbeveling opgepakt?

- Wij adviseren om de bestuurlijke vernieuwing met spoed op te pakken. Daarbij zou met hulp van externe deskundigheid een bestuurlijk concept uitgewerkt kunnen worden dat aansluit op de wettelijke voorschriften én past bij de specifieke kenmerken van het Cheider. Wij geven in overweging om daarbij, in aansluiting op de bovenstaande wettelijke voorschriften ten aanzien van de noodzakelijke 'checks and balances', in het bijzonder aandacht te besteden aan transparantie en het tegengaan van het risico van belangenverstrengeling.
- We geven in overweging om de transparantie en eenduidigheid in de communicatie te verbeteren, onder andere door bestaande documenten te checken op eenduidigheid en de mate waarin de inhoud is toegesneden op het Cheider. Ook kan meer gebruik gemaakt worden van moderne communicatiemiddelen zoals de website om informatie te delen met de ouders en de buitenwereld. Ten slotte kunnen regelmatig bijeenkomsten voor de ouders georganiseerd worden over onderwerpen die relevant zijn in verband met de sociale veiligheid.
- Wij geven in overweging om de (potentiële) risico's van het bijzondere en kleinschalige karakter van het Cheider voor de sociale veiligheid bespreekbaar te maken en te onderzoeken hoe deze geminimaliseerd kunnen worden.
- Wij geven in overweging om regels en afspraken in de school levend te houden. De schoolregels kunnen bijvoorbeeld jaarlijks met de leerlingen en het personeel besproken worden. Daarnaast kunnen de leerlingen en het personeel in de gelegenheid gesteld worden om invloed uit te oefenen op de school- en gedragsregels.
- Wij geven in overweging om leraren die Joods onderwijs verzorgen en leraren die profaan onderwijs verzorgen op basis van uitwisseling en onderlinge samenwerking te laten werken aan een verdere concretisering van de invulling van de kerndoelen 38 en 43, onder andere met het oog op de bijdrage die daarmee geleverd kan worden aan vergroting van de weerbaarheid van de leerlingen.
- Wij geven in overweging om de mogelijkheden van eventuele herhuisvesting nader te verkennen en het overleg daarover met de gemeente Amsterdam voort te zetten.

1.3.3 Overkoepelende vraag

De centrale vraag van het specifieke onderzoek van 2018 was:

Is de sociale veiligheid bij het Cheider door het bestuur in voldoende mate geborgd, nu en in de toekomst?

Voorgaande onderzoeksvragen hebben daar voor een belangrijk deel betrekking op. In het onderhavige rapport zullen we dan ook, op basis van de bevindingen van het herstelonderzoek, opnieuw de centrale vraag van het specifieke onderzoek beantwoorden.

1.4 Onderzoeksvragen 4JOB

1.4.1 Reguliere vragen 4JOB

1.4.2 Bestuursonderzoek

Een regulier vierjaarlijks onderzoek bij bestuur en scholen heeft tot doel een antwoord te formuleren op de volgende centrale vragen en daarvan afgeleide deelvragen:

Centrale vragen:

Is de sturing op kwaliteit op orde en is er sprake van deugdelijk financieel beheer?

Deelvragen:

- *Heeft het bestuur doelen afgesproken met de scholen, heeft het voldoende zicht op de onderwijskwaliteit en stuurt het op de verbetering van de onderwijskwaliteit?*
- *Heeft het bestuur een professionele kwaliteitscultuur en functioneert het transparant en integer?*
- *Communiqueert het bestuur actief over de eigen prestaties en ontwikkelingen en die van zijn scholen?*

- *Is het bestuur financieel gezond en kan het op korte en langere termijn voldoen aan zijn financiële verplichtingen?*
- *Maakt het bestuur efficiënt en effectief gebruik van de onderwijsbekostiging?*
- *Verwerft en besteedt het bestuur de onderwijsbekostiging conform wet- en regelgeving?*

Als uitvloeisel van deze vragen beoordeelt de inspectie op het niveau van het bestuur de volgende standaarden van het Onderzoekskader 2017¹¹:

- KA1 Kwaliteitszorg
- KA2 Kwaliteitscultuur
- KA3 Verantwoording en dialoog
- FB1 Financiële continuïteit
- FB2 Financiële doelmatigheid¹²
- FB3 Financiële rechtmatigheid

1.4.3 Kwaliteitsonderzoek bij risico's op de scholen

Zoals uiteengezet in paragraaf 1.2 hebben we op het Cheider kwaliteitsonderzoeken bij risico's uitgevoerd. De op de scholen onderzochte standaarden zijn:

- OP1 Aanbod
- OP2 Zicht op ontwikkeling en begeleiding (kernstandaard)
- OP3 Didactisch handelen (kernstandaard)
- OP8 Toetsing en examinering (alleen vo)
- SK1 Veiligheid (kernstandaard)
- OR1 Resultaten (kernstandaard) (alleen po)
- KA1 Kwaliteitszorg

Toelichting:

¹¹ Alles over het Onderzoekskader 2017, standaarden en beslisregels is te vinden op de website van de inspectie: www.onderwijsinspectie.nl

¹² In het kader van de evaluatie van de deugdelijkheidseisen in het funderend onderwijs heeft de inspectie geconstateerd dat het aspect van de doelmatigheid beter geborgd zou moeten worden in sectorale wetgeving voor het funderend onderwijs. Een voorstel op dit gebied kan op termijn leiden tot een uitbreiding of aanpassing van de onder de basiskwaliteit opgenomen elementen. Tot die tijd richt de inspectie zich op haar stimulerende taak op dit gebied en zal alleen een onvoldoende worden gegeven als een bestuur niet voldoet aan de op dit moment onder de basiskwaliteit opgenomen elementen.

We onderzoeken en beoordelen alle kernstandaarden omdat deze een rol spelen bij de beslisregel om te komen tot een totaaloordeel op het niveau van de school.

- OP1 is onderzocht omdat wij op voorhand risico's zagen in het aanbod, zie ook hoofdstuk 3.
- OP8 onderzoeken wij in 2019 standaard bij besturen met een vo-locatie.

Beslisregel:

De resultaten van de VO-school (standaard OR1) hebben we niet beoordeeld. De leerlingenaantallen zijn dermate klein, dat we niet tot een betrouwbaar oordeel kunnen komen. Indien OR1 niet te beoordelen is, telt de standaard KA1 mee als kernstandaard, dus ook bij de beslisregel over het oordeel op schoolniveau. Zie voor meer informatie hierover de Onderzoekskaders 2017, te vinden op de website van de Inspectie van het Onderwijs.

Onderzoeksvraag:

De onderzoeksvraag bij elke standaard luidt:

Is de kwaliteit van deze standaard op orde?

1.4.4 Overige wettelijke vereisten

Deugdelijkheidseisen die niet aan een standaard in het waarderingskader zijn verbonden, vatten we samen onder de noemer overige wettelijke vereisten. We onderzoeken tijdens het vierjaarlijks onderzoek de naleving van de volgende overige wettelijke vereisten:

po:

- Aanwezigheid schoolgids, art. 16, lid 2 en 3, WPO
- Vrijwilligheid ouderbijdrage, art. 13, lid 1 onder e, in samenhang met art. 40, eerste lid, WPO
- Aanwezigheid meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld, art. 4b, WPO
- Onderwijstijd, art. 8, lid 9 onder b, WPO
- Bevoegdheden, art. 3 WPO

vo:

- Aanwezigheid schoolgids, art. 24c, lid 3 WVO
- Vrijwilligheid ouderbijdrage, art. 24a, lid 1d WVO
- Aanwezigheid meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld, art. 3a WVO
- Aanwezigheid PTA, art. 31 Eindexamenbesluit VO

Onderzoeksvraag:

De onderzoeksvraag bij deze onderdelen is:

Voldoen bestuur en school op deze punten aan de wettelijke eisen?

1.4.5 Aanvullende vragen 4JOB

Het 4JOB is behalve voor bovengenoemde 'reguliere' onderwerpen, benut om 'de onderwerpen voor verder onderzoek' uit het rapport van 2018 aan de orde te stellen. Het betreft:

- De communicatie over de vrijwilligheid van de ouderbijdrage lijkt niet eenduidig. Op basis van nader onderzoek kan worden vastgesteld in hoeverre daadwerkelijk sprake is van vrijwilligheid.

- Een aantal onderdelen uit het profane onderwijs (die vallen onder de wettelijke opdracht voor het onderwijs) worden mogelijk uitgevoerd als onderdeel van de Joodse lessen. Indien dit het geval is, dienen de leraren die dit onderwijs verzorgen een volledige onderwijsbevoegdheid te bezitten. Deze vraag wordt beantwoord bij de toelichting op standaard KA2 Kwaliteitscultuur.
- De informatie over de klachtenregeling van het Cheider is niet duidelijk: de informatie in de schoolgidsen lijkt af te wijken van de informatie in het document Klachtenregeling po en vo 2017. Daarnaast bevat de inhoud van de informatie in de schoolgids stappen die belemmerend kunnen werken voor ouders om gebruik te maken van de mogelijkheid om een klacht in te dienen.

Onderzoeksvragen:

De onderzoeksvragen hierbij zijn:

- *Is er op beide scholen ondubbelzinnig sprake van een vrijwillige ouderbijdrage?*
- *Zijn alle leraren die profaan onderwijs verzorgen bevoegd?*
- *Is de klachtenprocedure in alle relevante documenten eenduidig beschreven en voldoet de procedure aan de wettelijke vereisten?*

1.4.6 Onderzoeksvragen burgerschap

De overkoepelende vraag van het themaonderzoek naar burgerschapsonderwijs en het omgaan met verschil in morele opvattingen valt samen met de vragen die in het toezicht op Cheider aan de orde zijn. De algemene formulering van de vraagstelling in het themaonderzoek luidt:

Hoe geven scholen invulling aan onderwerpen waarover morele opvattingen in de samenleving (sterk) uiteen kunnen lopen en past deze invulling binnen de grenzen van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat?

De vragen die de inspectie in de praktijk van de scholen heeft onderzocht zijn:

- *Bevorderen de scholen de basiswaarden van de democratische rechtsstaat?*
- *Zijn er in het onderwijs op de scholen strijdigheden met de basiswaarden*
- *Is er sprake van stelselmatige risico's op strijdigheid met basiswaarden? En als deze risico's er zijn, schenken de scholen dan extra aandacht aan het tegengaan van deze risico's door actieve bevordering van de basiswaarden die in het gedrang kunnen komen?*

Basiswaarden van de democratische rechtsstaat¹³:

Voor een goed begrip van dit hoofdstuk geven we hieronder een definitie van de zeven basiswaarden:

Vrijheid van meningsuiting betekent dat je mag zeggen of schrijven wat je denkt of tegen de opvatting van anderen in mag gaan. Iedereen mag dus ook zijn of haar geloof uitdragen of zijn of haar mening aan anderen voorhouden. Daarbij moet je je wel houden aan de wet.

Gelijkwaardigheid betekent dat mensen van gelijke waarde zijn. Daarbij maakt het niet uit wat je denkbeelden zijn of wat je gelooft. Je hoeft niet te vinden dat die denkbeelden of gebruiken zelf waardevol zijn, maar wel dat mensen met andere denkbeelden en gebruiken niet minder waard zijn dan jij of dan jouw groep.

¹³ Staatscourant 5 juli 2006, nr. 128

Begrip voor anderen betekent dat je probeert te begrijpen waarom mensen of groepen bepaalde denkbeelden of gebruiken hebben: wat is de achtergrond daarvan en waarom is dat belangrijk voor een ander.

Verdraagzaamheid (ook wel tolerantie genoemd) betekent dat je de mening of het gedrag van een ander accepteert, ook al ben je het er helemaal niet mee eens. En het betekent ook dat je ieder de ruimte wilt geven om zo'n mening of zulk gedrag te hebben. Natuurlijk moet iedereen zich daarbij wel houden aan de wet.

Autonomie betekent dat iedereen zelf kan bepalen wie hij/zij wil zijn en hoe hij/zij zijn/haar leven wil leiden. Ieder is dus bijvoorbeeld vrij om zelf te bepalen welke denkbeelden of welk geloof voor hem/haar belangrijk is. Daarbij moet je je wel houden aan de wet.

Het **afwijzen van onverdraagzaamheid**. Onverdraagzaamheid (ook wel intolerantie genoemd) is het tegenovergestelde van tolerantie. Het betekent dat je vindt dat andere mensen of groepen dingen waar jij het niet mee eens bent, niet zouden mogen denken of doen; en dat je het niet nodig vindt dat ieder de ruimte krijgt om zo'n mening of zulk gedrag te hebben.

Het **afwijzen van discriminatie**. Discriminatie betekent dat mensen of groepen bij anderen achtergesteld worden, of dat je vindt dat er voor mensen met andere denkbeelden of gebruiken niet zoveel ruimte hoeft te zijn, of dat die denkbeelden of gebruiken misschien zelfs verboden moeten worden.

2 Onderzoeksopzet

De in hoofdstuk 1 beschreven drie onderzoeken vertonen inhoudelijk overlap. Zo is bij elk onderzoek het onderwijsaanbod (burgerschap, kerndoelen) een wezenlijk onderwerp, alsook het handelen van het bestuur. In de uitvoering zijn deze onderzoeken daarom ook ineengevlochten, zodat de belasting voor de scholen en het bestuur waar mogelijk werd beperkt. Het onderzoek naar burgerschap is deels onaangekondigd uitgevoerd, om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de situatie zoals die dagelijks op de school is.

2.1 Onderzoeksactiviteiten

2.1.1 Activiteiten

We hebben de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Gesprekken met het bestuur
- Gesprekken met de algemeen directeur
- Gesprek met het hoofd Joods onderwijs
- Gesprekken met ouders po en vo
- Gesprekken met leraren po en vo
- Gesprekken met leerlingen:
 - alle 11 jongens po uit groep 6-8
 - alle 13 meisjes po uit groep 6-7
 - 7 at random gekozen jongens vo
 - 6 at random gekozen meisjes vo
- Lesobservaties po en vo
- Gesprek met medezeggenschapsraad po
- Gesprek met medezeggenschapsraad vo
- Gesprek met interne toezichthouders
- Gesprek met de examensecretaris (vo)
- Gesprek met de zorgcoördinator po
- Gesprek met de zorgcoördinator vo
- Documentenanalyse

2.1.2 Documenten

We hebben de volgende documenten bestudeerd:

- Bestuursreglement
- Managementstatuut
- Organogram bij het managementstatuut, versie oktober 2019
- Overzicht samenstelling bestuur
- Overzicht samenstelling adviesraad
- Jaarverslag 2018
- Financiële kwartaalrapportages 2018
- Liquiditeitsprognose
- Jaarplannen en deelplannen
- Managementrapportages
- Overzicht beleidsambities po 2017-2019
- Overzicht beleidsambities po 2019-2023
- MR-statuut/reglement
- Schoolgids po 2019/2020
- Schoolgids vo 2019/2020
- Klachtenregeling (in schoolgidsen)
- Schoolplan po 2019-2023
- Schoolplan vo 2019-2023
- Aanvulling op de schoolplannen po en vo 2019 – 2023
- Beleidsnotitie actief burgerschap en integratie 2019
- Lesmethoden biologie en geschiedenis vo
- Schoolondersteuningsprofiel vo 2018-2020
- Schoolondersteuningsprofiel po 2019-2021
- Schoolveiligheidsplan 2019
- Protocol grensoverschrijdend gedrag 2019
- Meldcode 2019-2023
- Uitkomsten monitoring sociale veiligheid po en vo
- Poster 'personen die je moet kennen' po
- Poster 'personen die je moet kennen' vo
- Sociale kaart
- Zelfevaluatie van het schoolexamen vo 2020

3 Bevindingen herstelonderzoek sociale veiligheid

In dit hoofdstuk beantwoorden we de onderzoeksvragen van het herstelonderzoek naar aanleiding van het specifieke onderzoek naar sociale veiligheid 2018. Daarbij vermelden we steeds allereerst of aan de herstelopdrachten is voldaan. De oordelen lichten we daarna toe. Ook geven we weer over wat het bestuur gedaan heeft met de aanbevelingen uit het rapport over het specifieke onderzoek 2018. Tot slot bevat dit hoofdstuk een samenvattende conclusie van het herstelonderzoek waarin we antwoord geven op de overkoepelende onderzoeksvraag:

Is de sociale veiligheid bij het Cheider door het bestuur in voldoende mate geborgd, nu en in de toekomst?

3.1 Beantwoording vragen over herstelopdrachten

Vraag:

Zijn de schoolplannen po en vo zodanig aangepast dat daarin in elk geval de uitwerking van de kerndoelen 38 en 43 aan bod komt, én is beschreven op welke wijze deze in de lessen worden behandeld?

Antwoord:

Deels. Het bestuur heeft een aanvulling gemaakt bij beide schoolplannen over de kerndoelen 38 (po) en 43 (vo). Daarmee is in letterlijke zin voldaan aan de wettelijke vereisten over het vermelden van het aanbod in het schoolplan. We stellen echter ook vast dat in de praktijk nog steeds geen afdoende onderwijs gegeven wordt over deze kerndoelen. Het bestuur handelt in strijd met de wet (art. 9, negende lid, WPO in samenhang met het Besluit vernieuwde kerndoelen PO en art. 11c en 11g WVO in samenhang met het Besluit kerndoelen onderbouw VO). Hiervoor krijgt het bestuur opnieuw een herstelopdracht.

Toelichting:

Schoolplannen

In het schoolplan po (2019-2023) staat onder 'Ambities voor het profane onderwijs' (paragraaf 3.4, p.14): 'Het Cheider heeft een uitdagend onderwijsaanbod voor wereldoriëntatie voor alle leerlingen, waarmee de kerndoelen voor 'oriëntatie op jezelf en de wereld' en 'kunstzinnige oriëntatie' worden gerealiseerd.' Kerndoel 38, valt samen met de kerndoelen 34, 35, 36, 37 en 39, onder het gebied 'Oriëntatie op jezelf en de wereld'. Uit de formulering dat dit uitdagende aanbod als ambitie wordt betiteld, blijkt dat het realiseren van deze kerndoelen' nog niet is gebeurd. In het schoolplan po zelf staat geen nadere uitwerking of toelichting bij deze ambitie.

In het schoolplan vo (2019-2023) is geen enkele passage, ook geen ambitie, opgenomen die betrekking heeft op kerndoel 43. Er wordt slechts, zonder nadere toelichting, vermeld (paragraaf 2.3, p.6) dat het onderwijs op het Cheider contextrijk is, de motivatie prikkelt en inspireert tot leren. Verder legt het schoolplan uit dat er twee curricula zijn: het Joodse en het reguliere curriculum (paragraaf 2.4, p.7).

De schoolplannen po en vo laten dus niet zien dat aan de herstelopdracht is voldaan.

Aanvulling op het schoolplan

Het bestuur van de school heeft naar aanleiding van de rapportage over het tussentijdse onderzoek op 13 januari 2020 een beleidsnotitie met een aanvulling op de schoolplannen van po en vo gestuurd. Volgens de beleidsnotitie moet de opbrengst zijn: 'een leerlijn met themaplanning op basis van de methoden 'Wonderlijk gemaakt' (primair onderwijs) en Leslab LOB (voortgezet onderwijs), waarmee de kerndoelen 38 (primair onderwijs) en 43 (onderbouw voortgezet onderwijs) worden gerealiseerd op het Cheider.' Als aanvullende eis is opgenomen dat de lessen worden gegeven door bevoegde leraren basis- en/of voortgezet onderwijs, waar dat wenselijk is samen met een leraar Joods onderwijs. In de aanvulling is ook een tijdpad opgenomen voor de verwezenlijking van de genoemde ambitie: 'op 16 december 2019 is de leerlijn geaccordeerd door de medezeggenschapsraad en het bestuur. In december 2019 is de leerlijn gedeeld met alle leraren en zijn afspraken gemaakt over de uitwerking van de thema's en de uitvoering ervan'.

We hebben na ontvangst van de aanvulling aan de algemeen directeur van de school gevraagd of voornoemd traject verloopt conform het aangegeven tijdpad. De directeur gaf aan dat de aanvulling richting geeft, maar dat het niet lukt om het helemaal volgens deze planning te doen. Er zijn methoden aangeschaft, maar deze zijn, zo zei de directeur, nog niet door het hoofd Joodse zaken gecontroleerd. Verder vertelde hij dat de methode voor po niet integraal overgenomen wordt, maar verwerkt zal worden in het thematische wereldoriëntatieonderwijs. Ten slotte gaf de directeur aan dat hij in contact is met een Engelse rabbijn die een methode heeft ontwikkeld voor de joodse scholen in Engeland. Hier wordt ook naar gekeken.

We trekken uit voorgaande de conclusie dat de aanvulling op de schoolplannen niet meer is dan een voornemen twee lesmethoden – waarvan de leerinhouden niet worden beschreven - deels te gaan gebruiken, of alsnog over te gaan tot het gebruiken van een methode uit Engeland, waarmee dan voldaan zou zijn aan de invulling van de kerndoelen 38 en 43. De inspectie beoordeelt de herstelopdracht in letterlijke zin als voldaan, maar stelt tevens vast dat aan de bedoeling ervan *niet* is voldaan, namelijk dat er daadwerkelijk onderwijs gegeven wordt over deze kerndoelen, door bevoegde leraren en dat ook onduidelijk is wanneer en hoe dat wel het geval zal zijn. Zie hierover ook paragraaf 4.1.3.1, het oordeel over standaard OP1.

Vraag:

Wordt het onderwijs in de kerndoelen 38 en 43 gegeven door bevoegde docenten?

Antwoord:

Nee. Zoals hiervoor en in paragraaf 4.1.3.1 wordt beschreven, brengen de scholen niet of nauwelijks aanbod met betrekking tot deze kerndoelen in de praktijk en dus is er ook geen sprake van les van bevoegde docenten hierover. Het bestuur krijgt de opdracht om ervoor te zorgen dat al het wettelijk voorgeschreven onderwijs – dus al het onderwijs over de kerndoelen – wordt gegeven door bevoegde docenten. De inspectie zal hier bij een volgend onderzoek op toezien.

Toelichting:

Het onderwijs over deze kerndoelen wordt ten tijde van onderzoek op onderdelen daarvan (seksualiteit en seksuele diversiteit) niet of nauwelijks gegeven, dus ook niet door bevoegde docenten. Zie verder de toelichting bij de eerste herstelopdracht over het aanbod en vooral de passages over de beleidsnotitie met de aanvulling op het schoolplan. Daarin is de ambitie opgenomen dat de lessen over de kerndoelen 38 en 43 gegeven worden door bevoegde docenten en waar dat wenselijk is samen met een leraar Joods onderwijs.

Vraag:

Heeft het bestuur een samenhangend veiligheidsbeleid vastgesteld en is dit bekend bij het personeel?

Antwoord:

Deels. Het bestuur heeft in 2019 een veiligheidsbeleid vastgesteld. Echter, het veiligheidsbeleid vertoont omissies. Het bestuur handelt hiermee in strijd met de wet (art. 4c, WPO en art. 3b, WVO). Het bestuur krijgt een herstelopdracht. Daarbij laat het bestuur twijfels bestaan aan de onverkorte uitvoering van het veiligheidsbeleid bij een eventueel nieuw ernstig incident.

Toelichting:

Het bestuur heeft in 2019 een Schoolveiligheidsplan vastgesteld, voor zowel po als vo, dat gericht is op de psychische, fysieke en sociale veiligheid van de leerlingen. Wel stellen we omissies vast in het veiligheidsbeleid:

- Op de vo-school is geen sprake van een analyse van de monitorresultaten;
- er is slechts één (mannelijke) vertrouwenspersoon;
- leerlingen worden vanwege het nagenoeg ontbreken van aandacht voor seksuele vorming onvoldoende weerbaar gemaakt tegen eventueel grensoverschrijdend gedrag.

Het personeel is geïnformeerd over het Schoolveiligheidsplan, maar tijdens het inspectieonderzoek bleek dat het met de inhoud ervan maar beperkt bekend was. Het Schoolveiligheidsplan is wel besproken met de medezeggenschapsraden.

Aanvullend merken we op dat het bestuur er opnieuw twijfels over laat bestaan of het bij een nieuw incident onverkort het protocol grensoverschrijdend gedrag volgt. Zie hiervoor hoofdstuk 3. Paragraaf 3.2 bij de passage over de rol van de schoolrabbijn.

Vraag:

Heeft het bestuur de ouders/verzorgers actief geïnformeerd over de taken en rollen van de anti-pestcoördinator en de vertrouwenspersonen en is dit inmiddels in de schoolgidsen en schoolplannen voldoende geborgd?

Antwoord:

Deels. Ouders/verzorgers zijn voldoende geïnformeerd over de antipestcoördinator, maar de informatie over de vertrouwenspersoon is beperkt. Ook deze bevinding draagt bij aan ons negatieve oordeel over het veiligheidsbeleid (zie beantwoording vorige vraag).

Toelichting:

In de schoolgids po en vo 2019/2020 staat de taakomschrijving van de anti-pestcoördinator en de vertrouwenspersonen beschreven. In de schoolgidsen staat ook wie de anti-pestcoördinator is.

Ook andere bronnen bevatten informatie over deze functionarissen. In het Schoolveiligheidsplan staat dat als leerlingen van het primair onderwijs vragen hebben, zij die kunnen stellen aan hun leraar, of aan de intern begeleider/ anti-pestcoördinator. In het voortgezet onderwijs kunnen leerlingen met vragen terecht bij hun mentor of de zorgcoördinator/anti-pestcoördinator. Verder vermeldt het Schoolveiligheidsplan de naam en het e-mailadres van de vertrouwenspersoon, alsook de naam, het e-mailadres en het telefoonnummer van de anti-pestcoördinatoren. Ook het Schoolveiligheidsplan bevat de taakomschrijvingen van beide functionarissen.

De sociale kaart van de scholen geeft aan dat beide scholen samen beschikken over één (mannelijke) vertrouwenspersoon. Verder hebben de scholen twee posters waarop 'belangrijke personen van de school staan die je moet kennen'. Op deze posters staan de

namen van de anti-pestcoördinator en de vertrouwenspersoon vermeld, met een e-mailadres. Deze posters hangen in het schoolgebouw.

Hoewel er strikt genomen voldaan is aan de herstelopdrachten, plaatsen we enkele kanttekeningen. Zo staat niet in de schoolgidsen vermeld wie de vertrouwenspersoon is, of hoe die te bereiken is. In het schoolplan po staat dat de intern begeleider fungeert als anti-pestcoördinator. Er staat geen informatie in over de vertrouwenspersoon. Er wordt wel verwezen naar het Schoolveiligheidsplan. In het schoolplan van vo staat niets vermeld over de taken en rollen van de anti-pestcoördinator en de vertrouwenspersonen. Uit de jaarlijkse vragenlijst die onder leerlingen wordt afgenomen, blijkt dat in het vo 37 procent van de leerlingen niet weet wie de vertrouwenspersoon is.

De school heeft sinds kort een nieuwe website. Op het openbare deel is weinig informatie te vinden. Het beveiligde deel, toegankelijk voor ouders met inlogcodes, wordt langzamerhand gevuld. Of er inmiddels informatie op staat over het veiligheidsbeleid is niet bekend.

Vraag:

Heeft het bestuur in het beleid duidelijk gemaakt dat de resultaten van de monitorgegevens in het vo aantoonbaar benut worden voor de evaluatie en verbetering van het veiligheidsbeleid?

Antwoord

Nee. Het bestuur heeft in het Schoolveiligheidsplan weliswaar uiteengezet hoe men *wil* omgaan met de uitkomsten van de monitor in het vo, maar de school kan tegelijkertijd niet aantonen dat deze voornemens worden gerealiseerd en dat de verzamelde gegevens benut worden voor de evaluatie en verbetering van het veiligheidsbeleid. Aan de herstelopdracht is niet voldaan. Het bestuur handelt daarmee in strijd met artikel 3b, eerste lid, eerste volzin en onder a, WVO. Het bestuur krijgt opnieuw de opdracht deze tekortkoming op te heffen.

Toelichting:

Het Schoolveiligheidsplan zegt het volgende over het monitoren van de veiligheid en het welbevinden van leerlingen in het vo: 'Jaarlijks worden bij leerlingen in het voortgezet onderwijs tevredenheidsmetingen afgenomen. Deze meting wordt uitgevoerd door Scholen met Succes voor de leerlingen. Scholen met Succes stuurt automatisch informatie van de leerlingtevredenheidspeiling naar de Inspectie van het Onderwijs. In het voortgezet onderwijs worden de uitkomsten door een werkgroep geanalyseerd en op de derde studiedag van het jaar wordt deze analyse met het lerarenteam besproken. Op basis van de analyses worden haalbare doelen geformuleerd. Aan deze doelstellingen worden concrete actiepunten voor het daarop volgende schooljaar gekoppeld.'

We hebben tijdens het onderzoek echter niet kunnen vaststellen of de school inderdaad analyses heeft gemaakt en dat deze met het team zijn besproken. Ook de leerlingen bleken niet bekend met de uitkomsten. Ondanks een verzoek hiertoe aan de algemeen directeur hebben we over het vo geen analyses ontvangen. De leraren zeiden in het gesprek dat we met hen voerden dat de uitkomsten van de enquêtes waarschijnlijk wel met hen waren gedeeld, maar details kon men zich niet herinneren. Doelen en actiepunten naar aanleiding van deze analyses heeft de inspectie ook niet aangetroffen. De monitorgegevens zijn ook niet, anders dan het Schoolveiligheidsplan van de school zegt, automatisch aangeleverd bij de inspectie. Wel heeft de vo-school de gegevens handmatig ter beschikking gesteld aan de inspectie.

Vraag:

Heeft het bestuur de omissies in het jaarverslag 2017 gecorrigeerd in het jaarverslag 2018?

Antwoord:

Nee. Dit is niet gebeurd. Het bestuur handelt daarmee in strijd met de wet (artikelen 171, eerste lid, onder a van de WPO, 103, eerste lid, onder a van de WVO en artikelen 1 sub c en e in samenhang met artikel 4 vierde lid Regeling jaarverslaggeving onderwijs, Bijlage 3 onderdelen balans en toelichting en B3 Rapportage toezichhoudend orgaan). Het bestuur krijgt opnieuw de opdracht deze tekortkoming op te heffen.

Toelichting:

Niet alleen heeft het bestuur in het jaarverslag bij het verslag van de interne toezichthouder nagelaten te vermelden op welke wijze de toezichthouder het bestuur ondersteunt en/of adviseert over beleidsvraagstukken en financiële problematiek en welk resultaat dit handelen heeft opgeleverd; in het jaarverslag 2018 ontbreekt zelfs een verslag van de toezichthouder. Er staat in dit jaarverslag slechts genoemd wat de taken zijn van de toezichthouder (en dat die conform de Code Goed Bestuur po zijn). Het blijft daarom onduidelijk op welke wijze de toezichthouder het bestuur ondersteunt en/of adviseert over beleidsvraagstukken en financiële problematiek en welk resultaat dit handelen heeft opgeleverd.

3.2 Beantwoording vragen over aanbevelingen

Vraag:

Heeft het bestuur de aanbeveling opgepakt om de bestuurlijke vernieuwing met spoed op te pakken?

Antwoord:

Nee. Het bestuur heeft in de eerste helft van 2019 aan de herstelopdrachten over intern toezicht, transparantie in de organisatie en medezeggenschap voldaan, onder meer door het opstellen van een bestuursreglement en een managementstatuut en het instellen van twee afzonderlijke medezeggenschapsraden voor po en vo.

We constateren echter een viertal ontwikkelingen die laten zien dat het bestuur de aanbeveling tot vernieuwing maar beperkt heeft opgepakt.

- Het positieve oordeel van de inspectie in het tussentijdse rapport van 2019 over het voldoen aan de herstelopdracht over het intern toezicht is teniet gedaan nu in een nieuwe versie van het managementstatuut (oktober 2019) een tekst is opgenomen waaruit blijkt dat in bepaalde, niet nader omschreven situaties ('halachische geschillen') de schoolrabbijn en niet het bestuur het laatste woord heeft. Deze tekst blijkt ook onderdeel uit te maken van de statuten van de stichting van 2011 (artikel 14). Het bestuur handelt daarmee in strijd met artikelen 17c, eerste lid onder b en tweede lid, van de WPO en artikel 10 van de WPO en 24e1, eerste lid onder b en tweede lid van de WVO en artikel 23a van de WVO. Het bestuur krijgt opnieuw de opdracht deze tekortkoming op te heffen. Deze bevinding, die eerdere twijfels van de inspectie aan de goede wil van het bestuur (zie tussenrapport 2019) voedt, leidt er tevens toe dat de inspectie de minister hierover informeert.
- De rol van het hoofd Joodse zaken is onduidelijk. Hij valt onder de algemeen directeur maar blijkt in de praktijk een beslissende rol te hebben bij het screenen van leerinhouden.
- De algemeen directeur beschikt nog steeds over weinig professionele en deskundige ondersteuning in de organisatie.

- Het risico op belangenverstrengeling blijft bestaan, maar is gezien de kleine organisatie ook moeilijk te vermijden, zo zegt het bestuur. Wij zien dit anders.

We beoordelen de handelwijze van het bestuur vooral bij de eerste twee punten als uiterst problematisch. Nadat in juli 2019 aan de herstelopdracht omtrent het interne toezicht was voldaan - door het uitgangspunt dat de Joodse wet prevaleert boven de Nederlandse wetgeving te schrappen uit het bestuursreglement - geeft het bestuur dit uitgangspunt nu opnieuw plaats via het managementstatuut en blijkt dat dit uitgangspunt ook deel uitmaakt van de statuten. Ook de bevindingen met betrekking tot de rol van het Hoofd Joodse zaken dragen bij aan de conclusie dat het bestuur onvoldoende doordrongen is van de noodzaak tot daadwerkelijke bestuurlijke vernieuwing en niet de urgentie ziet van maatregelen die de veiligheid van leerlingen moeten waarborgen.

Toelichting:

Herstelopdrachten:

In het rapport van het specifieke onderzoek van 2018 concludeerden we onder meer:

'Zowel in de bestuursstructuur als in het bestuurlijk handelen zien wij (potentiële) risico's (tekortkomingen en aandachtspunten) voor de sociale veiligheid. Het gebrek aan transparantie, het ontbreken van voldoende 'checks and balances' in de besturing en het risico van belangenverstrengeling zijn hierbij aandachtspunten. Met de huidige structuur en de huidige werkwijze van het bestuur van het Cheider zijn de randvoorwaarden voor de borging van de sociale veiligheid onvoldoende aanwezig. Versnelling van de voorgenomen bestuurlijke hervorming is urgent.'

De inspectie stelde in 2018 ten aanzien van de bestuurlijke structuur een aantal tekortkomingen vast. Het bestuur kreeg de opdracht een bestuursreglement en een managementstatuut op te stellen, voor beide scholen een afzonderlijke medezeggenschapsraad te installeren en te zorgen voor transparante sollicitatieprocedures bij bestuurlijke vacatures. Bij het tussentijds onderzoek van 2019 bleek dat aan deze opdrachten was voldaan. Dit gebeurde overigens niet zonder slag of stoot, maar een en ander kwam pas na geruime tijd en een moeizame discussie met de inspectie tot stand (zie paragraaf 3.1).

Daarnaast was de inspectie van mening dat het bestuurlijk functioneren weinig transparant was. In de eerste plaats doelden we daarbij op het onduidelijk functioneren van de verschillende organen ten opzichte van elkaar (bestuur en raad van toezicht, medezeggenschapsraad, algemene directie, hoofd Joods onderwijs, raad van advies). Per juli 2019 beschikt het Cheider over een nieuwe, in het managementstatuut uitgewerkte organisatiestructuur. In het managementstatuut zijn de verschillende organen en hun positie ten opzichte van elkaar uitgewerkt en helder beschreven.

Schoolrabbijn

Een belangrijke aanpassing in de organisatiestructuur is dat de positie van de schoolrabbijn is opgenomen in het organogram dat deel uitmaakt van het managementstatuut. Daaruit blijkt dat hij een adviserende rol heeft naar het bevoegd gezag en de algemeen directeur. Volgens de toelichting bij het organogram benoemt en ontslaat het bestuur de schoolrabbijn. De toelichting maakt echter ook duidelijk dat de schoolrabbijn, niet alleen adviseert, maar een beslissende rol speelt bij belangrijke kwesties en dat godsdienstige wetsinterpretaties daarbij zullen prevaleren. Er staat:

- Alle geschillen, die een halachisch karakter (godsdienstige wetsinterpretatie) dragen, zullen ter beslissing uitsluitend worden voorgelegd aan de schoolrabbijn.
- Indien een van bestuurders, het hoofd Joodse zaken of de algemeen directeur bij verschil van mening de opvatting heeft dat het hier een halachisch geschil betreft, moet het bevoegd gezag deze kwestie aan de schoolrabbijn voorleggen.
- Een statutenwijziging behoeft de voorafgaande schriftelijke goedkeuring van de in artikel 14 genoemde schoolrabbijn.

Deze punten maken dat het onduidelijk is, ook al omdat niet nader is aangegeven wat halachische geschillen zijn, in hoeverre het bestuur en de algemeen directeur daadwerkelijk de verantwoordelijkheid voor de gang van zaken op de school kunnen nemen.

De rol die het bestuur geeft aan de Joodse uitgangspunten van de school was ten tijde van het onderzoek van 2018 problematisch. Het probleem leek opgelost bij het tussentijdse onderzoek van 2019, maar is terug met de hiervoor vermelde punten uit het managementstatuut, en is feitelijk nooit weggeweest omdat de betreffende passages ook zijn opgenomen in de statuten.

In het rapport van het tussentijdse onderzoek van 2019 is toegelicht dat de passage in het bestuursreglement versie januari 2019, waarin vermeld staat dat als het bestuursreglement in strijd is met Nederlands recht en/of met de statuten en/of met de Joodse codices, deze laatste zullen prevaleren, op gespannen voet staat met de Nederlandse wet. Het oordeel van de inspectie hierover was en is, kortweg, dat de Nederlandse wet te allen tijde moet worden nageleefd. Uiteindelijk, in juli 2019, heeft het bestuur genoemde passage in het bestuursreglement geschrapt. Daarmee concludeerde de inspectie dat voldaan was aan de herstelopdracht betreffende het vaststellen van een bestuursreglement waarin het intern toezicht afdoende geregeld was.

De uitwerking die daaraan in het managementstatuut van oktober 2019 (zie vorige alinea) wordt gegeven (en dus ook in de statuten), doet dit positieve oordeel echter teniet. Wij kunnen niet anders concluderen dan dat als bij geschillen met een religieus karakter de schoolrabbijn de eindbeslissing neemt, het niet ondenkbaar is dat de Joodse wet opnieuw prevaleert boven de Nederlandse wetgeving. Het intern toezicht heeft geen toezichtrelatie met de schoolrabbijn. Dit alles heeft als gevolg dat het onduidelijk is in hoeverre de intern toezichthouder kan toezien op de naleving van de wettelijke voorschriften (art 17c, eerste lid, onder b, WPO en art. 24e1, eerste lid, onder b, WVO). Ook is daarmee niet transparant hoe het bestuur waarborgt dat het intern toezicht onafhankelijk kan functioneren van het bestuur, en ook niet dat de intern toezichthouder beschikt over de bevoegdheden opdat het deugdelijk en onafhankelijk toezicht kan uitoefenen (artikelen 17c, tweede lid, van de WPO en 24e1, tweede lid van de WVO).

De onduidelijkheid die het bestuur opnieuw heeft gecreëerd rond de bestuurlijke inrichting, de verantwoordelijkheden van bestuur en intern toezicht en de positie van de schoolrabbijn en het hoofd Joodse zaken daarbij, roepen opnieuw de vraag op of het bestuur vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid handelt in overeenstemming met de Nederlandse wet – en regelgeving. Ook in het tussenrapport van 2019 is deze twijfel verwoord:

‘Het bestuur geeft weliswaar aan, aan de Nederlandse wetgeving te willen voldoen, maar stelde zich tot 11 juli 2019 op het standpunt dat bij strijdigheid van de Joodse codices en de Nederlandse onderwijswetgeving de eerste prevaleren. Dit verschil van inzicht blijkt tevens uit uitspraken die de bestuurder heeft gedaan ten aanzien van burgerschapsonderwijs maar ook ten aanzien van de opstelling van het bestuur rondom het doen van aangifte bij seksueel overschrijdend gedrag ten tijde van het onderzoek. Van deze opstelling neemt het bestuur géén afstand. Dat betekent dat de kans op herhaling van de handelwijze van het bestuur aanwezig is, mocht zich een incident op het gebied van seksueel grensoverschrijdend gedrag voordoen.’

Hoofd Joodse zaken

Een andere belangrijke verandering ten aanzien van de situatie in 2018 is dat het in het Organogram 2019 nu zo geregeld is, dat de algemeen directeur, behalve voor het primair onderwijs, voortgezet onderwijs, het kinderdagverblijf en het onderwijsondersteunend personeel, ook eindverantwoordelijk is voor het Joodse onderwijs. Uit gesprekken die we met de algemeen directeur en het Hoofd Joodse zaken voerde, bleek echter dat het hoofd Joodse zaken niet slechts een adviserende, maar een beslissende rol speelt bij het bepalen

van het curriculum, doordat hij lesmethoden en lesmaterialen screent, ook waar het gaat om methoden en materialen die gebruikt worden in het profane onderwijs. Dit brengt de algemeen directeur regelmatig in een lastige positie: hij is er voor verantwoordelijk dat het leerstofaanbod voldoet aan wettelijke voorschriften (onder meer aan de kerndoelen), maar dit wordt belemmerd door beslissingen van het hoofd Joodse zaken die geregeld teksten en afbeeldingen/foto's in lesmateriaal zwart lakt, en bladzijden en hoofdstukken verwijderd indien deze niet stroken met de identiteit van de school.

Dit schept opnieuw onduidelijkheid als het gaat over de verantwoordelijkheid voor de invulling van het onderwijsaanbod conform de geldende eisen in wet- en regelgeving en staat haaks op de aanbeveling te zorgen voor transparantie hierin. Verder leidt dit ertoe dat, nu er ook geen vervangend aanbod op dit punt is, onderdelen van de verplichte lesstof met betrekking tot wereldoriëntatie in po en biologie en verzorging in vo niet worden aangeboden. Het gaat dan om onderwerpen als voortplanting, het menselijk lichaam, seksualiteit, en (seksuele) diversiteit. Kennis die mede moet bijdragen aan het bijbrengen van respectvol gedrag en weerbaarheid van leerlingen tegen grensoverschrijdend gedrag. Zie hierover verder paragraaf 4.1.3.1; het oordeel over standaard OP1.

Tekort aan deskundigheid

In het rapport van 2018 vroegen we aandacht voor het tekort aan inhoudelijke professionele expertise in de organisatie: veel taken komen terecht bij de algemeen directeur, die zonder steun van bijvoorbeeld een bestuursbureau opereert. Hierover kunnen we kort zijn. Op dit punt, zie ook het organogram, is er sinds het specifiek onderzoek van 2018 niets veranderd. Wel zegt de algemeen directeur steun te ervaren van mensen uit de adviesraad.

Belangenverstremming

Ook wees de inspectie (mede in het licht van de Code Goed Bestuur waarin dit een belangrijk onderdeel is) op de risico's van belangenverstremming, gezien de samenstelling van de verschillende bestuurlijke organen. Op dit punt blijkt tijdens gesprekken dat het bestuur zich hier wel van bewust is, maar ook zegt dat het gezien de omvang van de Joodse gemeenschap niet te voorkomen is dat mensen familiebanden en zakelijke connecties hebben. De inspectie begrijpt dat dit opgaat voor bijvoorbeeld de medezeggenschapsraden, maar voor bestuurlijke functies blijven we van mening dat belangenverstremming een risico is en dat het bestuur meer kan doen om dit risico te verkleinen. Bijvoorbeeld door ook bestuurders en vooral ook toezichthouders te werven van buiten de eigen kleine kring. Het profiel voor bestuurder werkt daarbij echter belemmerend, aangezien daarin is opgenomen dat een uitvoerend bestuurder een oud-leerling van het Cheider moet zijn en/of kinderen heeft op het Cheider en dat een toezichthouder Joods moet zijn. Een rooster van aftreden is er niet, bestuurders en toezichthouders worden voor onbepaalde tijd aangewezen en benoemd. Bestuurders door coöptatie, toezichthouders op basis van een vooraf vastgesteld en openbaar profiel. Voor wat betreft de interne toezichthouders is de benoeming voor onbepaalde tijd ook een afwijking van de Code Goed Bestuur po die in het jaarverslag niet wordt benoemd.

Vraag:

Heeft het bestuur de aanbeveling opgepakt om de transparantie en eenduidigheid in de communicatie te verbeteren?

Antwoord:

Nee. Ten tijde van het onderzoek was dit nog niet of nauwelijks merkbaar. Het bestuur is begonnen met het verbeteren van de communicatie, maar dit heeft nog geen extern effect.

Toelichting:

Er wordt wel gewerkt aan een betere communicatie. Zo is er sinds kort een nieuwe website met een afgeschermd gedeelte voor ouders waar alle informatie komt te staan. Dit is in ontwikkeling. Tot nog toe gaat informatie naar ouders nog via e-mail. De ouders die we

daarover spraken toonden zich hierover tevreden. Het openbare deel van de website bevat slechts algemene informatie. De website Scholenopdekaart.nl bevat informatie van DUO en de inspectie maar geen nadere toelichting of aanvullende informatie van de scholen.

Vraag:

Heeft het bestuur de aanbeveling opgepakt om de (potentiële) risico's van het bijzondere en kleinschalige karakter van het Cheider voor de sociale veiligheid bespreekbaar te maken en te onderzoeken hoe deze geminimaliseerd kunnen worden.

Antwoord:

Nee. Wel zijn er enkele maatregelen genomen om de sociale veiligheid te verbeteren. We verwijzen voor een antwoord op deze vraag verder naar hoofdstuk 5, waarin de vraag wordt beantwoord of er in de context van de scholen sprake is van stelselmatige risico's op strijdigheid met basiswaarden en, als deze risico's er zijn, de scholen dan extra aandacht schenken aan het tegengaan van deze risico's door actieve bevordering van de basiswaarden die in het gedrang kunnen komen.

Toelichting:

Het bestuur heeft geen specifiek onderzoek in gang gezet om na te gaan hoe, gelet op het bijzondere en kleinschalige karakter van de school, daaraan inherente risico's voor de sociale veiligheid bespreekbaar gemaakt en geminimaliseerd kunnen worden. Wel is de sociale veiligheid regelmatig een onderwerp van overleg en zijn er maatregelen genomen om de veiligheid te verbeteren, zoals de uitbreiding van de Kanjertraining in po, de invoering van PBS in het vo en het ophangen van posters in de school met informatie over de anti-pestcoördinator en de vertrouwenspersoon (zie hiervoor de toelichting bij herstelopdracht 2). Het bestuur is zelf van oordeel dat met alle al bestaande en de na 2018 in gang gezette gevoerde maatregelen de sociale veiligheid op orde is. De inspectie beoordeelt dat anders. Zie daarover paragraaf 4.1.3.1 (het oordeel over SK1).

Vraag:

Heeft het bestuur de aanbeveling opgepakt om regels en afspraken in de school levend te houden?

Antwoord:

Deels. Dit blijkt uit het intensiveren van de Kanjermethode in het po en de geplande invoering van een vergelijkbaar programma (PBS) in het vo.

Toelichting:

Uit de gesprekken met de school kwam naar voren dat het po de trainingen van docenten in het gebruik van de 'Kanjermethode' heeft uitgebreid. Dit programma wordt gebruikt om het onderling vertrouwen tussen leerlingen te bevorderen, met als oogmerk het creëren van rust in de klas, het stimuleren van sociale veiligheid en een prettig schoolklimaat. Tot voor kort ontbrak een dergelijk programma in het vo, maar recent heeft de school besloten het programma PBS (Positive Behavior Support) in te voeren, dat gericht is op het verkrijgen van een positief schoolklimaat. Van daadwerkelijke implementatie is het echter nog niet gekomen.

Vraag:

Heeft het bestuur de aanbeveling opgepakt om leraren die Joods onderwijs verzorgen en leraren die profaan onderwijs verzorgen op basis van uitwisseling en onderlinge samenwerking te laten werken aan een verdere concretisering van de invulling van de kerndoelen 38 en 43.

Antwoord:

Deels. Maar dit heeft nog te weinig resultaat. Er is een beleidsnotitie opgesteld met een aanvulling op de schoolplannen die volgens het bestuur richting geeft aan hoe en wanneer de school komt tot daadwerkelijke invulling van de kerndoelen 38 en 43.

Toelichting:

De uitwerking van de leerlijnen met betrekking tot deze kerndoelen wordt volgens de notitie vormgegeven door een werkgroep, waarin zowel leraren Joods onderwijs als leraren profaan onderwijs participeren. Zie verder de toelichting in paragraaf 3.1 bij de eerste herstelopdracht, waaruit blijkt dat de invoering van de leerlijn vertraging heeft opgelopen en mogelijk zelfs op losse schroeven staat.

Vraag:

Heeft het bestuur de aanbeveling opgepakt om de mogelijkheden van eventuele herhuisvesting nader te verkennen en het overleg daarover met de gemeente Amsterdam voort te zetten.

Antwoord:

Nee. Er vindt in elk geval geen overleg plaats met de gemeente Amsterdam.

Toelichting:

Volgens het bestuur stelt de gemeente zich op het standpunt dat er geen gesprek plaatsvindt met het Cheider hierover. Het bestuur heeft wel aan de inspectie verteld dat er nagedacht wordt over alternatieve huisvesting. De inspectie is hoe dan ook van mening dat het bestuur op dit punt in actie moet komen. Er is sprake van achterstallig onderhoud. De brandweer houdt wel toezicht op de veiligheid van het gebouw.

3.3 Samenvattende conclusie herstelonderzoek

Tijdens het herstelonderzoek zijn we nagegaan of het bestuur heeft voldaan aan de nog openstaande herstelopdrachten uit het rapport van 2018 en wat het bestuur heeft gedaan met de aanbevelingen uit dat rapport.

3.4 Herstelopdrachten

Aan drie herstelopdrachten is deels voldaan:

- Het bestuur heeft in 2019 een veiligheidsbeleid (het Schoolveiligheidsplan) vastgesteld, dat zowel op het po als het vo betrekking heeft. Wel stellen we omissies vast in dat beleid. Verder bleek dat het personeel wel geïnformeerd was over het Schoolveiligheidsplan maar met de inhoud ervan beperkt bekend was.
- Het bestuur heeft ouders, verzorgers actief geïnformeerd over de wijzigingen ten aanzien van de taken en rollen van de anti-pestcoördinator en de vertrouwenspersonen. We plaatsen hierbij de kanttekeningen, vooral dat de informatie over de (enige) vertrouwenspersoon beperkt is.
- Het bestuur heeft bij de schoolplannen 2019/2020 een aanvulling geschreven waarin de uitwerking van de kerndoelen 38 (po) en 43 (vo) aan bod komt en waarin beschreven is op welke wijze deze in de lessen worden behandeld. Dat wil zeggen, de aanvulling verwijst naar twee nog te implementeren lesmethoden. We zien dit als slechts een letterlijke invulling van de herstelopdracht en stellen vast dat in de praktijk de genoemde kerndoelen onvoldoende deel uitmaken van het onderwijs.

Aan drie herstelopdrachten is niet voldaan:

- Het onderwijs in de kerndoelen 38 en 43 wordt niet gegeven door bevoegde docenten.

Dit komt doordat er nog slechts plannen zijn om dit onderwijs structureel te gaan geven (door bevoegde docenten).

- Het bestuur heeft in het beleid niet duidelijk gemaakt dat de resultaten van de monitorgegevens in het vo aantoonbaar benut worden voor de evaluatie en verbetering van het veiligheidsbeleid.
- Het bestuur heeft in het jaarverslag bij het verslag van de interne toezichthouder nagelaten te vermelden op welke wijze de toezichthouder het bestuur ondersteunt en/of adviseert over beleidsvraagstukken en financiële problematiek en welk resultaat dit handelen heeft opgeleverd. Sterker, het jaarverslag bevat geen verslag van de interne toezichthouder.

3.5 Aanbevelingen

Aan twee aanbevelingen is deels gevolg gegeven:

- De aanbeveling om regels en afspraken in de school levend te houden is ten dele opgepakt, door het intensiveren van de Kanjermethode in het po. De invoering van een vergelijkbaar programma in het vo (PBS) moet echter nog gestalte krijgen.
- De aanbeveling om leraren die Joods onderwijs verzorgen en leraren die profaan onderwijs verzorgen samen te laten werken aan een verdere concretisering van de invulling van de kerndoelen 38 en 43 is opgepakt, zij het met vooralsnog te weinig resultaat. Er is door een werkgroep met daarin leraren Joods en leraren profane vakken een beleidsnotitie over deze kerndoelen opgesteld. Van daadwerkelijke realisatie hiervan is het echter nog niet gekomen.

Aan vier aanbevelingen is niet of nauwelijks gevolg gegeven:

- Het bestuur heeft te weinig gedaan met de aanbeveling om de bestuurlijke vernieuwing met spoed op te pakken. Sterker, het bestuur voldoet niet meer aan de herstelopdracht van 2018 over de bestuurlijke inrichting. Door in het managementstatuut op te nemen dat bij halachische geschillen de schoolrabbijn de eindbeslissing neemt, en dit ook deel uitmaakt van de statuten, is de bestuurlijke inrichting alsnog niet afdoende geregeld. Voorts is gebleken dat in de praktijk het hoofd Joodse zaken de zeggenschap heeft over de leerinhouden waar deze naar het oordeel van deze functionaris niet passen bij de door de school voorgestane invulling van de betreffende leerinhouden. Dit in weerwil van het organogram waarin de algemeen directeur de eindverantwoordelijkheid lijkt te hebben. Verder is er weinig gedaan om structureel (de schijn van) belangenverstremming in de organisatie tegen te gaan en de deskundigheid in de organisatie te versterken.
- Het bestuur heeft weinig gedaan met de aanbeveling om de transparantie en eenduidigheid in de communicatie te verbeteren. Meer dan een nieuwe, nog beperkt gevulde website is er niet.
- De aanbeveling om de (potentiële) risico's van het bijzondere en kleinschalige karakter van het Cheider voor de sociale veiligheid bespreekbaar te maken en te onderzoeken hoe deze geminimaliseerd kunnen worden is niet opgepakt behoudens een aantal maatregelen om de sociale veiligheid te verbeteren (overigens met onvoldoende resultaat). We verwijzen voor een antwoord op deze vraag verder naar hoofdstuk 5.
- Met de aanbeveling werk te maken van eventuele herhuisvesting en het overleg daarover met de gemeente Amsterdam voort te zetten, is niets gedaan. Volgens het bestuur stelt de gemeente zich op het standpunt dat er geen gesprek plaatsvindt met het Cheider hierover.

3.6 Eindconclusie

De centrale vraag van het onderzoek van 2018 en daarmee ook van het herstelonderzoek luidde:

Is de sociale veiligheid bij het Cheider door het bestuur in voldoende mate geborgd, nu en in de toekomst?

Aangezien

- het aanbod van de school niet aantoonbaar voorziet in onderwijs over seksualiteit en seksuele diversiteit, en daarmee niet is geborgd dat respectvol gedrag en seksuele weerbaarheid van leerlingen, conform wettelijk eisen, worden bevorderd,
- monitorgegevens over sociale veiligheid in het vo onvoldoende worden benut,
- de informatie over de vertrouwenspersoon te beperkt is en er voor de meisjes geen vrouwelijke vertrouwenspersoon beschikbaar is,
- het hoofd Joodse zaken (en niet de directeur belast met de eindverantwoordelijkheid voor het onderwijs) eindverantwoordelijk lijkt voor belangrijke leerinhouden en
- de veranderingsbereidheid dan wel het tempo waarin het bestuur werkt aan herstel en gevolg geeft aan aanbevelingen, waaronder aanbevelingen van de inspectie die rechtstreeks raken aan sociale veiligheid van leerlingen laag is,

kan het antwoord op de centrale vraag van het specifieke onderzoek van 2018, en ook van het onderhavige herstelonderzoek, niet anders zijn dan dat de sociale veiligheid van de leerlingen van het Cheider nog steeds niet voldoende is geborgd. Daarmee handelt het bestuur in strijd met de wet (art. 4c WPO en art. 3b WVO). We geven opnieuw een herstelopdracht.

We zien de opstelling en handelwijze van het bestuur die zoals gezegd duiden op onvoldoende bereidheid tot verandering en een gebrek aan urgentie ook in algemene zin als risicovol voor de kwaliteit van het bestuur en het onderwijs. De inspectie zal de minister daarover informeren.

4 Bevindingen vierjaarlijks onderzoek bestuur en scholen

In dit hoofdstuk beantwoorden we allereerst de reguliere onderzoeksvragen van het vierjaarlijks onderzoek naar bestuur en scholen (4JOB) dat dit schooljaar voor het eerst bij het bestuur van het Cheider is uitgevoerd. Daarna volgt het verslag van de kwaliteitsonderzoeken bij risico's op de po-school en de vo-school, aangevuld met onze bevindingen ten aanzien van de overige wettelijke vereisten. Vervolgens bespreken we onder het kopje 'aanvullende vragen' de onderwerpen voor verder onderzoek die voortvloeiden uit het specifiek onderzoek van 2018. Nadat alle vragen zijn beantwoord en de oordelen zijn toegelicht, besluiten we dit hoofdstuk met een samenvattende conclusie waarin we antwoord geven op de centrale vraag van het 4JOB:

Is de sturing op kwaliteit op orde en is er sprake van deugdelijk financieel beheer?

4.1 Beantwoording vragen over de bestuurlijke kwaliteitszorg

4.1.1 Kwaliteitszorg en ambitie

Standaard	Oordeel
KA1 Kwaliteitszorg	Onvoldoende
KA2 Kwaliteitscultuur	Onvoldoende
KA3 Verantwoording en dialoog	Onvoldoende

Vraag:

Heeft het bestuur doelen afgesproken met de scholen, heeft het voldoende zicht op de onderwijskwaliteit en stuurt het op de verbetering van de onderwijskwaliteit (KA1)?

Antwoord:

Nee. Het bestuur en de scholen beschikken weliswaar over een stelsel van kwaliteitszorg, zowel op het niveau van het bestuur als de scholen, maar er zijn diverse tekortkomingen aangetroffen die maken dat we de standaard Kwaliteitszorg op bestuursniveau als onvoldoende beoordelen. Het stelsel staat maar ten dele beschreven in de schoolplannen, er zijn geen toetsbare doelen geformuleerd en verbeteringen worden niet altijd doelgericht doorgevoerd. We zijn van oordeel dat het stelsel van kwaliteitszorg onvoldoende bijdraagt aan het verbeteren van het onderwijs. Het bestuur handelt daarmee in strijd met art. 12, vierde lid, en art. 10 WPO en art. 24, vierde lid, en art. 23a WVO. Het bestuur krijgt de opdracht deze tekortkoming op te heffen.

Toelichting

Stelsel van kwaliteitszorg

De wet veronderstelt dat het bevoegd gezag over een stelsel van kwaliteitszorg beschikt en dat dit stelsel beschreven staat in het schoolplan. Met dit stelsel bewaakt en bevordert het bestuur de kwaliteit van het onderwijs en de resultaten. De schoolplannen van het Cheider bevatten elk een hoofdstuk Kwaliteitszorg waarin summier uitgangspunten (plan-do-check-act) en meetinstrumenten (leerlingvolgsysteem, gesprekscyclus, tevredenheidsenquêtes e.d.) beschreven staan. Dit in de plannen beschreven stelsel van kwaliteitszorg voldoet op schoolniveau maar maakt niet duidelijk hoe het bestuur zijn verplichting om zorg te dragen voor de kwaliteit van het onderwijs invult, en hoe het zorgt dat het onderwijs aan de wettelijke vereisten voldoet. Daarover vermelden de schoolplannen niets. Het bestuur beschikt ook niet over een alternatief document waarin dat wel beschreven staat, zoals een

strategisch beleidsplan. Het jaarverslag typeert wél kort de wijze waarop het bestuur zicht wil houden op de kwaliteit van het onderwijs:

'Een organisatie moet beschikken over een intern risicobeheersingssysteem om de realisatie van haar doelstellingen te bewaken en de betrouwbaarheid van haar financiële verslaggeving en naleving van wet- en regelgeving te borgen. Het bestuur is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en uitbouw van dit systeem en voor de beoordeling van de effectiviteit ervan. Het schoolplan functioneert als een verantwoordingsdocument naar de overheid, het bevoegd gezag en de ouders en als een planningsdocument voor de planperiode 2019-2023. Op basis hiervan stelt de directie jaarlijks een uitgewerkt jaarplan op. Opvolging van de realisatie van de doelstellingen gebeurt middels de managementrapportage die twee keer per jaar wordt besproken met het bestuur. Op deze wijze geeft de school vorm aan een cyclus van plannen, uitvoeren en evalueren.'

Er is door het bestuur één managementrapportage aangeleverd (januari 2020). Hieruit valt niet op te maken of er ook daadwerkelijk twee managementrapportages per jaar worden opgesteld door de algemeen directeur en of ze ook met het bestuur worden besproken. De managementrapportage van 2020 maakt ook niet duidelijk of doelstellingen al dan niet zijn behaald en of verbeteractiviteiten op schema liggen. Ook bevat de rapportage geen enkele informatie over de voortgang van de beleidsnotitie over de kerndoelen (zie hoofdstuk 3).

Toetsbare doelen

Om zicht te verkrijgen en te behouden (op het onderwijs, de onderwijsresultaten, het onderwijsproces en het schoolklimaat) is het voorwaardelijk dat er op deze onderdelen toetsbare doelen zijn geformuleerd en dat er regelmatig wordt geëvalueerd of deze doelen worden gehaald. De schoolplannen bevatten een 'vergezicht' voor de komende schoolplanperiode (2019-2023) en een serie beleidsvoornemens die in meer of mindere mate concreet zijn geformuleerd. Deze voornemens, afwisselend geformuleerd als voorgenomen activiteiten of als te bereiken doelen, hebben betrekking op het niveau van de scholen. Sturing en evaluatie vindt plaats door de directie van de school. Wat ontbreekt zijn toetsbare doelen op een hoger aggregatieniveau: het niveau van de stichting dan wel het bestuur zodat het bestuur ook op dat niveau kan evalueren. Bijvoorbeeld door vragen te stellen als: behalen onze leerlingen de resultaten die verwacht mogen worden? Of, is de sociale, fysieke en psychische veiligheid van onze leerlingen gewaarborgd?

Analyse bij tekortkomingen

Bij tekortschietende kwaliteit mag verwacht worden dat er analyses zijn gemaakt en dat verbeteringen vervolgens doelgericht worden doorgevoerd. Nergens blijkt dat het bestuur hierin een actieve rol neemt. Op schoolniveau, zo blijkt uit gesprekken met de directie en de leraren, worden soms wel evaluaties en analyses uitgevoerd, die leiden tot verbetermaatregelen. Bijvoorbeeld op het gebied van de leerlingenzorg en ICT in het onderwijs.

Ingrijpen bij tekortkomingen

Artikel 10 WPO en 23a WVO dragen het bestuur op zorg te dragen voor de kwaliteit van het onderwijs, in elk geval door te zorgen dat wordt voldaan aan de wettelijke eisen en door het eigen stelsel van kwaliteitszorg uit te voeren. Zoals uit hoofdstuk 3 van dit rapport blijkt, weet het bestuur al geruime tijd dat het onderwijs op het Cheider op diverse onderdelen (zoals aanbod en sociale veiligheid) niet voldoet aan de wettelijke eisen. Herstelopdrachten worden echter vaak niet of maar langzaam uitgevoerd (zie hoofdstuk 3).

Vraag:

Heeft het bestuur een professionele kwaliteitscultuur en functioneert het transparant en integer (KA2)?

Antwoord:

Nee. We beoordelen de kwaliteitscultuur als onvoldoende. Het bestuur handelt op meerdere punten in strijd met de Code Goed Bestuur. Het jaarverslag vermeldt niet welke code wordt gehanteerd noch eventuele afwijkingen van die code. Verantwoordelijkheden bij het bepalen van de leerinhouden zijn niet duidelijk belegd, zoals beschreven in het vorige hoofdstuk. Tot slot, in de schoolplannen ontbreekt een beschrijving van de wijze waarop de schoolleiding en het team zich professionaliseren. Het bestuur handelt daarmee in strijd met (jaarverslag/code) art. 171, eerste lid, onder a WPO en art. 103, eerste lid, onder a WVO, en (schoolplan) art. 12, derde lid, WPO en art. 24, derde lid, WVO. Het bestuur krijgt de opdracht deze tekortkomingen op te heffen.

Toelichting:

Code Goed Bestuur

De wet bepaalt dat een bestuur in het jaarverslag vastlegt welke code voor goed bestuur gehanteerd wordt en zich in het jaarverslag verantwoordt over eventuele afwijkingen daarvan. In het jaarverslag 2018 van de stichting staat echter niet opgenomen welke code goed bestuur wordt gehanteerd. In het specifiek onderzoek van 2018 heeft het bestuur aangegeven de Code Goed Bestuur van de PO-raad te hanteren, aangezien het overgrote deel van de medewerkers werkzaam is in het primair onderwijs. Die code houdt onder andere in dat er sprake is van een scheiding van bestuur en intern toezicht, dat het toezicht onafhankelijk van het bestuur kan functioneren, dat er geen sprake is van (de schijn van) belangenverstremgeling en dat de medezeggenschap zijn wettelijk verankerde rol goed kan spelen.

In het jaarverslag 2018 vermeldt het bestuur ook geen afwijkingen van de code. De recent aangetreden interne toezichthouders konden hierover geen informatie geven. De inspectie stelt echter vast dat er mogelijke afwijkingen zijn, in ieder geval op de volgende punten:

- Het bestuur beschikt niet over een professionaliseringsagenda (art. 9, derde lid) en werkt ook slechts beperkt aan de eigen deskundigheid en professionalisering (art. 9, tweede lid).
- Gelet op de in hoofdstuk 3 beschreven posities van het hoofd Joodse zaken en de schoolrabbijn is onduidelijk of het bestuur wel beschikt over voldoende bevoegdheden om zijn taak te kunnen uitvoeren (art. 13, tweede lid).
- De interne toezichthouders worden volgens de statuten voor onbepaalde tijd benoemd, terwijl de Code Goed Bestuur op een van tevoren vastgestelde zittingstermijn en een totale zittingsduur van maximaal acht jaar voorschrijft.
- De schijn van belangenverstremgeling wordt niet weggenomen (zie hoofdstuk 3, paragraaf 3.2).

Verbetercultuur en professionaliteit

De uitvoering van de wettelijke eisen rondom kwaliteitszorg vraagt van bestuur en scholen een gezamenlijke inspanning vanuit een verbetercultuur en professionaliteit. Dit veronderstelt onder meer onderwijskundig leiderschap, een effectieve taakverdeling, resultaatgerichtheid en aanspreekbaarheid van het personeel van de scholen. Op een aantal van deze punten schieten het bestuur en de scholen tekort. Kern daarvan vormen, zoals al beschreven in hoofdstuk 3, de onduidelijke posities van het hoofd Joodse zaken en de schoolrabbijn. De formele positie van het hoofd Joodse Zaken in het organogram (ondergeschikt aan de algemeen directeur) lijkt af te wijken van zijn bevoegdheden in de dagelijkse praktijk, waarin hij in zaken die aan de identiteit van de school raken het laatste woord heeft. Dit maakt dat de algemeen directeur onvoldoende invulling kan geven aan zijn verantwoordelijkheid voor de onderwijskwaliteit. Daarbij is de algemeen directeur, naar eigen zeggen, ook gehouden niet nader omschreven 'halachische geschillen' voor te leggen aan de schoolrabbijn, die op deze punten volgens het managementstatuut en de statuten de eindbeslissing neemt, maar volgens het organogram slechts een adviesrol heeft. Ook concluderen we, zoals al genoemd in hoofdstuk 3, dat de algemeen directeur nog steeds weinig professionele en deskundige ondersteuning heeft in de organisatie, in elk geval minder dan in een professionele organisatie gebruikelijk is. De raad van toezicht is recent

vernieuwd, waardoor de interne toezichthouders vooralsnog slechts in beperkte mate invulling hebben kunnen geven aan hun toezichthoudende taak en hun rol als klankbord.

In het tussenrapport van 2019 is door de inspectie geoordeeld dat de

veranderingsbereidheid van het bestuur tekortschiet:

'De inspectie is van mening dat het bestuur zich onvoldoende bereid toont om aan de herstelopdrachten te voldoen. Dit geldt in het bijzonder voor de herstelopdrachten betreffende de kerndoelen, maar ook voor het onafhankelijk intern toezicht en de medezeggenschap. Het tempo waarmee herstel wordt ingezet is traag, of wordt pas ingezet na herhaaldelijk aandringen van de inspectie. De sociale veiligheid is nog steeds niet gewaarborgd.'

Het herstelonderzoek (hoofdstuk 3) laat zien dat hier hoegenaamd geen verandering is opgetreden. Er is, zo concluderen we, dus onvoldoende sprake van een verbetercultuur c.q. resultaatgerichtheid. De kwaliteitscultuur schiet daarom tekort.

Bevoegd personeel

Als uitvloeisel van wettelijke eisen dient het bestuur te zorgen voor bevoegd personeel. De leraren van het Cheider (po en vo) die het profane onderwijs verzorgen zijn allen bevoegd of benoembaar. Het bestuur heeft in de beleidsnotitie over het onderwijs in de kerndoelen 38 en 43 de 'aanvullende eis' neergelegd dat de lessen met betrekking tot de kerndoelen worden gegeven door bevoegde leraren basis- en/ of voortgezet onderwijs, waar dat wenselijk is samen met een leraar Joods onderwijs. Het in de notitie beschreven beleid is echter nog in ontwikkeling (zie hoofdstuk 3). De stand van zaken ten tijde van het onderzoek is, dat er onvoldoende onderwijs gegeven wordt met betrekking tot de bedoelde onderdelen van die kerndoelen (zie toelichting bij OP1 in paragraaf 4.1.3.1 en 4.1.3.2). Zodra dit, als uitvloeisel van de beleidsnotitie, wel gebeurt, is het zaak dat het bestuur de eigen aanvullende eis ook aantoonbaar realiseert en dat dit geborgd wordt.

Professionalisering

Het bestuur moet het tevens mogelijk maken dat het personeel zijn bekwaamheid onderhoudt. Uit de bekwaamheidsdossiers blijkt dat er sprake is van scholing en (twee keer per jaar) van functioneringsgesprekken. Voorafgaand daaraan vinden er lesbezoeken plaats. In het schoolplan moet een beschrijving van het personeelsbeleid zijn opgenomen. In geen van de beide schoolplannen (2019-2023) is een personeelsbeleid opgenomen dat voldoet aan alle wettelijke vereisten (art. 12, derde lid, WPO en art. 24, derde lid, WVO). In de beide schoolplannen ontbreekt herkenbare informatie over het onderhouden van de bekwaamheid en het pedagogisch-didactisch handelen van de leraren.

Vraag:

Communiqueert het bestuur actief over de eigen prestaties en ontwikkelingen en die van zijn scholen (KA3)?

Antwoord:

Nee. Het bestuur legt verantwoording af in het jaarverslag en er is formeel sprake van georganiseerde tegenspraak in de vorm van interne toezichthouders en twee medezeggenschapsraden. Dit functioneert echter nog niet optimaal. Het jaarverslag van het bestuur kent omissies en ook de informatie in de schoolgidsen schiet tekort. De website van de stichting en de scholen is vernieuwd, maar is nog maar beperkt gevuld. Het bestuur handelt in strijd met de wet (art. 13, eerste lid, onder a en e (schoolgids), en 171, eerste lid, onder a (jaarverslag) WPO en art. 24a, eerste lid, onder a en d (schoolgids), en 103, eerste lid, onder a (jaarverslag) WVO, en artikelen 1 sub c en e in samenhang met artikel 4 vierde lid Regeling jaarverslaggeving onderwijs, Bijlage 3 onderdelen balans en toelichting en B3 Rapportage toezichthoudend orgaan). Het bestuur krijgt de opdracht deze tekortkomingen op te heffen.

Toelichting:

Intern toezicht

Op grond van de wet heeft het bestuur tegenspraak georganiseerd in de vorm van intern toezicht en medezeggenschap. Het intern toezicht wordt gevormd door de raad van toezicht. Ten tijde van het specifiek onderzoek in 2018 bestond de raad uit één persoon. Daarna zijn er enkele uitbreidingen en wisselingen geweest. Nu bestaat de raad uit twee personen waarvan de langstzittende sinds november 2019 deel uitmaakt van de raad. Tegen de inspectie zeiden deze personen de ambitie te hebben hun rol goed op te pakken. Of de huidige raad feitelijk goed functioneert, is echter nu niet vast te stellen. Ook uit het jaarverslag is dit niet op te maken. Zoals ook beschreven in paragraaf 4.1.2 over Financieel beheer bevat het jaarverslag geen verslag van de interne toezichthouder.

Zie verder over het interne toezicht de toelichting bij het oordeel over de standaard Kwaliteitscultuur (KA2) en de toelichting in hoofdstuk 3 over de aanbeveling tot bestuurlijke vernieuwing te komen.

Medezeggenschap

Zowel de po-school als de vo-school beschikt nu over een eigen medezeggenschapsraad. Er bestaan nog maar kort aparte medezeggenschapsraden voor po en vo. Voorheen was er één medezeggenschapsraad met vertegenwoordigers van beide scholen.

De raden functioneren naar eigen zeggen nog onvoldoende. Dit komt, zo zegt men, omdat de afzonderlijke raden pas één jaar bestaan (voorheen was er een gezamenlijke medezeggenschapsraad). Probleem was dat het bemensen van de raden een langdurig proces was omdat men (de schijn van) belangenverstremming (vanwege familiebanden) tegen wilde gaan en dat dit in een kleine gemeenschap lastig is. Er is inmiddels wel scholing opgestart voor de leden van medezeggenschapsraden. Overleg met de raad van toezicht heeft nog niet plaatsgevonden, maar men is wel voornemens dit te gaan oppakken. Wel vindt naar tevredenheid overleg plaats met de algemeen directeur over het te voeren beleid en de diverse beleidsstukken, die tijdig worden aangeleverd, zo zegt men. De medezeggenschapsraden hebben ook een voordracht gedaan voor de raad van toezicht maar dit is afgewezen wegens belangenverstremming. Het overleg tussen de raden en de leraren vindt plaats in teamoverleggen, contact met ouders vindt veelal informeel plaats. Er is geen mailadres van de medezeggenschapsraad en er is ook nog geen aparte plek op de website voor de raden.

Jaarverslag en schoolgidsen

Het bestuur behoort zich over zijn beleid te verantwoorden in het jaarverslag, scholen informeren ouders door middel van een schoolgids. Deze documenten zijn aanwezig, maar voldoen niet aan alle eisen. Wat betreft het jaarverslag gaat het om het niet noemen van een code goed bestuur en het niet vermelden van afwijkingen daarvan (zie hierboven) en het ontbreken van een verslag van de interne toezichthouder (zie verder paragraaf 3.1. In de schoolgidsen ontbreekt correcte informatie over de vrijwilligheid van de ouderbijdrage (zie ook paragraaf 4.1.5). In de schoolgids po ontbreekt informatie over de resultaten die met het onderwijsleerproces worden bereikt en de context waarin de bedoelde resultaten dienen te worden geplaatst. In de schoolgids vo zijn slechts de examenresultaten vermeld. Informatie over doorstroom en uitstroom ontbreekt. Daarmee is deze informatie dus te beperkt.

4.1.2 Financieel beheer

Standaard	Oordeel
FB1 Continuïteit	Onvoldoende
FB2 Doelmatigheid	Geen oordeel
FB3 Rechtmatigheid	Voldoende

Vraag:

Is het bestuur financieel gezond en kan het op korte en langere termijn voldoen aan zijn financiële verplichtingen (FB1)?

Antwoord:

Nee. We zien financiële risico's voor de continuïteit van het onderwijs op de korte of middellange termijn. In de continuïteitsparagraaf in het bestuursverslag 2018 ontbreken verplichte onderdelen. De standaard is onvoldoende. Het bestuur handelt daarmee in strijd met artikel 4, vierde lid Regeling jaarverslaggeving onderwijs (RJO). Het bestuur krijgt de opdracht deze tekortkomingen op te heffen.

Toelichting:

Risico's in financiële ontwikkeling

In onderstaande tabel is de financiële ontwikkeling van het bestuur te zien. Dit is de ontwikkeling van de afgelopen drie jaar en de begroting voor de komende drie jaar, gebaseerd op de jaarverslaggeving van het bestuur. De tabel laat zien dat sprake is van waarden die wijzen op een mogelijk financieel risico voor de continuïteit van het onderwijs op de korte of middellange termijn. In ons onderzoek vonden wij geen belangrijke informatie die strijdig is met dat beeld.

Kengetallen	Indicatie	Realisatie			Prognose		
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liquiditeit (current ratio)	<0,75	0,10	0,15	0,20	0,24	0,33	0,42
Solvabiliteit 2	<0,30	0,10	0,00	0,24	0,28	0,34	0,41
Weerstandsvermogen	<5%	-3,50	-2,47	3,68	4,85	5,93	7,30
Huisvestingsratio	>10%	5,56	6,06	6,41	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Rentabiliteit	<0%	2,60	1,11	6,06	1,79	1,08	1,42

Aangepast financieel toezicht

Het bestuur staat sinds november 2013 onder aangepast financieel toezicht, waarbij met het bestuur afspraken zijn gemaakt over het periodiek opleveren van informatie die relevant is om de stand van zaken en de voortgang te kunnen monitoren van de resultaten van het financieel beheer. Het bestuur komt de gemaakte afspraken na.

Lage signaleringswaarden

De liquiditeit, solvabiliteit en het weerstandsvermogen liggen beneden de signaleringswaarden die door de inspectie worden gehanteerd. De door het bestuur in gang gezette maatregelen om deze kengetallen te verbeteren, hadden een gering positief effect en ook de meerjarenbegroting liet een stijgende lijn zien. Per december 2019 is echter een deel van de bekostiging opgeschort als gevolg van het door het bestuur bij herhaling niet voldoen aan diverse wettelijke eisen. Dit heeft een negatieve invloed op de toekomstverwachting. De door het bestuur in november 2019 aangeleverde liquiditeitsprognose en ook de aanvulling daarop van januari 2020 (beide overigens niet verwerkt in bovenstaande tabel), laten zien dat bij voortzetting van de opschorting en eventueel een inhouding al in het laatste kwartaal van 2020 een liquiditeitsprobleem kan ontstaan. Weliswaar bieden vooruit ontvangen bedragen ten behoeve van niet-bekostigd Joods onderwijs hierin nog enige speelruimte, maar ook dat zal naar verwachting niet voldoende zijn om de continuïteit van het onderwijs binnen nu en twee jaar te waarborgen.

Hoge personeelslasten

De personeelslasten zijn hoog. Gemiddeld 115 procent van de Rijksbijdragen wordt besteed aan personele uitgaven. Een deel hiervan wordt gefinancierd uit private bijdragen. Bij zowel onderwijs als activiteiten, kan scheiding plaatsvinden tussen jongens en meisjes. Daarnaast is er sprake van een kleine vo-afdeling. Toch moet het gehele curriculum worden aangeboden en dat is dan meteen de voornaamste oorzaak van de hoge

personele uitgaven. Indien de private bijdragen zouden verminderen of in het geheel zouden wegvallen, kan dit ertoe leiden dat het onderwijsproces niet meer in de door het bestuur gewenste mate kan plaatsvinden.

Slechte staat materiële voorzieningen

Het Cheider heeft onvoldoende vermogen om te investeren in onderhoud van het gebouw en om leermiddelen en inventaris te vervangen. Dit zorgt ervoor dat de staat waarin dit zich alles bevindt beneden een aanvaardbaar niveau is gekomen. Ook de komende jaren lijkt er nauwelijks verbetering mogelijk, gezien de lange tijd die nodig is om voldoende vermogen op te bouwen.

Bevindingen Continuïteitsparagraaf

De verantwoording in het bestuursverslag van het bestuur moet volledig zijn (artikel 4, lid 4, van de Rjo), zodat de interne toezichthouders, de medezeggenschap en andere belanghebbenden kunnen begrijpen welke keuzes het bestuur maakt en welke ontwikkelingen het verwacht. Een paar onderdelen van de continuïteitsparagraaf ontbreken in het bestuursverslag over 2018, of waren niet volledig. Het betreft:

- Oplossingsrichtingen en beheersmaatregelen voor de risico's die worden genoemd in het jaarverslag:
- Het voortbestaan van het Joodse onderwijs is sterk afhankelijk van giften en sponsoring
- Terugloop van leerlingaantallen en dus ook een terugloop van de noodzakelijke ouderbijdragen
- *Achterstallig onderhoud:*
Vanwege de slechte financiële positie kunnen alleen nog de hoogst noodzakelijke investeringen worden gedaan.
- Er is geen verslag van de interne toezichthouder aanwezig. Er wordt in het jaarverslag slechts genoemd wat de taken en bevoegdheden van de toezichthouder zijn (met een verwijzing naar de Code Goed Bestuur). Onduidelijk is of er toezicht is gehouden en wat de resultaten van dit toezicht zijn geweest.
- Afwijkingen van de Code Goed Bestuur worden niet beschreven. Tevens wordt niet expliciet aangegeven dat het bestuur voldoet aan alle vereisten van de Code.
- Kengetallen in het jaarverslag worden niet toegelicht.

Vraag:

Maakt het bestuur efficiënt en effectief gebruik van de onderwijsbekostiging (FB2)?

Antwoord:

Wij geven geen oordeel over financiële doelmatigheid, tenzij daar nadrukkelijk aanleiding voor is. We constateren wel een aantal verbeterpunten ten aanzien van het jaarverslag. Wij verwachten van het bestuur en de interne toezichthouder hier in het volgende jaarverslag verbetering in aan te brengen.

Toelichting:

Efficiënt besteden aan doelen

Met financiële doelmatigheid bedoelen we dat het geld efficiënt wordt besteed en dat het geld ten goede komt aan de door het bestuur gestelde doelen. We verwachten dat die doelen bijdragen aan kwaliteit van het onderwijs en dat deze duidelijk zijn toegelicht in het bestuursverslag. Bij ons onderzoek besteden we aandacht aan de besteding van middelen voor passend onderwijs en aan het verslag van de interne toezichthouder over het toezicht op de besteding van rijksmiddelen.

Besteding middelen passend onderwijs

Voor passend onderwijs ontving het bestuur in 2018 geld van het samenwerkingsverband. Naast verantwoording aan het samenwerkingsverband over de inzet van dit geld, is het belangrijk dat het bestuur ook in het eigen bestuursverslag laat zien hoe dit geld is ingezet.

Dit komt tegemoet aan een breed levende maatschappelijke behoefte. Het bestuur laat in het bestuursverslag 2018 niet dan wel beperkt zien hoe het geld voor passend onderwijs is besteed.

Verslag interne toezichthouder

Het intern toezichthoudend orgaan moet in het bestuursverslag verantwoording afleggen over zijn handelen en de resultaten die dat opleverde. Daaronder valt ook het toezien op de doelmatige besteding van het overheidsgeld dat het bestuur ontving. De informatie hierover ontbrak in het bestuursverslag over 2018.

Vraag:

Verwerft en besteedt het bestuur de onderwijsbekostiging conform wet- en regelgeving (FB3)?

Antwoord:

Ja. Wij beoordelen de financiële rechtmatigheid als Voldoende.

Toelichting:

Wij baseren ons hierbij op de bevindingen van de instellingsaccountant. Daarnaast kan aanvullende informatie een rol spelen, zoals signalen en onderzoeken op het gebied van de financiële rechtmatigheid.

4.1.3 Kwaliteitsonderzoeken

In deze paragraaf vermelden we de oordelen over de onderzochte standaarden zowel voor de po-school als de vo-school.

Bij oordelen die afwijken van het oordeel Voldoende (basiskwaliteit) geven we een toelichting. De standaarden die we als Voldoende beoordelen, beschrijven we dus niet. Zie de Onderzoekskaders po en vo 2019 voor een nadere toelichting op de standaarden. Deze kaders zijn te vinden op de website van de inspectie: www.onderwijsinspectie.nl

Aangezien het oordeel voor po en vo bij de standaarden die we toelichten gelijk is, en de toelichting voor beide scholen voor een belangrijk deel samenvalt, volgt onder de tabel met oordelen één toelichtende tekst waarin alleen waar nodig onderscheid gemaakt is tussen po en vo.

4.1.4 Oordelen po en vo

Standaard	Oordeel po	Oordeel vo
OP1 Aanbod	Onvoldoende	Onvoldoende
OP2 Zicht op ontwikkelingen (en begeleiding vo)*	Voldoende	Voldoende
OP3 Didactisch handelen*	Voldoende	Voldoende
OP8 Toetsing en afsluiting	n.v.t.	Voldoende
SK1 Veiligheid*	Onvoldoende	Onvoldoende
OR1 Resultaten*	Voldoende	Niet te beoordelen
KA1 Kwaliteitszorg*	Voldoende	Voldoende

*kernstandaard

Het feit dat één kernstandaard (SK1) op beide scholen als Onvoldoende is beoordeeld maakt dat we, conform de beslisregels uit hoofdstuk 4 van de Onderzoekskaders po en vo 2017, beide scholen als Onvoldoende beoordelen.

Vraag:

Is de kwaliteit van standaard OP1 Aanbod op orde? Bereidt het aanbod de leerlingen voor op vervolgonderwijs en samenleving?

Antwoord:

Nee, de kwaliteit van het aanbod is onvoldoende. Het onderwijs bereidt de leerlingen onvoldoende voor op het vervolgonderwijs en de samenleving. Het aanbod schiet, zoals al genoemd in paragraaf 3.1 van het herstelonderzoek, tekort waar het gaat om de kerndoelen 38 en 43¹⁴, alsook over enkele onderdelen van het vak biologie. Ook zijn er tekortkomingen in het burgerschapsonderwijs en het aanbod voor leerlingen met achterstanden in de Nederlandse taal in het vo. In het vo ontbreekt aandacht voor Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB). Het Schoolplan bevat beperkte informatie over het aanbod. Het bestuur handelt in strijd met artikel 8, eerste, tweede, derde en vijfde lid van de WPO en artikel 9, eerste en tweede lid van de WPO in samenhang met het Besluit vernieuwde kerndoelen WPO, en artikel 11b en 11c en 17 van de WVO in samenhang met het Besluit kerndoelen onderbouw vo. Het bestuur krijgt de opdracht deze tekortkomingen op te heffen.

Toelichting:

Kerndoelen 38 en 43

Kerndoelen van het onderwijs zijn door het ministerie vastgestelde streefdoelen die richtlijnen en minimumeisen geven voor het onderwijsaanbod. Het Cheider biedt geen dekkend aanbod voor de kerndoelen 38 en 43, die deels betrekking hebben op seksualiteit en seksuele diversiteit (zie hoofdstuk 1, paragraaf 1.3.1.1). De school besteedt in het vo geen aandacht aan seksualiteit. In het vo gebeurt dit incidenteel en voornamelijk in de Joodse lessen naar aanleiding van teksten uit onder meer de Thora of naar aanleiding van vragen van leerlingen. Seksualiteit wordt dan in Joods perspectief geplaatst, dat wil zeggen dat de docent aangeeft wat er binnen de Joodse wet wel en niet is toegestaan. Hoe dit precies gebeurt, is niet duidelijk.

Het tekort aan aandacht voor de seksualiteit en seksuele diversiteit wordt tevens geïllustreerd doordat gebleken is, dat in diverse lesmethoden, waaronder die voor biologie, teksten en afbeeldingen die raakvlakken hebben met seksualiteit en voortplanting zijn verwijderd of weggelakt, terwijl een alternatief hiervoor ontbreekt.

Het blijft door de uiterst beperkte aandacht voor seksuele vorming onduidelijk in hoeverre leerlingen respectvol gedrag aanleren én weerbaar gemaakt worden tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Daarnaast raken deze kerndoelen ook de basiswaarden van de democratische rechtsstaat, te weten verdraagzaamheid, gelijkwaardigheid en begrip voor anderen. In dit geval verdraagzaamheid voor en gelijkwaardigheid van mensen met een andere seksuele geaardheid en het ontwikkelen van begrip voor mensen die daarover andere dan de eigen opvattingen over hebben.

De school heeft aangegeven aan het einde van dit schooljaar voor vo een projectweek gepland te hebben waarin seksualiteit aan bod komt. Dit is echter alleen bedoeld voor de bovenbouw en leerlingen nemen alleen deel na toestemming van ouders. Over ouders die bezwaar maken, gaat de school in overleg met de rabbijn. Dit betekent dat naar alle waarschijnlijkheid niet alle leerlingen aan de desbetreffende activiteiten in de projectweek zullen deelnemen. Verder wijzen we erop dat de kerndoelen vo juist bedoeld en verplicht zijn voor de onderbouw (eerste twee leerjaren van het vmbo en de eerste drie leerjaren van havo en vwo).

¹⁴ Zie paragraaf 1.3.1.1 voor een uitwerking van deze kerndoelen.

De school heeft in het najaar van 2019 een beleidsnotitie heeft opgesteld waarin uiteengezet wordt hoe de school invulling wil gaan geven aan de kerndoelen 38 en 43. Het onderwijs hierin is echter, zo erkennen bestuur en schoolleiding zelf, nog niet in de praktijk gebracht. Zie daarvoor hoofdstuk 3.

Biologie

Ook ontbreekt, zowel in po als vo, een dekkend aanbod voor het vak biologie. Voor het po gaat het om kerndoel 41. Dit kerndoel betreft het leren over de bouw van planten, dieren en mensen en over de vorm en functie van hun onderdelen. Daar waar het de voortplanting betreft, ontbreekt het aanbod. Voor het vo gaat het om de kerndoelen 29, 34 en 35. De school beschikt wel over lesmethoden die deze onderwerpen omvatten, maar ook bij dit vak zijn teksten en illustraties hieromtrent zwartgelakt en meerdere hoofdstukken uit de lesmethoden verwijderd, zonder dat er alternatieve leerinhouden (bijvoorbeeld dezelfde inhoud, maar in een andere vorm) worden aangeboden. Volgens de school omdat de bewuste leerstof, dan wel de wijze waarop dat in de lesmethoden werd aangeboden, niet stroken met de visie en opvattingen van de school. Het bestuur en het hoofd Joodse zaken bevestigen dat er in het po en het vo geen biologieles wordt gegeven over de voortplanting. Een uitzondering daarop vormt de bovenbouw van het vo. Leerlingen in de hoogste klassen die daarvoor van hun ouders wel toestemming krijgen hierover wel onderwijs met oog op het examen.

Burgerschap

Er is een burgerschapsaanbod met daarin aandacht voor basiswaarden als bijvoorbeeld de vrijheid van meningsuiting en het tegengaan van discriminatie. Het aanbod schiet echter tekort ten aanzien van basiswaarden als verdraagzaamheid, gelijkwaardigheid en begrip voor anderen, door het nagenoeg ontbreken van een aanbod voor de kerndoelen 38 en 43 (zie hiervoor en verder hoofdstuk 5).

Nederlandse taal

Het aanbod dat de school biedt, moet aansluiten bij het niveau van de leerlingen, zodanig dat leerlingen een ononderbroken ontwikkeling kunnen doorlopen. Dit betekent bijvoorbeeld dat voor leerlingen met een taalachterstand de school een aanvullend aanbod moet hebben. De leerlingen van het Cheider zijn divers in de zin dat voor een aanzienlijk deel van de leerlingen het Nederlands niet de thuistaal is. De school voorziet zowel in po als vo in de praktijk over een aanvullend aanbod om de leerlingen het Nederlands eigen te laten maken, maar heeft dit aanbod en het beleid hieromtrent niet beschreven. De school heeft ook geen doelen geformuleerd waarmee het naderhand kan vaststellen of deze gerealiseerd zijn. Daardoor is het aanbod om taalachterstanden te bestrijden te typeren als niet-structureel en leraarafhankelijk. Dit had in het vo in het najaar tot gevolg dat ook in de praktijk het extra taalaanbod aan jongens tekortschoot omdat een leraar Nederlands de school na de herfstvakantie had verlaten en zijn specifieke taken op dit gebied niet waren overgenomen.

Loopbaanleren

Het aanbod vo dient tevens de leerlingen voor te bereiden op het vervolgonderwijs en bevat activiteiten op het gebied van loopbaanleren (LOB). We hebben geen aanbod voor LOB aangetroffen, niet in het schoolplan en niet in de praktijk.

Schoolplan

De school behoort de doelen voor het onderwijs en de opbouw van het aanbod vast te leggen in het schoolplan. Dat is ten dele het geval. Voor verschillende vakken bevat het schoolplan een korte omschrijving van leerinhouden en activiteiten en een verwijzing naar de gebruikte lesmethoden. Concrete opbrengstdoelen bevat het schoolplan niet. Voor de leergebieden wereldoriëntatie en burgerschap is de informatie beperkt. De schoolplannen bevatten over het aanbod met betrekking tot kerndoelen 38 en 43 geen informatie. Wel is er een beleidsnotitie opgesteld met een aanvulling op het schoolplan hierover, maar de uitvoering ervan is vertraagd (zie hiervoor hoofdstuk 3). Zoals hiervoor al genoemd bevatten de schoolplannen ook geen beschrijving van het aanbod voor leerlingen die

Nederlands als tweede taal leren en ook ontbreekt in het schoolplannen een beschrijving van het aanbod voor meer- en hoogbegaafde leerlingen.

Vraag:

Is de kwaliteit van standaard SK1 Veiligheid op orde? Dragen schoolleiding en leraren zorg voor een veilige omgeving voor leerlingen?

Antwoord:

Nee, de sociale, psychische en fysieke veiligheid is onvoldoende gewaarborgd. Dit komt doordat er belangrijke en, in de situatie van het Cheider cruciale, omissies zijn vastgesteld in het veiligheidsbeleid. We nemen de bevinding dat dit beleid nog steeds niet voldoet zwaar op. De historie waarbij in 2012 seksueel misbruik van een leerling heeft plaatsgevonden, en de uitkomsten van het specifiek onderzoek van 2018 vragen dat het bestuur alle mogelijke maatregelen neemt om herhaling te voorkomen waaronder een afdoende aanbod om leerlingen respectvol gedrag en weerbaarheid tegen grensoverschrijdend gedrag bij te brengen. Dit gebeurt echter niet. Het bestuur handelt hiermee in strijd met de wet (art. 4c, eerste lid, WPO en art. 3b, eerste lid, WVO). Het bestuur krijgt de opdracht deze tekortkomingen op te heffen.

Toelichting:

De wet regelt de zorgplicht voor de veiligheid op school (art. 4c, eerste lid, WPO en art. 3b, eerste lid, WVO). De zorgplicht betreft in ieder geval de volgende drie aspecten. Het bevoegd gezag:

- a. voert beleid met betrekking tot de veiligheid;
- b. monitort ten minste jaarlijks de veiligheid van leerlingen met een gestandaardiseerd instrument dat een representatief beeld geeft van de beleving en de aantasting van de sociale veiligheid en het welbevinden van leerlingen;
- c. heeft een persoon aangesteld die het beleid in het kader van het tegengaan van pesten coördineert en fungeert als aanspreekpunt in het kader van pesten.

Bovendien moet uit onder andere de beleving van de veiligheid en het welbevinden van de leerlingen op school blijken dat de school zorgdraagt voor de sociale, fysieke en psychische veiligheid van leerlingen.

Omissies

De scholen beschikken weliswaar over een veiligheidsbeleid met betrekking tot de sociale, psychische alsook de fysieke veiligheid (beschreven in het Schoolveiligheidsplan) en monitort de veiligheid van leerlingen maar het beleid en de monitoring schieten tekort vanwege een aantal omissies:

- Veiligheidsbeleid dient zowel preventief als curatief te zijn. Het Schoolveiligheidsplan bevat zowel preventieve maatregelen (bijvoorbeeld de kanjertraining) als curatieve maatregelen (bijvoorbeeld het anti-pestprotocol). Omdat er nauwelijks aandacht is voor seksuele vorming op de scholen (zie toelichting bij standaard OP1), is er ook nauwelijks sprake van structurele preventie als het gaat om weerbaarheid tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag. Mede gezien de misbruikzaak van 2012 zou seksuele vorming, juist ook met het oog op die weerbaarheid, veel meer dan nu het geval is, een herkenbare plaats in het curriculum moeten hebben.
- Het veiligheidsbeleid voorziet in slechts over één mannelijke vertrouwenspersoon. De informatie over deze herkenbaarheid en bereikbaarheid persoon is beperkt (zie verder hoofdstuk 3). Wel zijn er twee antipestcoördinatoren.
- Monitoring van de veiligheidsbeleving van leerlingen gebeurt zowel in po als vo met een betrouwbaar instrument, maar heeft alleen nut als de verzamelde gegevens ook benut worden voor de evaluatie en waar nodig bijstelling van het veiligheidsbeleid. Op de po-school gebeurt dit (zie hierboven), in het vo echter niet. Zo heeft de vo-school niet onderzocht wat maakt dat een aanzienlijk deel (een derde) van de leerlingen zegt niet

met plezier naar school te gaan en ook niet wat maakt dat bijna een kwart van de leerlingen ontevreden is over het optreden van de school bij pesten. De school kan daardoor ook geen gerichte actie ondernemen om hier iets aan te veranderen (zie verder hoofdstuk 3).

Aanvullend stellen we vast dat het bestuur er opnieuw twijfels over laat bestaan of het bij een nieuw incident onverkort het protocol grensoverschrijdend gedrag¹⁵ volgt dat moet waarborgen dat het bestuur, anders dan na het zedenmisdrijf dat plaatsvond op de school in 2012, de aangifteplicht onverwijld zal nakomen. Zie hiervoor ook hoofdstuk 3, paragraaf 3.2.

Uitkomsten monitor

Voorgaande betekent niet dat de veiligheidsbeleving van leerlingen op dit moment tekortschiet: uit de monitoring komt niet naar voren dat de leerlingen van het Cheider zich onveilig voelen. Wel is in het vo het welbevinden aan de lage kant. Hieronder in het kort de resultaten van de meest recente meting.

Veiligheid en welbevinden po

Uit de recent (schooljaar 2019/2020) gemeten beleving van veiligheid en welbevinden van po-leerlingen onder 23 van de 26 leerlingen van groep 6, 7 en 8 blijken voor de school gunstige uitkomsten over het voorkomen van pesten en het welbevinden van leerlingen. Op beide onderdelen behoort de po-school tot de 20 procent best scorende scholen (kwintiel I). Op het onderdeel 'ervaren veiligheid op en rond de school' is de score lager: de school behoort tot de 20 procent onder het normgemiddelde scorende scholen (kwintiel IV). De school verklaart de lage score op grond van gesprekken met leerlingen vooral vanuit de externe, fysieke dreiging. Leerlingen horen thuis veel over aanslagen op joden en voelen zich hierbij betrokken door de vele familieleden in het buitenland. De school wordt omringd door een hoge muur en daarbuiten staan permanent gewapende bewakers van de Koninklijke Marechaussee. Er zijn regelmatig ontruimingsoefeningen. Enerzijds is dit alles nodig gezien het dreigingsbeeld en werkt het geruststellend, anderzijds verhoogt dit bij een deel van de leerlingen het gevoel van onveiligheid. Uit de gesprekken die we voerden met leerlingen kwam naar voren dat er bij de meisjes soms sprake was van buitensluiting. Hierop zijn door de school nieuwe afspraken gemaakt over hoe met elkaar om te gaan en is er een brievenbus opgehangen waar leerlingen meldingen in kunnen achterlaten. Dit leidt geregeld tot snelle signalering van problemen.

Veiligheid en welbevinden vo

Op de vo-school hebben einde schooljaar 2018/2019) 30 leerlingen de vragenlijst van het gehanteerde instrument ingevuld. Ze waarden de school met gemiddeld een 6,27. Ongeveer een op de drie leerlingen zegt niet tevreden te zijn met deze school en niet opnieuw voor deze school te kiezen. Van de respondenten zegt 80 procent zich veilig te voelen op school, 3 procent niet en de overige 17 procent antwoordt neutraal. Een op de vijf leerlingen geeft aan soms gepest te worden. Bijna de helft (43 procent) is tevreden over de wijze waarop de school optreedt bij pesten, bijna een kwart (23 procent) is ontevreden en ruim een derde (34 procent) geeft op deze vraag een neutraal antwoord.

¹⁵ Het protocol bevat twee essentiële passages met betrekking tot situaties waarbij sprake is van het vermoeden van seksueel misbruik:

- 'Indien uit het overleg met de vertrouwensinspecteur moet worden geconcludeerd dat er sprake is van een redelijk vermoeden dat de desbetreffende persoon zich schuldig heeft gemaakt aan een misdrijf als bedoeld in titel XIV van het Wetboek van het Strafrecht jegens een leerling van de school¹⁵, doet het bevoegd gezag onverwijld aangifte bij de politie en informeert de vertrouwensinspecteur over de aangifte.'
- 'Het is mogelijk dat in een bepaalde situatie niet alle genoemde stappen uit het protocol hoeven te worden gezet of in een andere volgorde moeten worden gezet. Afwijken van het protocol is mogelijk, indien dit wenselijk is, zulks ter beoordeling van het crisisteam na overleg met het bevoegd gezag. Na een klacht of melding, als bedoeld in titel XIV van het Wetboek van het Strafrecht jegens een leerling van de school, is afwijking van de onverwijld aangifteplicht niet mogelijk. In dat geval wordt er ook niet afgeweken van de plicht om met de vertrouwensinspecteur in overleg te treden en de vertrouwensinspecteur te informeren over de aangifte bij de politie.'

4.1.5 Overige wettelijke vereisten

Overige wettelijke vereisten po

- Vrijwilligheid ouderbijdrage
- Aanwezigheid meldcode
- Onderwijstijd
- Bevoegdheden alle docenten

Overige wettelijke vereisten vo

- Vrijwilligheid ouderbijdrage
- Meldcode
- Aanwezigheid PTA

Vrijwilligheid ouderbijdrage

Zie hiervoor paragraaf 4.1.5

Aanwezigheid meldcode

De scholen beschikken over de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Onderwijstijd (po)

De onderwijstijd is voldoende.

Aanwezigheid PTA

De vo-school heeft een programma van toetsing en afsluiting (PTA) voor de drie afdelingen, vmbo-gt, havo en vwo. Tevens is er een examenreglement. De Joodse Kindergemeenschap Cheider werkt met een PTA per afdeling en per schooljaar. Dit betekent dat het voor leerling en ouder duidelijk moet zijn dat het totale programma over de leerjaren heen dekkend is voor het schoolexamen. Wij zien dat dit nauwkeurig bewaakt wordt en geborgd is door de examensecretaris en de directeur. Het examenreglement is recent op enkele onderdelen aangepast. Instemming van de medezeggenschapsraad voortgezet onderwijs is hiervoor noodzakelijk en leerlingen en ouders dienen op de hoogte gesteld te worden van de wijzigingen. Dit laatste is gebeurd maar instemming van de medezeggenschapsraad heeft echter niet plaatsgevonden. Het bestuur handelt hiermee in strijd met artikel 10, eerste lid, onder b, WMS. Het bestuur krijgt daarvoor een herstelopdracht.

Er is geen sprake van overtreding van artikel 31 van het Eindexamenbesluit VO. De cijferregistratie van de resultaten van het schoolexamen is op orde en geborgd door dubbele controle. Wel noemen we enkele aandachtspunten:

- Vorig schooljaar is verzuimd om het PTA en het examenreglement aan de inspectie te verzenden. Het is wel aan leerlingen en ouders verstrekt.
- In het examenreglement staat niet duidelijk aangegeven dat onafhankelijk beroep op een beoordeling mogelijk is.
- Niet overal staan de eindtermen in het PTA genoemd, het is dan niet duidelijk of het PTA dekkend is voor alle verplichte examenonderdelen.
- Bij het vak lichamelijke oefening is verheldering in het PTA nodig op het gebied van het periodiek aftekenen van de verschillende onderdelen.
- Het gaat om een klein team met leraren die al jarenlang het schoolexamen verzorgen, het is aan te bevelen om een netwerk te onderhouden waarbij ook door examendocenten van andere scholen naar het schoolexamen gekeken wordt.

4.1.6 Aanvullende vragen

Vraag:

Is er op beide scholen ondubbelzinnig sprake van een vrijwillige ouderbijdrage?

Antwoord:

Nee, ten aanzien van de 'Activiteiten' is nog onvoldoende duidelijk dat de ouderbijdragen een vrijwillig karakter kennen. Het bestuur handelt hiermee in strijd met de wet (art. 40, eerste lid, en art. 13, eerste lid, onder e, WPO en art. 27, eerste lid en art. 24a, eerste lid, onder e, WVO). Het bestuur krijgt een herstelopdracht.

Toelichting:

De school vermeldt in de schoolgidsen twee vormen van financiële bijdragen, 'Ouderbijdrage' en 'Activiteiten'.

De tekst over de Ouderbijdrage vermeldt naast het grote belang van de bijdrage ook duidelijk het vrijwillige karakter ervan en benadrukt bovendien dat toelating tot de school niet afhankelijk gesteld wordt van het betalen van de ouderbijdrage.

De tekst over de Activiteiten vermeldt de vrijwilligheid niet, althans niet ondubbelzinnig. Er staat dat voor feestjes, excursies en uitstapjes een bijdrage (75 euro) gevraagd wordt. Als deze activiteiten verplichte onderdelen zijn van het onderwijsprogramma mag daar alleen een vrijwillige bijdrage voor worden gevraagd. Als het om facultatieve activiteiten gaat, mag de school een verplichte bijdrage vragen. Maar als de activiteit onder schooltijd plaatsvindt, en ouders willen niet betalen voor deze activiteit, dan dient de school in geval van uitsluiting van deelname hieraan, een alternatief programma te bieden.

Vraag:

Is de klachtenprocedure in alle relevante documenten eenduidig beschreven en voldoet de procedure aan de wettelijke vereisten?

Antwoord:

Nee, de procedures zijn in alle documenten op elkaar afgestemd maar voldoen niet aan de wettelijke vereisten. De inhoud van de informatie in de schoolgids bevat nog steeds stappen die belemmerend kunnen werken voor ouders om gebruik te maken van de mogelijkheid om een klacht in te dienen. Het bestuur handelt hiermee in strijd met de wet (artikelen 13, eerste lid, onder f en 14 WPO en 24a, eerste lid, onder e en 24b WVO). Het bestuur krijgt hiervoor een herstelopdracht.

Toelichting:

De teksten in de regeling en de teksten in de schoolgidsen vertonen geen onderlinge afwijkingen. Echter, het in de schoolgidsen vermelde stappenplan, alsook de toelichting op de bedoeling van de landelijke klachtencommissie, zijn zodanig geformuleerd dat klagers, voordat zij naar de klachtencommissie stappen, eerst hun klacht aan achtereenvolgens de leraar, de directeur en het bestuur moeten voorleggen. Dit is niet correct, klagers moeten ook rechtstreeks naar de klachtencommissie kunnen gaan, of andere stappen over kunnen slaan, bijvoorbeeld indien zij een klacht hebben over de directeur of het bestuur.

Verder vermelden de schoolgidsen dat de klachtenregeling ter inzage ligt op de school en dat deze ook op de website staat. Dit laatste lijkt echter niet het geval waardoor klagers genooddaakt zijn bij een klacht naar de school te gaan om de regeling op te vragen, wat een belemmering kan vormen dit ook daadwerkelijk te doen.

4.2 Samenvattende conclusie 4JOB

De centrale vraag van elk vierjaarlijks onderzoek bij bestuur en scholen luidt:

Is de sturing op kwaliteit op orde en is er sprake van deugdelijk financieel beheer?

Het antwoord op deze vragen is overwegend negatief. Alle drie standaarden van het kwaliteitsgebied Kwaliteitszorg en ambitie zijn als onvoldoende beoordeeld. Ook het Financieel beheer is onvoldoende omdat financiële continuïteit niet is gewaarborgd (standaard FB1 is Onvoldoende). Het bestuur blijft dan ook onder aangepast financieel toezicht staan.

Daarbij komt dat de onderwijskwaliteit op de scholen als onvoldoende is beoordeeld vanwege het oordeel onvoldoende voor de standaard Veiligheid (SK1). De sociale, psychische en fysieke veiligheid van leerlingen is niet gewaarborgd doordat het veiligheidsbeleid op een aantal onderdelen tekortschiet. Dit oordeel hangt samen met de tekortkomingen in het aanbod (de kerndoelen 38 en 43), waardoor ook de standaard Aanbod als onvoldoende is beoordeeld.

We herhalen dat we, gezien de historie, het bestuur de bevinding dat het veiligheidsbeleid beleid nog steeds omissies laat zien, zwaar aanrekenen. In plaats van actief zorg te dragen voor optimaal veiligheidsbeleid, mede om herhaling van een incident als in 2012 te voorkomen, traineert het bestuur de totstandkoming ervan en lijkt het op onderdelen de noodzaak en urgentie van verandering niet te willen inzien.

5 Burgerschap en omgaan met verschil in morele opvattingen

In dit hoofdstuk beantwoorden we de onderzoeksvragen van het themaonderzoek Burgerschapsonderwijs en het omgaan met verschil in morele opvattingen. De gegevensverzameling rond genoemde vraag is uitgevoerd op de scholen voor po en vo. Aangezien de bevindingen en oordelen voor po en vo overwegend gelijk zijn, is alleen bij relevante verschillen onderscheid gemaakt tussen beide scholen. De inhoud en daarom ook de uitkomsten van dit onderzoek vallen grotendeels samen met vergelijkbare onderdelen van het herstelonderzoek (herstelopdracht kerndoelen) en het vierjaarlijks onderzoek naar bestuur en scholen. De uitkomsten zijn daarom ook vergelijkbaar en hebben niet geleid tot andere oordelen of nieuwe herstelopdrachten.

De vragen die de inspectie in de praktijk van de scholen heeft onderzocht zijn:

- Bevorderen de scholen de basiswaarden^[1] van de democratische rechtsstaat?
- Zijn er in het onderwijs op de scholen strijdigheden met de basiswaarden?
- Is er sprake van stelselmatige risico's op strijdigheid met basiswaarden? En als deze risico's er zijn; schenken de scholen dan extra aandacht aan het tegengaan van deze risico's door actieve bevordering van de basiswaarden die in het gedrang kunnen komen?

Nadat alle vragen zijn beantwoord en toegelicht besluiten we dit hoofdstuk met een samenvattende conclusie waarin we antwoord geven op de centrale vraag van het themaonderzoek:

Hoe geven scholen invulling aan onderwerpen waarover morele opvattingen in de samenleving (sterk) uiteen kunnen lopen en past deze invulling binnen de grenzen van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat?

5.1 Beantwoording vragen over het burgerschapsonderwijs

Vraag:

Bevorderen de scholen de basiswaarden van de democratische rechtsstaat?

Antwoord:

Deels. De scholen hebben een burgerschapsaanbod met daarin aandacht voor bijvoorbeeld basiswaarden als de vrijheid van meningsuiting en het tegengaan van discriminatie. Het aanbod schiet echter tekort ten aanzien van de basiswaarden verdraagzaamheid, gelijkwaardigheid en begrip voor anderen. Dit komt door het nagenoeg ontbreken van onderwijs over de kerndoelen 38 en 43 die betrekking hebben op seksualiteit, diversiteit en seksuele diversiteit (zie ook hoofdstuk 3 en 4). Het bestuur handelt hiermee in strijd met de wettelijke opdracht om de basiswaarden van de democratische rechtsstaat actief te bevorderen (art. 8, derde lid, en art. 9, negende lid WPO/ art. 11c, 11f en 17 WVO). Het bestuur krijgt hiervoor een herstelopdracht. Zie ook hoofdstuk 4.

Toelichting:

Het Cheider heeft in februari 2019 een beleidsnotitie opgesteld over actief burgerschap en sociale integratie in het po en het vo. Deze notitie bevat uitgangspunten, definities van centrale begrippen, kernwaarden en voor po en vo een overzicht van de aan burgerschap gerelateerde kerndoelen en onderwerpen in welke klassen en bij welke vakken aan de orde komen. In het po maakt burgerschapsonderwijs deel uit van het vak wereldoriëntatie en bevatten ook andere vakken en de bijbehorende lesmethoden onderwerpen en activiteiten

^[1] Zie hoofdstuk 1 voor meer informatie over de basiswaarden

gerelateerd aan burgerschap. Ook zijn er volgens de notitie bliksemstages voor de leerlingen in de bovenbouw om kennis te maken met het bedrijfsleven. In het vo wordt er bij verschillende vakken, bijvoorbeeld geschiedenis en maatschappijleer en bij de Joodse vakken aandacht gegeven aan burgerschap, en zijn er verschillende activiteiten buiten de school, zoals een bezoek aan het Rijksmuseum of de regeringsgebouwen in Den Haag. Er is veel aandacht voor discussie en debat. Leerlingen kunnen hun opvattingen en argumenten voor die opvattingen ook goed onder woorden brengen.

Een vastomlijnd, separaat curriculum burgerschap is er niet, alle activiteiten maken onderdeel uit van reguliere schoolvakken.

De wettelijke burgerschapsopdracht vraagt van scholen om de basiswaarden van de democratische rechtsstaat, zoals verdraagzaamheid, gelijkwaardigheid en begrip voor anderen¹⁶ actief te bevorderen, waarbij de vrijheid van onderwijs scholen de ruimte biedt hier een eigen invulling aan te geven. Hierin schiet het onderwijsaanbod op de scholen tekort. Het probleem is niet zozeer wat de scholen wel doen, als wel wat er niet gebeurt. De wettelijke eisen over de kerndoelen verplichten de scholen om aandacht te schenken aan seksualiteit en seksuele diversiteit. Dat gebeurt op de scholen niet of nauwelijks (zie voor een toelichting hoofdstuk 4, paragraaf 4.1.3.1).

Vraag:

Zijn er in het onderwijs op de scholen strijdigheden met de basiswaarden?

Antwoord:

Nee. Tijdens het onderzoek zijn geen uitingen van docenten gebleken of lesmaterialen aangetroffen die strijdig zijn met hiervoor genoemde of andere basiswaarden.

Toelichting:

Zoals eerder genoemd, ontbreken bepaalde onderwerpen in het aanbod. In het overgebleven aanbod hebben wij, evenals in uitlatingen van docenten, geen strijdigheden met basiswaarden aangetroffen, zoals discriminerende of kwetsende uitlatingen of opvattingen die ongelijkwaardigheid van bevolkingsgroepen, culturen of religies uitdragen.

Vraag:

Is er sprake van stelselmatige risico's op strijdigheid met basiswaarden? En als deze risico's er zijn, schenkt de school dan extra aandacht aan het tegengaan van deze risico's door actieve bevordering van de basiswaarden die in het gedrang kunnen komen?

Antwoord:

Ja. Die risico's zijn er. De leerlingen van het Cheider groeien op in een relatief kleine gemeenschap en er lijkt een taboe te berusten op seksualiteit. Basiswaarden kunnen daardoor in het gedrang komen. Ook bestaat het risico dat leerlingen door gebrek aan kennis onvoldoende respectvolgedrag ontwikkelen en weerbaar worden gemaakt tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag. En nee, bestuur en school voeren niet aantoonbaar en actief beleid om deze risico's tegen te gaan. Het bestuur handelt hiermee in strijd met de wet (art. 8, derde lid, en art. 9, negende lid WPO/ art. 11c, 11f en 17 WVO). Het bestuur krijgt hiervoor een herstelopdracht. Risico's zijn er ook in de toenemende mate waarmee leerlingen te maken krijgen met antisemitisme en discriminatie. De school onderneemt op deze punten wel diverse, preventieve acties.

Toelichting:

De leerlingen van het Cheider groeien op in een relatief kleine en gesloten sociale en religieuze gemeenschap, komen beperkt in contact met mensen van buiten de gemeenschap en jongens en meisjes krijgen op school gescheiden van elkaar les.

¹⁶ Zie hoofdstuk 1, paragraaf 1.3.4 voor een overzicht van de basiswaarden

Seksualiteit is niet of moeilijk bespreekbaar, zowel thuis als op school¹⁷. Vanwege deze context waarbinnen de leerlingen opgroeien en de strikte opvattingen van de school over de omgang tussen jongens en meisjes, bestaat het risico dat leerlingen onvoldoende worden voorbereid op de diversiteit in de samenleving en dat leerlingen zich basiswaarden als verdraagzaamheid, begrip voor anderen en gelijkwaardigheid onvoldoende eigen maken. Het is daarom juist van belang dat de school een planmatig, herkenbaar en proactief aanbod ontwikkelt om basiswaarden als verdraagzaamheid, begrip voor anderen en gelijkwaardigheid te bevorderen en mogelijke strijdigheden daarmee tegen te gaan. Dat aanbod ontbreekt grotendeels (zie ook het antwoord en de toelichting op de eerste vraag van dit hoofdstuk en hoofdstuk 3 en 4).

Gebrek aan kennis kan ertoe leiden dat basiswaarden als begrip voor anderen en gelijkwaardigheid onvoldoende tot ontwikkeling komen. Gebrek aan kennis over seksualiteit kan ertoe leiden dat leerlingen in onvoldoende mate respectvol gedrag aanleren en/of onvoldoende weerbaarheid opbouwen tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag. Zoals gezegd hebben de scholen een beleidsnotitie opgesteld waarin staat hoe het onderwijs in de kerndoelen 38 en 43 zijn beslag moet krijgen. Dat er nog geen uitvoering aan deze notitie is gegeven, laat zien dat de bedoelde risico's nog altijd niet adequaat worden geadresseerd. Zie hiervoor ook hoofdstuk 3.

De leerlingen hebben buiten de school te maken met (toenemend) antisemitisme en discriminatie. Er vinden op school vooral gesprekken plaats met leerlingen in groepsverband en individueel. De leraren worden hierbij gesteund door de stichting Bij Leven en Welzijn (adviesorgaan ter bescherming van de Joodse gemeenschap). In po is er veel aandacht voor tijdens de Kanjerlessen en worden lessen hierover gekoppeld aan thema's. Voor vo is er een project 'Streetwise' georganiseerd (weerbaarheid) en zijn er lessen sociale media.

5.2 Samenvattende conclusie burgerschapsonderwijs

De scholen hebben een burgerschapsaanbod maar daarin is niet herkenbaar sprake van de actieve bevordering van de basiswaarden. Stelselmatige risico's op strijdigheden met basiswaarden als verdraagzaamheid, gelijkwaardigheid en begrip voor anderen, die aanwezig zijn vanwege de context waarbinnen de leerlingen opgroeien en het taboe op seksualiteit, worden onvoldoende geadresseerd. Vooral debet hieraan is het ontbrekende aanbod voor de kerndoelen 38 (po) en 43 (vo), daar waar die raken aan seksualiteit en diversiteit.

Tijdens het onderzoek zijn geen uitingen van docenten gebleken of lesmaterialen aangetroffen die strijdig zijn met hiervoor genoemde of andere basiswaarden. Risico's zijn er ook in toenemende mate waarmee leerlingen te maken krijgen met antisemitisme en discriminatie. De school onderneemt wel diverse preventieve acties om leerlingen weerbaar te maken tegen antisemitisme en discriminatie.

¹⁷ Dit bleek ook uit de commotie die ontstond naar aanleiding van gesprekken die inspecteurs hebben gevoerd met leerlingen over het onderwijsaanbod over de kerndoelen. Het reformatorisch dagblad citeerde ouders die vertelden dat inspecteurs impertinente vragen hadden gesteld aan leerlingen omtrent seksualiteit, terwijl inspecteurs zich juist uiterst terughoudend hadden opgesteld in de gesprekken hierover (zie ook voetnoot 11, p. 15).

6 Overzicht herstelopdrachten

Tekortkoming	Wat verwachten we van het bestuur?	Wat doet de inspectie?
<p>Er zijn tekortkomingen in het onderwijsaanbod. In de praktijk worden onderdelen van de kerndoelen niet of slechts incidenteel aangeboden. Ook zijn er tekortkomingen in het aanbod Nederlandse taal en LOB in het vo.</p> <p>Het bestuur handelt in strijd met artikel 8, tweede en derde lid van de WPO en artikel 9, eerste en tweede lid, van de WPO in samenhang met het Besluit vernieuwde kerndoelen WPO, en artikel 6c, 11b, 11c en 17 van de WVO in samenhang met het Besluit kerndoelen onderbouw vo.</p>	<p>Het bestuur moet uiterlijk per 1 juni 2020 zorgen dat alle kerndoelen voor alle leerlingen volledig aan bod komen in het onderwijs, vooral wat betreft de aandacht voor de respectvolle omgang met seksualiteit en met diversiteit binnen de samenleving, waaronder seksuele diversiteit. Dat moet gebeuren door bevoegde docenten.</p> <p>Het bestuur moet uiterlijk per 1 september 2020 in het vo zorgen voor een structureel aanbod voor LOB en het bestrijden van taalachterstanden.</p> <p>Het bestuur informeert de inspectie als naar eigen oordeel aan deze herstelopdrachten is voldaan en geeft daarbij aan hoe dat is gebeurd.</p>	<p>De inspectie onderzoekt uiterlijk een jaar na vaststelling van het rapport of aan de herstelopdrachten voldaan is.</p>

<p>De sociale veiligheid op de scholen is niet gewaarborgd, doordat</p> <ul style="list-style-type: none"> • het geplande en gerealiseerde aanbod van de school niet aantoonbaar voorziet in onderwijs over seksualiteit en seksuele diversiteit, en dus niet is geborgd dat respectvol gedrag en seksuele weerbaarheid van leerlingen, conform wettelijke eisen, worden bevorderd; • monitorgegevens over sociale veiligheid in het vo onvoldoende worden benut; • het hoofd Joodse zaken (en niet de directeur belast met de eindverantwoordelijkheid voor het onderwijs) eindverantwoordelijk lijkt voor belangrijke leerinhouden; • de informatie over de vertrouwenspersoon te beperkt is en er voor de meisjes geen vrouwelijke vertrouwenspersoon beschikbaar is en; • de veranderingsbereidheid dan wel het tempo waarin het bestuur werkt aan herstel en gevolg geeft aan aanbevelingen, waaronder aanbevelingen van de inspectie die rechtstreeks raken aan sociale veiligheid van leerlingen laag is. <p>Het bestuur handelt daarmee in strijd met art. 4c WPO en art. 3b WVO.</p>	<p>Het bestuur moet de sociale veiligheid van leerlingen waarborgen door uiterlijk per 1 juni 2020 de genoemde tekortkomingen op te heffen, en dat op duidelijke en ondubbelzinnige manier te doen.</p> <p>Het bestuur informeert de inspectie als naar eigen oordeel aan deze herstelopdracht is voldaan en geeft daarbij aan hoe dat is gebeurd.</p> <p>Ook moet de school jaarlijks de uitkomsten van de monitor sociale veiligheid aanleveren bij de inspectie.</p>	<p>De inspectie onderzoekt uiterlijk een jaar na vaststelling van het rapport of aan de herstelopdrachten voldaan is.</p>
<p>In het managementstatuut en in de statuten is een tekst opgenomen waaruit blijkt dat bij 'halachische geschillen', niet het bestuur maar de schoolrabbijn een beslissende stem heeft in religieuze kwesties.</p> <p>Het bestuur handelt daarmee in strijd met artikelen 10 en 17b, eerste lid onder b en tweede lid, van de WPO en 23a en 24e1, eerste lid onder b en tweede lid van de WVO.</p>	<p>Het bestuur moet uiterlijk per 1 juni 2020 in alle documenten borgen dat de organisatie zich aan de Nederlandse wet houdt en het bestuur daar zelf het laatste woord in heeft.</p> <p>Het bestuur informeert de inspectie als naar eigen oordeel aan deze herstelopdracht is voldaan en geeft daarbij aan hoe dat is gebeurd.</p>	<p>De inspectie onderzoekt uiterlijk een jaar na vaststelling van het rapport of aan de herstelopdracht voldaan is.</p>

<p>Het stelsel van kwaliteitszorg staat maar ten dele beschreven in de schoolplannen, er zijn geen toetsbare doelen geformuleerd en verbeteringen worden niet altijd doelgericht doorgevoerd. Daarmee draagt het stelsel van kwaliteitszorg onvoldoende bij aan het verbeteren van het onderwijs.</p> <p>Het bestuur handelt daarmee in strijd met art. 12, vierde lid, en art. 10 WPO en art. 24, vierde lid, en art. 23a WVO.</p>	<p>Het bestuur moet uiterlijk per 1 september 2020 in de schoolplannen een stelsel van kwaliteitszorg opnemen dat geschikt is om de basiskwaliteit van het onderwijs te bewaken en zo nodig tot effectieve verbetermaatregelen te komen, en dit stelsel uitvoeren zoals beschreven.</p> <p>Het bestuur informeert de inspectie als naar eigen oordeel aan deze herstelopdrachten is voldaan en geeft daarbij aan hoe dat is gebeurd.</p> <p>Het bestuur stuurt de inspectie de aangepaste schoolplannen toe.</p>	<p>De inspectie onderzoekt uiterlijk een jaar na vaststelling van het rapport of aan de herstelopdracht voldaan is.</p>
<p>In de schoolplannen ontbreekt een volledige beschrijving van het taalbeleid en het professionaliseringsbeleid.</p> <p>Het bestuur handelt daarmee in strijd met art. 12, tweede lid, onder a en derde lid, WPO en art. 24, tweede lid, onder a en derde lid, WVO.</p>	<p>Het bestuur moet uiterlijk per 1 september 2020 het taalbeleid en het professionaliseringsbeleid opnemen in de schoolplannen. Het bestuur moet zorgen dat in de onderwijspraktijk taalachterstanden worden bestreden en leraren zich afdoende kunnen professionaliseren.</p> <p>Het bestuur stuurt de inspectie de aangepaste schoolplannen toe.</p>	<p>De inspectie onderzoekt uiterlijk een jaar na vaststelling van het rapport of aan de herstelopdracht voldaan is.</p>

<p>De klachtenregelingen van de scholen zijn zodanig geformuleerd dat het pas mogelijk is een klacht in te dienen als diverse stappen binnen de school zijn doorlopen.</p> <p>Het bestuur handelt daarmee in strijd met art. 13, eerste lid, onder f en art. 14 WPO en art. 24a, eerste lid, onder e en art. 24b WVO.</p>	<p>Het bestuur moet uiterlijk per 1 juni 2020 de teksten over de klachtenregelingen zo verhelderen dat duidelijk is dat personen met een klacht direct terecht kunnen bij de onafhankelijke klachtencommissie.</p> <p>Het bestuur informeert de inspectie als naar eigen oordeel aan deze herstelopdracht is voldaan en geeft daarbij aan hoe dat is gebeurd.</p>	<p>De inspectie onderzoekt uiterlijk een jaar na vaststelling van het rapport of aan de herstelopdracht voldaan is.</p>
<p>Uit de schoolgidsen blijkt niet duidelijk wat de resultaten van het onderwijs zijn en dat de ouderbijdrage vrijwillig is.</p> <p>Het bestuur handelt daarmee in strijd met art. 13, eerste lid, onder a en e, WPO en art. 24a, eerste lid, onder a en d, WVO.</p>	<p>Het bestuur moet uiterlijk per 1 juni 2020 in de schoolgidsen duidelijk opnemen wat de resultaten van het onderwijs zijn en dat alle ouderbijdragen vrijwillig zijn.</p> <p>Het bestuur informeert de inspectie als naar eigen oordeel aan deze herstelopdracht is voldaan en geeft daarbij aan hoe dat is gebeurd.</p> <p>Het bestuur stuurt de inspectie de aangepaste schoolgidsen toe.</p>	<p>De inspectie onderzoekt uiterlijk een jaar na vaststelling van het rapport of aan de herstelopdracht voldaan is.</p>

<p>Het jaarverslag kent de volgende tekortkomingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • er ontbreekt een verslag van de interne toezichthouder; • er is geen verantwoording van de afwijkingen van de gehanteerde code goed bestuur, hoewel die er wel zijn; • de continuïteitsparagraaf is niet volledig. <p>Het bestuur handelt daarmee in strijd met artikelen 171, eerste lid, onder a van de WPO, 103, eerste lid, onder a van de WVO en artikelen 1 sub c en e in samenhang met artikel 4 vierde lid Regeling jaarverslaggeving onderwijs, Bijlage 3 onderdelen balans en toelichting en B3 Rapportage toezichthoudend orgaan.</p>	<p>Het bestuur corrigeert per 1 juli 2020 deze omissie in het eerstvolgende jaarverslag (2019).</p>	<p>De inspectie onderzoekt uiterlijk een jaar na vaststelling van het rapport of aan de herstelopdracht voldaan is.</p>
<p>De medezeggenschapsraad heeft niet ingestemd met de wijzigingen van het examenreglement. Dat is in strijd met artikel 10, eerste lid, onder b, WMS.</p>	<p>Het bestuur moet uiterlijk per 1 juni 2020 de medezeggenschapsraad om instemming vragen voor de wijzigingen in het examenreglement.</p> <p>Het bestuur informeert de inspectie als naar eigen oordeel aan deze herstelopdrachten is voldaan en geeft daarbij aan hoe dat is gebeurd.</p>	<p>De inspectie onderzoekt uiterlijk een jaar na vaststelling van het rapport of aan de herstelopdracht voldaan is.</p>

Tenzij binnen de termijn hersteld, legt de inspectie bekostigingssancties op vanwege het langdurige karakter van de tekortkomingen die ook al eerder, in 2018 en/of 2019, al zijn vastgesteld. Indien het bestuur eerder dan het geplande herstelonderzoek overtuigend aantoont dat die tekortkomingen zijn hersteld, wordt het sanctietraject stopgezet.

7 Overzicht aanbevelingen

In 2018 zijn door de inspectie zes aanbevelingen gedaan. In het onderhavige onderzoek hebben we vastgesteld dat aan twee aanbevelingen slechts deels gevolg is gegeven. We vermelden hieronder dus nogmaals alle aanbevelingen uit 2018:

- Wij adviseren om de bestuurlijke vernieuwing met spoed op te pakken. Daarbij zou met hulp van externe deskundigheid een bestuurlijk concept uitgewerkt kunnen worden dat aansluit op de wettelijke voorschriften én past bij de specifieke kenmerken van het Cheider. Wij geven in overweging om daarbij, in aansluiting op de bovenstaande wettelijke voorschriften ten aanzien van de noodzakelijke 'checks and balances', in het bijzonder aandacht te besteden aan transparantie en het tegengaan van het risico van belangenverstrengeling.
- We geven in overweging om de transparantie en eenduidigheid in de communicatie te verbeteren, onder andere door bestaande documenten te checken op eenduidigheid en de mate waarin de inhoud is toegesneden op het Cheider. Ook kan meer gebruik gemaakt worden van moderne communicatiemiddelen zoals de website om informatie te delen met de ouders en de buitenwereld. Ten slotte kunnen regelmatig bijeenkomsten voor de ouders georganiseerd worden over onderwerpen die relevant zijn in verband met de sociale veiligheid.
- Wij geven in overweging om de (potentiële) risico's van het bijzondere en kleinschalige karakter van het Cheider voor de sociale veiligheid bespreekbaar te maken en te onderzoeken hoe deze geminimaliseerd kunnen worden.
- Wij geven in overweging om regels en afspraken in de school levend te houden. De schoolregels kunnen bijvoorbeeld jaarlijks met de leerlingen en het personeel besproken worden. Daarnaast kunnen de leerlingen en het personeel in de gelegenheid gesteld worden om invloed uit te oefenen op de school- en gedragsregels.
- Wij geven in overweging om leraren die Joods onderwijs verzorgen en leraren die profaan onderwijs verzorgen op basis van uitwisseling en onderlinge samenwerking te laten werken aan een verdere concretisering van de invulling van de kerndoelen 38 en 43, onder andere met het oog op de bijdrage die daarmee geleverd kan worden aan vergroting van de weerbaarheid van de leerlingen.
- Wij geven in overweging om de mogelijkheden van eventuele herhuisvesting nader te verkennen en het overleg daarover met de gemeente Amsterdam voort te zetten.

8 Beleidsreactie bestuur

Beleidsreactie Stichting Joodse Kindergemeenschap Cheider, waarvan de eerste versie op 30 april 2020 aan de inspectie is ingezonden en thans iets aangepast

Het uitvoerend deel van het bestuur (hierna het bestuur) van het Cheider heeft het ontwerprapport van de inspectie intensief doorgenomen. Het bestuur is nog steeds voortvarend en gaat tegelijk zorgvuldig en doordacht aan de slag met de herstelopdrachten die de inspectie heeft aangereikt en die nog niet door het bestuur zijn opgepakt. Daarnaast is het bestuur van mening dat er al voortvarend en zorgvuldig aan de herstelopdrachten en aanbevelingen is gewerkt.

Sinds het rapport van 2018 zijn de volgende stappen ondernomen:

1. Het schoolveiligheidsplan is opgesteld;
2. De schoolplannen zijn aangepast;
3. In aanvulling op de schoolplannen is een beleidsambitie burgerschap opgesteld;
4. Er is een werkgroep burgerschap ingesteld. Deze werkgroep houdt zich bezig om de Beleidsambitie met betrekking tot de kerndoelen 38 (po) en 43 (vo) te realiseren.
5. De schoolgidsen zijn aangepast;
6. De taakomschrijving anti-pestcoördinator is opgesteld;
7. De taakomschrijving vertrouwenspersoon is opgesteld;
8. De beleidsnotitie 'Actief burgerschap en sociale integratie in het primair onderwijs en voortgezet onderwijs' op het Cheider wordt jaarlijks geactualiseerd;
9. Het protocol grensoverschrijdend gedrag is aangepast;
10. Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is aangepast;
11. Sociale kaart is geactualiseerd;
12. Poster 'belangrijke personen' is gemaakt en op strategische plekken in de scholen opgehangen;
13. Protocol Medicijn verstrekking en medisch handelen is opgesteld;
14. Het leerlingenstatuut is geactualiseerd;
15. De klachtenregeling is geactualiseerd;
16. Er is een antipestcoördinator voor basis- en voortgezet onderwijs aangewezen;
17. Er is een vertrouwenspersoon aangesteld;
18. De zorgstructuur van het voortgezet onderwijs is verbeterd;
19. Jaarlijks nemen we vragenlijsten af bij leerlingen welke worden besproken en waar nodig of gewenst worden aanpassingen gedaan;
20. Schoolregels worden jaarlijks in het werkoverleg en/of studiedagen besproken. De schoolregels en het leerlingenstatuut worden besproken met leerlingen van het voortgezet onderwijs volgens een gesprekkencyclus. Voor leerlingen van het basisonderwijs wordt hier aandacht aan besteed via de Kanjermethode;
21. Op verzoek van inspectie zijn er twee medezeggenschapsraden ingesteld (dit was er voorheen één medezeggenschapsraad);
22. Er is scholing voor leraren van het basisonderwijs (Kanjertaining) en voor leraren van het voortgezet onderwijs (Positive Behavior Support);
23. De methode Leslab LOB is ingevoerd voor de studielessen klas 1 en 2, Loopbaanbegeleiding en Burgerschap in het voortgezet onderwijs.
24. De methode Naut Meander Brandaan is ingevoerd in het primair onderwijs en er wordt gebruik gemaakt van thema's van de methode Wonderlijk gemaakt;
25. Het managementstatuut is opgesteld;
26. Het bestuursreglement is opgesteld;
27. Een sollicitatiecommissie voor het bestuur is ingesteld;
28. De bestuurssamenstelling (uitvoerend en toezichthoudend deel) is gewijzigd;
29. Het jaarverslag is aangepast;
30. Er is een contract aangegaan met Van Volta voor het ontwikkelen van een website met ouderportaal om de communicatie te verbeteren;
31. Er zijn gesprekken gevoerd met de Gemeente Amsterdam over herhuisvesting.

Het bestuur van het Cheider heeft een beleidsreactie opgesteld op de herstelopdrachten en de aanbevelingen van de inspectie. Deze treft u hieronder aan. Met deze reactie en overleg over het ontwerprapport heeft het bestuur voor ogen de inspectie te laten zien dat het - waar dat vereist is

- voldoet en wil voldoen aan de eisen die de Nederlandse wet- en regelgeving aan alle scholen in Nederland stelt.

Dank voor de uitgebreidere verantwoording in het ontwerprapport naar aanleiding van de door ons aangereikte opmerkingen op de conceptrapportage. Dit heeft verduidelijkt waar de oordelen en aanbevelingen van de inspectie zijn oorsprong hebben. Waar naar de mening van het bestuur sprake is van een door de inspectie gehanteerde interpretatie van wet- en regelgeving, en waar het bestuur zelf keuzes kan en mag maken vanuit identiteit en de eigen visie op onderwijs, zullen wij dit hierna in onze beleidsreactie vermelden. Voor zover in de beleidsreactie feitelijke onjuistheden worden benoemd zien wij deze graag in de conceptrapportage gecorrigeerd.

Het bestuur heeft niet de gelegenheid gekregen om met de inspectie het in de Wet op het onderwijstoezicht genoemde overleg over het ontwerprapport met de inspectie te voeren. Het bestuur gaat ervan uit dat waar de reactie van het Cheider leidt tot een bijgesteld inzicht van de inspectie ten aanzien van het voldoen aan de herstelopdrachten dit leidt tot aanpassing van alle daarop betrekking hebbende passages in het conceptrapport. Daarnaast verwachten wij dat onze beleidsreactie integraal wordt opgenomen als onderdeel van het definitieve rapport. De zienswijze op het rapport kunt u na de vaststelling van het rapport tegemoet zien alvorens tot publicatie wordt overgegaan.

Hierna volgt eerst de reactie van het bestuur op de herstelopdrachten. De reactie begint met de herstelopdracht van de inspectie, waarop het bestuur haar reactie geeft en haar beleidsdoel(en) ten aanzien van de herstelopdracht formuleert. Daarna geeft het bestuur haar reactie op de aanbevelingen van de inspectie en plaatst nog enkele kanttekeningen.

Herstelopdracht 1: de tekortkomingen in het onderwijsaanbod

Het bestuur moet uiterlijk:

1. per 1 juni 2020 zorgen dat alle kerndoelen voor alle leerlingen volledig aan bod komen in het onderwijs, vooral wat betreft de aandacht voor de respectvolle omgang met seksualiteit en met diversiteit binnen de samenleving, waaronder seksuele diversiteit. Dat moet gebeuren door bevoegde docenten.
2. per 1 september 2020 in het vo zorgen voor een structureel aanbod voor LOB en
3. per 1 september zorgen voor een structureel aanbod voor het bestrijden van taalachterstanden.

Het bestuur dient de inspectie te informeren als naar eigen oordeel aan deze herstelopdrachten is voldaan en geeft daarbij aan hoe dat is gebeurd.

Reactie en beleidsdoel en bestuur:

Op de bovenstaande punten is het bestuur van het Cheider van mening dat zij hieraan voldoet. Zij zal dit laten zien in haar schoolplannen. Het bestuur stuurt hierop en er wordt toezicht op gehouden door de toezichthouders.

Ad 1. Kerndoelen

Het bestuur deelt niet het oordeel van de inspectie dat het aanbod tekortschiet ten aanzien van basiswaarden als verdraagzaamheid, gelijkwaardigheid en begrip voor anderen, door het nagenoeg ontbreken van een aanbod voor de kerndoelen 38 en 43 (zie hiervoor en verder hoofdstuk 5). Het bestuur verzoekt u deze feitelijke onjuistheid dan ook te schrappen. De rechter heeft immers op basis van de wetsgeschiedenis (de artikelen 8, derde lid van de WPO en artikel 17, aanhef en onder b, van de WVO), geoordeeld dat een schoolbestuur een grote vrijheid toekomt ten aanzien van de wijze waarop aan de doelstellingen van burgerschapsvorming en integratie voldaan wordt. De wetgever heeft uitdrukkelijk niet bepaald 'hoe' scholen gestalte aan de opdracht tot burgerschapsvorming moeten geven, maar alleen 'dat' er gestalte aan moet worden gegeven. Het bevoegd gezag handelt alleen in strijd met de wet indien het *op geen enkele wijze gestalte heeft gegeven* aan onderwijs dat mede is gericht op het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie. De inspectie constateert dat er op het Cheider een burgerschapsaanbod is met daarin onder andere aandacht voor basiswaarden als bijvoorbeeld de vrijheid van meningsuiting en het tegengaan van discriminatie. Het bestuur is van mening dat het Cheider daarmee wel voldoet aan de naleving aan het bepaalde over burgerschap in artikel 8 derde lid Wpo, derhalve kan de inspectie dit onderdeel niet als onvoldoende kwalificeren en een herstelopdracht opleggen. De norm van artikel 8 derde lid WPO en van artikel 6c WVO dient nadrukkelijk te worden onderscheiden van de normen in de bepalingen over de kerndoelen en de normen in het Toezichtkader van de inspectie uit 2006. Dat laatste kader is niet bindend voor de scholen.

Naast de schoolplannen heeft het bestuur een beleidsnotitie vastgesteld genoemd 'Actief Burgerschap en Sociale Integratie in het Primair en Voortgezet Onderwijs op het Cheider' en 'Burgerschap en Biologie in het Primair Onderwijs en Voortgezet onderwijs' als aanvulling(en) op de schoolplannen. In deze documenten staat beschreven hoe de kerndoelen aan bod komen. Hier wordt ook in de praktijk uitvoering aan gegeven. Het bestuur is van mening dat aan de invulling van de kerndoelen wordt voldaan door middel van de methodes Wonderlijk gemaakt, Leslab LOB, de Kanjermethode en de reguliere profane vakken. De methode Leslab LOB is een nieuwe methode en het laatste deel is in december 2019 uitgekomen. Inmiddels zijn de methodes geheel in gebruik genomen. Daarmee is al in het vorig schooljaar een start gemaakt. Van de methode Wonderlijk gemaakt voor het PO wordt het eerste thema dit schooljaar aangeboden en de andere thema's worden in het nieuwe schooljaar uitgewerkt bijpassend bij de huidige thema's. De kerndoelen worden aangeboden door bevoegde leraren en waar wenselijk wordt dit samen met een leraar Joodse vakken gegeven. Overigens staat het de school vrij bij het geven van de kerndoelen door bevoegde leraren te vermelden hoe de Joodse school er vanuit haar identiteit in staat.

Leerlingen van het voortgezet onderwijs wordt respectvol gedrag en seksuele weerbaarheid bijgebracht door lessen maatschappijleer, biologie, aardrijkskunde, geschiedenis, studielessen (methode Leslab LOB) en krijgen 3 projecten aangeboden. Dat zijn de volgende projecten: Evolutietheorie en schepping, Culturen en religies en Unicité en diversiteit.

Ad. 2 Aanbod LOB

Leerlingen worden voorbereid op vervolgonderwijs en de samenleving. De leerlingen van het voortgezet onderwijs wordt de methode Leslab LOB aangeboden wat de kerndoelen raakt en tevens ook de loopbaanoriëntatie. Er is een PTA voor de loopbaan. Daarnaast wordt er ook onderwezen in de kerndoelen. Ook wordt er aandacht besteed aan leerlingen in het vo met achterstanden in de Nederlandse taal. De Inspectie schrijft in haar bijlage bij het definitieve rapport het volgende over de taalachterstanden: "De school voorziet zowel in po als vo in de praktijk over een aanvullend aanbod om de leerlingen het Nederlands eigen te laten maken, maar heeft dit aanbod en het beleid hieromtrent niet beschreven".

Ad. 3 Bestrijden van taalachterstanden

Het onderwijs in de Nederlandse taal wordt op het Cheider gegeven in groepen met minder dan tien leerlingen, waardoor er veel persoonlijke aandacht is voor de ontwikkeling van elke leerling. De ontwikkeling wordt gevolgd met methodegebonden toetsen en de toetsen van het Cito Volgsysteem VO. Verder kent het Cheider een toetscoördinator en twee zorgcoördinatoren die erop toezien dat de toetsresultaten worden besproken in het mentorenoverleg dat wordt voorgezeten door de teamleider. De teamleider en zorgcoördinatoren hebben wekelijks overleg met de Algemeen directeur. Gezien het kleine aantal leerlingen kunnen, indien nodig, alle leerlingen wekelijks worden besproken en acties worden ondernomen.

Het beleid met betrekking tot het bestrijden van eventuele taalachterstanden wordt in de nieuwe schoolplannen opgenomen en zal dan - net als de andere herstelopdrachten rondom de schoolplannen - per 1 september worden gerealiseerd. Het uitvoerend bestuursdeel zal hierop sturen en het toezichthoudend bestuur zal ook hierop toezicht houden.

Herstelopdracht 2: de waarborging van de sociale veiligheid

De Inspectie onderscheidt 5 punten:

1. Het aanbod voorziet niet in onderwijs over seksualiteit en seksuele diversiteit
2. Monitorgegevens in het vo worden onvoldoende benut
3. Hoofd Joodse zaken is verantwoordelijk voor leerinhouden en is eindverantwoordelijk
4. Informatie vertrouwenspersoon is beperkt en er is geen vrouwelijke vertrouwenspersoon
5. Veranderingsbereidheid en tempo bestuur is laag

De herstelopdracht luidt dat het bestuur de sociale veiligheid van leerlingen moet waarborgen door uiterlijk per 1 juni 2020 de genoemde tekortkomingen op te heffen, en dat op duidelijke en ondubbelzinnige manier te doen. Het bestuur informeert de inspectie als naar eigen oordeel aan deze herstelopdracht is voldaan en geeft daarbij aan hoe dat is gebeurd. Ook moet de school jaarlijks de uitkomsten van de monitor sociale veiligheid aanleveren bij de inspectie.

Reacties en beleidsdoelen bestuur:

1. Op de website van Stichting School en Veiligheid staan de plichten voor een school in het kader van burgerschap en veiligheid verder uitgewerkt. Op basis van wetgeving zijn scholen sinds 2015 verplicht om:
 - Een actief veiligheidsbeleid te voeren.

- Het effect van het veiligheidsbeleid periodiek te monitoren met een instrument dat een representatief en actueel beeld geeft.
- De taken om het anti-pestbeleid te coördineren en als vast aanspreekpunt te fungeren in het kader van pesten bij tenminste één persoon te beleggen.

Gelet de bovenstaande punten wat betreft de veiligheid voldoet het Cheider aan de wettelijke norm. De leerlingen worden de kerndoelen bijgebracht volgens de aanvullingen van de schoolplannen. Leerlingen van het voorgezet onderwijs wordt respectvol gedrag en seksuele weerbaarheid bijgebracht door lessen maatschappijleer, biologie, aardrijkskunde, geschiedenis, studielessen (methode Leslab LOB) en krijgen 3 projecten aangeboden (Evolutietheorie en schepping, Culturen en religies en Unicité en diversiteit). Met dit aanbod van de school voorziet Cheider aantoonbaar in onderwijs over seksualiteit en seksuele diversiteit, en is geborgd dat respectvol gedrag en seksuele weerbaarheid van leerlingen worden bevorderd. Het bestuur is van mening dat de context door alle genomen maatregelen tot nu toe voldoende gewijzigd is. Dit betekent dat er geen omissie bestaat in het schoolveiligheidsplan. Het bestuur verzoekt u deze feitelijke onjuistheid dan ook te schrappen.

2. Naar aanleiding van de monitorgegevens over sociale veiligheid in het vo zijn gesprekken met teamleden en leerlingen gevoerd. Naar aanleiding van de gesprekken met leerlingen wordt er waar nodig een aantekening in het leerlingvolgsysteem Somtoday gemaakt. De leraren die werken met de betreffende leerlingen ontvangen een melding dat er een aantekening in het 'zorgvierkant' van Somtoday is aangemaakt. Over de monitorgegevens over sociale veiligheid wordt gesproken in de mentorenoverleggen en de rapportvergaderingen. Bij de rapportvergaderingen zijn alle leraren aanwezig. Relevante opmerkingen worden tijdens het overleg of de vergadering vastgelegd in het leerlingvolgsysteem Somtoday. Op 11 juli 2019 heeft Scholen met Succes de uitkomsten rechtstreeks met de inspectie gedeeld. Dit hebben zij met een mail aan directie bevestigd. Tevens heeft het Cheider zelf desgevraagd de uitkomsten op 13 januari 2020 via het Inspectie Schooldossier met inspectie gedeeld.

In het veiligheidsbeleid is opgenomen hoe de resultaten van de monitorgegevens over sociale veiligheid in het vo aantoonbaar worden benut. Er zijn op basis van het vorige onderzoek bijvoorbeeld nieuwe regels gemaakt met betrekking tot bijvoorbeeld het verlaten van het terrein in de tussenuren en pauzes naar aanleiding van de enquête. Het bestuur neemt dit op in de beleidsstukken.

Cheider heeft voor 1 juni 2020 een analyse voor de monitorgegevens vo aan de inspectie toegezonden, zoals verzocht.

3. Een van de tekortkomingen ten aanzien van de sociale veiligheid is volgens de inspectie dat het hoofd Joodse zaken (en niet de directeur belast is met de eindverantwoordelijkheid voor het onderwijs) eindverantwoordelijk lijkt voor belangrijke leerinhouden. Het bestuur zou daarmee in strijd handelen met art. 4c WPO en art. 3b WVO. De herstelopdracht t.a.v. de sociale veiligheid luidt dat het bestuur de sociale veiligheid van leerlingen waarborgt door uiterlijk per **1 juni 2020** de genoemde tekortkomingen opheft, en dat op duidelijke en ondubbelzinnige manier te doen. Het bestuur informeert de inspectie als naar eigen oordeel aan deze herstelopdracht is voldaan en geeft daarbij aan hoe dat is gebeurd. Ook moet de school jaarlijks de uitkomsten van de monitor sociale veiligheid aanleveren bij de inspectie.

Het bestuur ziet niet hoe de veronderstelde positie van het hoofd Joodse zaken is aan te merken als een niet naleving van de wettelijke bepaling over de sociale veiligheid. Dit is een uitzonderlijk ver verwijderd verband. Met het oordeel van de inspectie stemt het bestuur dan ook niet in. De adviserende rol van het hoofd Joodse zaken heeft in het aangepaste managementstatuut aandacht gekregen.

In de statuten dan wel het managementstatuut en/of het bestuursreglement wordt verhelderd dat de algemeen directeur de eindverantwoordelijkheid heeft voor de leerinhouden van alle vakken die volgens de wet en daarop gebaseerde regelingen verplicht moeten worden aangeboden en dat het bestuur het laatste woord heeft. De stichting is eindverantwoordelijk voor de inhoud van het Joods onderwijs op de door haar bestuurde scholen.

4. De vertrouwenspersoon staat evenals de anti-pestcoördinator op de posters 'belangrijke personen' en in de schoolgidsen beschreven. Tevens is er als bijlage een taakomschrijving bij de schoolgidsen van de vertrouwenspersoon en anti-pestcoördinator. Dit zijn ook de

documenten die met ouders zijn gedeeld. In het schoolveiligheidsplan staan ook de vertrouwenspersoon en de anti-pestcoördinatoren beschreven.

Het feit dat er één (mannelijke) vertrouwenspersoon is, is geen omissie in de zin van de wet. Het Cheider voldoet aan de wettelijke bepalingen over de inrichting van het klachtrecht. Dit staat ook beschreven in het schoolveiligheidsplan. In de bijlage bij de brief van de inspectie staat het nu als aanbeveling. In het ontwerprapport wordt het nog steeds als omissie aangemerkt en is het nog steeds onderdeel van de herstelopdracht. Het bestuur vraagt de inspectie dan ook dit punt niet als omissie te benoemen, aangezien hier niet sprake is van niet naleving van een wettelijk voorschrift, maar als opmerking/aanbeveling op te nemen in het definitieve rapport.

De directie heeft, met instemming van het bestuur, zelf aangegeven dat de scholen graag willen beschikken over een mannelijke en een vrouwelijke vertrouwenspersoon en onderneemt hierop actie. In de schoolgidsen 2020-2021, waarvan de tekst al gereed is, is vermeld dat er een vacature is.

5. Het bestuur werkt voortvarend, op zorgvuldige en doordachte wijze, aan de herstelopdrachten en geeft gevolg aan aanbevelingen, waaronder met name aanbevelingen van de inspectie die rechtstreeks raken aan sociale veiligheid van leerlingen.

In de afgelopen periode heeft Cheider op dit punt de volgende besluiten genomen, interventies gepleegd en afspraken over monitoring gemaakt:

1. Het protocol grensoverschrijdend gedrag is aangepast en het bestuur volgt dit protocol en daarmee aan wet- en regelgeving.
2. De Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is geactualiseerd en de stichting volgt dit protocol.
3. De leerlingenzorg is in het primair en voortgezet onderwijs verbeterd. Zo worden er notities aangemaakt in het leerlingvolgsysteem (Parnassys en Somtoday), worden persoonlijke- en groepshandelingsplannen opgesteld, besproken en uitgevoerd en wordt de sociaal-emotionele ontwikkeling in kaart gebracht en worden er acties ondernomen om leerlingen te stimuleren en te ondersteunen in hun ontwikkeling.
4. Het leerlingestatuuut voortgezet onderwijs is aangepast.
5. Er is aanvankelijk één en na verloop van tijd een tweede zorgcoördinator aangesteld in het voortgezet onderwijs.
6. Er is een toetscoördinator aangesteld in het voortgezet onderwijs.
7. Er zijn anti-pestcoördinatoren aangewezen voor het primair en voortgezet onderwijs.
8. De Kanjermethode is ingevoerd in het primair onderwijs en de leraren hebben een training gevolgd.
9. De leraren van het voortgezet onderwijs zijn gestart met een meerjarige scholing Positive Behavior Support.
10. Schoolregels en de kledingcode worden met leerlingen besproken en daar waar nodig aangepast.
11. Er is in het primair onderwijs een brievenbus opgehangen waarin kinderen een briefje kunnen doen met vragen en opmerkingen aan leraren (van het reguliere profane en Joodse onderwijs) en de Algemeen directeur. Dit is met name gedaan om onderwerpen die zij lastig vinden om te bespreken, bespreekbaar te maken.

Het bestuur hoopt onder andere met de bovenstaande punten/besluiten voldoende duidelijk te hebben gemaakt, dat inspectie er vertrouwen in kan hebben dat wet- en regelgeving worden nageleefd. Het bestuur hoopt dat door de inspectie niet langer wordt teruggegrepen naar voorbeelden uit het (verre) verleden. Het bestuur heeft daarop gehandeld en zal in nieuwe voorkomende situaties vanuit de nieuwe afspraken, die voldoen aan wet- en regelgeving, handelen.

Herstelopdracht 3: het opstellen van aanpassingen van de statuten en het managementstatuuut

De herstelopdracht luidt dat het bestuur uiterlijk per 1 juni 2020 in alle documenten dient te borgen dat de organisatie zich aan de Nederlandse wet houdt en het bestuur daar zelf het laatste woord in heeft. Het bestuur informeert de inspectie als naar eigen oordeel aan deze herstelopdracht is voldaan en geeft daarbij aan hoe dat is gebeurd. De inspectie onderzoekt uiterlijk een jaar na vaststelling van het rapport of aan de herstelopdracht voldaan is. De tekortkoming volgens de inspectie is dat in het managementstatuuut en in de statuten een tekst is opgenomen waaruit blijkt dat bij 'halachische geschillen', niet het bestuur maar de schoolrabbijn

een beslissende stem heeft in religieuze kwesties. Het bestuur handelt daarmee in strijd met artikelen 10 en 17c, eerste lid onder b en tweede lid, van de WPO en 23a en 24e1, eerste lid onder b en tweede lid van de WVO.

Reactie en beleidsdoel van het bestuur:

Het Cheider heeft alle relevante documenten/statuten bestudeerd en een aantal noodzakelijke aanpassingen geformuleerd. Verwezen wordt naar de aan de inspectie toegezonden brief van 28 mei 2020 met bijlagen waaronder het ontwerp notariële akte van statutenwijziging en het conceptmanagementstatuut.

Bij de aanpassing van het managementstatuut neemt het bestuur uiteraard de wettelijk voorgeschreven bepalingen in de Wet medezeggenschap op scholen in acht. Gelet hierop en de beperkingen van de coronacrisis over het vergaderen, kan het bestuur geen garanties geven dat de herstelopdracht per 1 juni gerealiseerd is, maar zal wel tot het uiterste inspanssen 1 juli 2020 te halen.

Zodra de documenten definitief zijn vastgesteld worden deze aan de inspectie toegestuurd.

Met het oog op de aanbeveling in het rapport van de inspectie, heeft het bestuur begeleiding van een externe deskundige partij gevraagd bij de aanpassing van statuten, managementstatuut en reglement bestuur en toezicht en bij het te voeren gesprek over governance en wat dit betekent voor structuur, communicatie en cultuur. In dat traject zal aandacht zijn voor het samenspel van toezichthouders en uitvoerend bestuurders, de onafhankelijke rol van de toezichthouders, dilemma's van betrokkenheid en afstand en het organiseren van tegenspraak. Daarmee komt in dit traject aan de orde de door de inspectie aanbevolen aandacht voor de noodzakelijke 'checks and balances', transparantie en het tegengaan van het risico van belangenverstrengeling; passend bij de kleinschaligheid van het Cheider.

In het najaar zal naar verwachting het Wetsvoorstel bestuur en toezicht op rechtspersonen (EK, vergaderjaar 2019/2020, 34 491, A) worden aangenomen en inwerking treden. Dit wetsvoorstel voert onder meer het one-tiermodel in voor de stichting in het Burgerlijk Wetboek. Voor het Cheider is het van belang dat de statuten worden aangepast aan de eisen van dit wetsvoorstel, zoals de tegenstrijdig belangregeling uit dit wetsvoorstel en de belet- of ontstentenisregeling. Daarnaast zal dit jaar ook de gewijzigde code goed bestuur in het primair onderwijs worden vastgesteld door de PO-Raad. Het Cheider zal de uit het wetsvoorstel en nieuwe code goed bestuur voortvloeiende verplichtingen opnemen in de statuten, managementstatuut en reglement bestuur en toezicht en voorziet besluitvorming zo spoedig mogelijk in de tweede helft van 2020. Deze werkwijze is efficiënt en voorkomt belasting van de menskracht van het Cheider en kosten.

Herstelopdracht 4: de kwaliteitszorg

De herstelopdracht luidt dat het bestuur uiterlijk per 1 september 2020 in de schoolplannen een stelsel van kwaliteitszorg moet opnemen dat geschikt is om de basiskwaliteit van het onderwijs te bewaken en zo nodig tot effectieve verbetermaatregelen te komen, en dit stelsel uitvoeren zoals beschreven.

Het bestuur informeert de inspectie als naar eigen oordeel aan deze herstelopdrachten is voldaan en geeft daarbij aan hoe dat is gebeurd. Het bestuur stuurt de inspectie de aangepaste schoolplannen toe.

Reactie en beleidsdoel bestuur:

Het bestuur zorgt ervoor dat in de schoolplannen een stelsel van kwaliteitszorg op wordt genomen dat geschikt is om de basiskwaliteit van het onderwijs te bewaken en zo nodig tot effectieve verbetermaatregelen te komen, en voert dit stelsel uit zoals beschreven.

De aanpassing van schoolplannen behoeft instemming van de medezeggenschapsraden. Het bestuur stuurt de inspectie uiterlijk per 1 september 2020 de definitief vastgestelde en aangepaste schoolplannen en notities kwaliteitszorg toe. Na vaststelling zal het bestuur met externe ondersteuning zorg dragen voor de uitvoering. Het toezichthoudend bestuursdeel houdt hier toezicht op.

Herstelopdracht 5: het taalbeleid en het professionaliseringsbeleid in de schoolplannen

De herstelopdracht luidt dat het bestuur uiterlijk per 1 september 2020 het taalbeleid en het professionaliseringsbeleid moet opnemen in de schoolplannen. Het bestuur moet zorgen dat in de onderwijspraktijk taalachterstanden worden bestreden en leraren zich afdoende kunnen professionaliseren. Het bestuur stuurt de inspectie de aangepaste schoolplannen toe.

Reactie en beleidsdoel bestuur:

Het bestuur neemt het taalbeleid (bedoeld is taalachterstandenbeleid) en het professionaliseringsbeleid op in de schoolplannen. Het bestuur zorgt dat in de onderwijspraktijk taalachterstanden worden bestreden en leraren zich afdoende kunnen professionaliseren.

De aanpassing van schoolplannen behoeft advies dan wel instemming van de medezeggenschapsraden. Het bestuur stuurt de inspectie uiterlijk per 1 september 2020 de definitief vastgestelde en aangepaste schoolplannen toe. Na vaststelling zal het bestuur met externe ondersteuning zorg dragen voor de uitvoering. Het toezichthoudend bestuur houdt hier toezicht op.

Herstelopdracht 6: de klachtenregeling

De herstelopdracht luidt dat het bestuur uiterlijk per 1 juni 2020 de teksten over de klachtenregelingen zo verheldert dat duidelijk is dat personen met een klacht direct terecht kunnen bij de onafhankelijke klachtencommissie. Het bestuur informeert de inspectie als naar eigen oordeel aan deze herstelopdracht is voldaan en geeft daarbij aan hoe dat is gebeurd. De tekortkoming volgens de inspectie is dat de klachtenregelingen van de scholen zodanig geformuleerd zijn, dat het pas mogelijk is een formele klacht in te dienen nadat diverse tussenstappen binnen de school zijn doorlopen. Het bestuur handelt daarmee in strijd met art. 13, eerste lid, onder f en art. 14 WPO en art. 24a, eerste lid, onder e en art. 24b WVO.

Reactie en beleidsdoel van het bestuur:

Het bestuur heeft de opmerkingen van de inspectie ter harte genomen en de nieuwe klachtenregeling vastgesteld. Ook hier wordt verwezen naar de genoemde brief van 28 mei 2020, waarbij de nieuwe klachtenregeling (Modelklachtenregeling Klachtencommissies Bijzonder onderwijs) was gevoegd. De nieuwe schoolgidsen zijn op dit punt aangepast.

Het bestuur overweegt een integriteitscode en/of klokkenluidersregeling vast te stellen en hierover te communiceren in de schoolgidsen en de website.

Herstelopdracht 7: onduidelijkheid in de schoolgidsen

De herstelopdracht luidt dat het bestuur uiterlijk per 1 juni 2020 in de schoolgidsen duidelijk moet opnemen wat de resultaten van het onderwijs zijn en dat alle ouderbijdragen vrijwillig zijn. Het bestuur informeert de inspectie als naar eigen oordeel aan deze herstelopdracht is voldaan en geeft daarbij aan hoe dat is gebeurd. Het bestuur stuurt de inspectie de aangepaste schoolgidsen toe. De aanpassing van de schoolgids behoeft advies dan wel instemming van de medezeggenschapsraden.

Reactie en beleidsdoel bestuur:

De schoolgidsen voor 2020-2021 zijn hierop aangepast en op 28 mei 2020 aan de inspectie gezonden.

De verwachting is dat de beide medezeggenschapsraden zullen instemmen. De tekst van de nieuwe schoolgids is dan per 1 juli 2020 klaar en zal voor het schooljaar 2020-2021 gelden.

Herstelopdracht 8: het jaarverslag

De herstelopdracht luidt dat het bestuur per 1 juli 2020 de geconstateerde omissies in het jaarverslag in het eerstvolgende jaarverslag (2019) corrigeert.

Reactie en beleidsdoelen bestuur:

Het eerstvolgende jaarverslag (2019) per 1 juli 2020 bevat:

1. Een verslag van de interne toezichthouder
2. Een verantwoording van de afwijkingen van de gehanteerde code goed bestuur, als deze er zijn.
3. Een volledige continuïteitsparagraaf.

Het jaarverslag wordt conform het bepaalde in de WPO, WVO en het BW in de eerste helft van het kalenderjaar vastgesteld.

Enkele kanttekening m.b.t. passages over financiële continuïteit:

1. Op pagina 12 ook de voetnoot uit de Onderzoekskaders over financiële continuïteit (FB1) opnemen, naast de voetnoot doelmatigheid (FB2).
2. Op pagina 35: opschorting van de bekostiging is niet meer aan de orde.
3. Op pagina 35: Voor zover de inspectie uitspraken doet over de toekomst kan slechts sprake zijn van een bevinding. De inspectie heeft nog niet de bevoegdheid haar blik in

beoordelende zin te verbreden naar de verwachte toekomst van de instelling, en daarbij de onderlinge samenhang tussen financiën en kwaliteit borgt.

Herstelopdracht 9: de medezeggenschapsraad

De herstelopdracht luidt dat het bestuur uiterlijk per 1 juni 2020 de medezeggenschapsraad om instemming vraagt voor de wijzigingen in het examenreglement. Het bestuur informeert de inspectie als naar eigen oordeel aan deze herstelopdrachten is voldaan en geeft daarbij aan hoe dat is gebeurd. De tekortkoming volgens de inspectie is dat de medezeggenschapsraad niet heeft ingestemd met de wijzigingen van het examenreglement. Dat is in strijd met artikel 10, eerste lid, onder b, WMS.

Beleidsdoel van het bestuur:

Het bestuur heeft het examenreglement ter instemming voorgelegd aan de medezeggenschapsraad van de school voor voortgezet onderwijs. Er zijn van die zijde wat vragen gekomen. De vragen zijn inmiddels beantwoord en de instemming van MR over examenreglement is verleend. Het examenreglement en bewijs van instemming is maandag 18 mei 2020 ingestuurd naar Inspectie.

Reactie op aanbevelingen

1. *Inspectie:* Wij adviseren om de bestuurlijke vernieuwing met spoed op te pakken. Daarbij zou met hulp van externe deskundigheid een bestuurlijk concept uitgewerkt kunnen worden dat aansluit op de wettelijke voorschriften én past bij de specifieke kenmerken van het Cheider.

Wij geven in overweging om daarbij, in aansluiting op de bovenstaande wettelijke voorschriften ten aanzien van de noodzakelijke 'checks and balances', in het bijzonder aandacht te besteden aan transparantie en het tegengaan van het risico van belangenverstrengeling.

Reactie bestuur:

In de ontwerpportage van de inspectie is vermeld dat er stappen zijn gemaakt door het Cheider om het bestuur te herstructureren en dat er inmiddels nieuwe bestuursleden zijn aangetrokken waarvan er ook twee in het toezichthoudend deel zitting hebben genomen. Het Cheider staat positief tegenover de aanbevelingen, en verwijst hier naar zijn reactie onder herstelopdracht 3.

2. *Inspectie:* We geven in overweging om de transparantie en eenduidigheid in de communicatie te verbeteren, onder andere door bestaande documenten te checken op eenduidigheid en de mate waarin de inhoud is toegesneden op het Cheider. Ook kan meer gebruik gemaakt worden van moderne communicatiemiddelen zoals de website om informatie te delen met de ouders en de buitenwereld. Ten slotte kunnen regelmatig bijeenkomsten voor de ouders georganiseerd worden over onderwerpen die relevant zijn in verband met de sociale veiligheid.

Reactie bestuur:

Het bestuur heeft deze aanbeveling al vrijwel geheel opgevolgd. Inmiddels is er een nieuwe website. Op deze website komt ook een portaal waar ouders kunnen inloggen, zodat alle documenten en berichten op één centrale plek staan. De verwachting is dat dit het nieuwe schooljaar in gebruik kan worden genomen. Relevante documenten zullen op het onderwijsportaal worden geplaatst voor ouders en medewerkers. Daarnaast worden ouders nu via de mail op de hoogte gebracht. De ouders toonden zich hierover tevreden schrijft de inspectie in het voorliggende conceptrapport op pagina 24. De documenten zijn toegesneden op het Cheider en worden jaarlijks op eenduidigheid gecontroleerd. Ook worden bijeenkomsten voor ouders georganiseerd indien dit relevant is en het de sociale veiligheid van de kinderen raakt.

Inspectie: Wij geven in overweging om de (potentiële) risico's van het bijzondere en kleinschalige karakter van het Cheider voor de sociale veiligheid bespreekbaar te maken en te onderzoeken hoe deze geminimaliseerd kunnen worden.

Reactie bestuur:

Het bestuur zal met schoolbesturen van kleinschalige scholen contact zoeken om ervaringen te delen.

3. *Inspectie:* Wij geven in overweging om regels en afspraken in de school levend te houden. De schoolregels kunnen bijvoorbeeld jaarlijks met de leerlingen en het personeel besproken

worden. Daarnaast kunnen de leerlingen en het personeel in de gelegenheid gesteld worden om invloed uit te oefenen op de school- en gedragsregels.

Reactie bestuur:

Het bestuur heeft deze aanbeveling opgevolgd. Regels en afspraken worden jaarlijks met leerlingen en medewerkers besproken. Tevens worden leerlingen betrokken bij het maken van de afspraken. Niet alleen worden de regels in het vo met leerlingen en leraren besproken, dit gebeurt ook in het vo. Zo zijn bijvoorbeeld nieuwe regels voor leerlingen van de bovenbouw ingevoerd voor het naar buiten gaan in tussenuren en in pauzes. Met invoering van het PBS- programma in het vo wordt de sociale veiligheid nog meer verbeterd. Het bestuur monitort de continuering van de afspraken. Door middel van de beleidsambities die zijn vastgelegd in de schoolplannen wordt per schooljaar gekeken welke ambities moeten worden gerealiseerd en of de ambities daadwerkelijk zijn gerealiseerd. De ambities komen op werkoverleggen en studiedagen aan bod. Op basis hiervan wordt er gemonitord of de school op basis van gemaakte afspraken in de gewenste richting ontwikkelt. Ambities worden, indien nodig, bijgesteld of aangevuld. Tweemaal per jaar schrijft de Algemeen directeur een managementrapportage voor het bestuur. Hierover voert het bestuur en de Algemeen directeur een gesprek waarin afspraken worden gemaakt over de organisatie en het onderwijs.

4. *Inspectie:* Wij geven in overweging om leraren die Joods onderwijs verzorgen en leraren die profaan onderwijs verzorgen op basis van uitwisseling en onderlinge samenwerking te laten werken aan een verdere concretisering van de invulling van de kerndoelen 38 en 43, onder andere met het oog op de bijdrage die daarmee geleverd kan worden aan vergroting van de weerbaarheid van de leerlingen.

Reactie bestuur:

Het bestuur heeft deze aanbeveling opgevolgd en monitort de continuering van de afspraken. De kerndoelen worden door de leraren die profaan onderwijs verzorgen onderwezen. Er is een werkgroep Burgerschap opgericht om leraren van Joods en profaan onderwijs middels een onderlinge samenwerking een goed curriculum voor de kerndoelen op te zetten. Dit curriculum wordt al aangeboden aan leerlingen van het voortgezet onderwijs. Leerlingen van het basisonderwijs wordt het huidige schooljaar het eerste thema van de methode Wonderlijk gemaakt aangeboden. De beleidsnotitie 'Actief burgerschap en Sociale integratie in het Primair en Voortgezet onderwijs' bevat als bijlage een meerjarenplanning voor Wereldoriëntatie met inbegrip van Burgerschap voor het primair onderwijs en een schema Burgerschap in het voortgezet onderwijs. De bijlagen worden jaarlijks geactualiseerd.

5. *Inspectie:* Wij geven in overweging om de mogelijkheden van eventuele herhuisvesting nader te verkennen en het overleg daarover met de gemeente Amsterdam voort te zetten.

Reactie bestuur:

Alvorens het rapport van 22 oktober 2018 gepubliceerd was, werden er gesprekken hierover gevoerd met de Gemeente Amsterdam. Deze gesprekken zijn stilgelegd. Het bestuur zal op korte termijn opnieuw aan de Gemeente Amsterdam verzoeken om het overleg over herhuisvesting voort te zetten.

Kanttekeningen:

Het bestuur verzoekt opnieuw om de onjuistheden in het voorliggende rapport te corrigeren en ook overigens te actualiseren. In de op 30 april 2020 toegezonden versie van de beleidsnotitie zijn aan het slot de volgende kanttekeningen geplaatst. Naar aanleiding van het toen voorliggende conceptrapport.

1. Op pagina 3 wordt in de samenvattende conclusie gesproken over 'drie met elkaar samenhangende onderzoeken'. Het rapport doet naar de mening van het bestuur verslag van drie losstaande onderzoeken. Op pagina 16 is het volgende geschreven '*In de uitvoering zijn deze onderzoeken daarom ook ineengevlochten, zodat de belasting voor de scholen en het bestuur waar mogelijk werd beperkt*'. De onderzoeken zijn apart van elkaar uitgevoerd. Het 'ineenvlechten van de onderzoeken' heeft de belasting voor de scholen en het bestuur complexer en ingewikkelder gemaakt. Risico van dat alles 'ineengevlochten' wordt is dat sprake is van vergelijkingen en verbanden die niet of nauwelijks met elkaar te maken hebben.

2. Op pagina 4 wordt gesproken over 'gescheiden onderwijs voor jongens en meisjes vanaf groep 4 voor de profane vakken en vanaf groep 5 voor de Joodse les'. Het bestuur vraagt zich af welk doel de inspectie met deze opmerking nastreeft. Het gescheiden onderwijs geven is niet bij wet verboden. Er zijn zelfs geleerden die, weliswaar vanuit andere motieven dan het Cheider, pleiten voor een verder doorgevoerde scheiding tussen het onderwijs aan jongens en meisjes dan het Cheider praktiseert. De onderwijsinspectie zelf roept in De Staat van het onderwijs 2018 de vraag op of het onderwijs zoals het dikwijls gegeven wordt jongens niet te kort doet.
3. Op pagina 4 staat dat '*het Cheider wordt geleid door een algemeen directeur. Daarnaast is er een hoofd Joods onderwijs die verantwoordelijk is voor de inhoud van het Joods onderwijs en het bewaken van de identiteit van al het onderwijs*'. Het bestuur verzoekt de inspectie deze passage aan te passen, zodanig dat de algemeen directeur wordt bijgestaan door het hoofd Joodse zaken daar waar het Joods onderwijs of halachische kwesties betreft.
4. Op pagina 8 staat het volgende vermeld '*Naar aanleiding van de hierboven beschreven voorgeschiedenis heeft de inspectie in de periode december 2019-februari 2020 dus drie onderzoeken uitgevoerd: een herstelonderzoek naar de herstelopdrachten die overgebleven zijn na het tussentijdse onderzoek van 2019, een vierjaarlijks onderzoek naar bestuur en scholen en een themaonderzoek Burgerschapsonderwijs en het omgaan met verschil in morele opvattingen*'. Er hebben in deze periode twee onderzoeken plaatsgevonden: een 4JOB en een themaonderzoek Burgerschapsonderwijs. Er is geen extra 'herstelonderzoek naar de herstelopdrachten' uitgevoerd. Het tussentijds rapport is geschreven op 26 juni 2019.
5. Op p. 34 van het rapport wordt gesproken van een raad van toezicht. Het Cheider heeft echter geen raad van toezichtmodel. Het bestuur van het Cheider verzoekt u het onjuist gebruik van de term raad van toezicht en college aan te passen.
6. De opmerking op pagina 39 '*Dit had in het vo in het najaar tot gevolg dat ook in de praktijk het extra taalaanbod aan jongens tekortschoot omdat een leraar Nederlands de school na de herfstvakantie had verlaten en zijn specifieke taken op dit gebied niet waren overgenomen*' kan directie en bestuur niet plaatsen. De taken van een vertrekkende leraar zijn namelijk direct door een collega die toen ook al in dienst was, overgenomen. Het bestuur verzoekt u deze passage te schrappen.
7. Op pagina 42 staat: '*Vorig schooljaar is verzuimd om het PTA en het examenreglement aan de inspectie te verzenden. Het is wel aan leerlingen en ouders verstrekt*'. Het PTA is ten tijde van het onderzoek in schooljaar 2018-2019 verstrekt. Ten blijke daarvan treft u een afschrift aan van de brief aan de inspectie. Tevens zijn over het schooljaar 2019-2020 het PTA en het examenreglement verstrekt. Het bestuur verzoekt u deze passage aan te passen.
8. Op pagina 42 staat: '*Het gaat om een klein team met leraren die al jarenlang het schoolexamen verzorgen, het is aan te bevelen om een netwerk te onderhouden waarbij ook door examendocenten van andere scholen naar het schoolexamen gekeken wordt*'. Leraren hebben netwerken naast hun functie op het Cheider. Zo werken verschillende leraren ook op andere scholen en zijn sommige leraren ook 'in dienst' van Cito voor de examens. Doordat leraren op verschillende scholen werken, hebben zij ook contact met andere leraren die examens afnemen. Het bestuur onderzoekt hoe georganiseerd kan worden dat collega's van andere scholen naar de schoolexamens van het Cheider kijken
9. Op pagina 47 staat: '*Seksualiteit is niet of moeilijk bespreekbaar, zowel thuis als op school*'. Deze opmerking is onjuist, suggestief en niet van belang voor het rapport. Wat er thuis hierover wordt onderwezen, is niet aan de school en niet aan de inspectie. Het bestuur benadrukt dat de wettelijke bepalingen over burgerschap niet zijn geschonden, gelet op de bedoeling van de wetgever. Het bestuur verzoekt u deze opmerking te schrappen.

Door het bestuur vastgesteld op 4 juni 2020

9 Zienswijze bestuur

Zienswijze

In het inspectierapport vastgesteld op 12 augustus 2019 is een zienswijze van het bestuur opgenomen. Omdat helaas in de opstelling van de inspectie niet of nauwelijks iets is veranderd, vindt het bestuur het zinvol om naar die zienswijze (bijna een jaar later) opnieuw te verwijzen. Volstaan wordt met het thans citeren van het slot van die zienswijze.

"Concluderend: het bestuur herkent zich niet in de suggesties en indrukken van de Inspectie, die - het zij herhaald - niet met feiten worden onderbouwd. Het bestuur - ook dat zij herhaald - zal ook in de toekomst de Nederlandse wet- en regelgeving nakomen.

Het bestuur hoopt en vertrouwt erop dat het vierjaarlijkse reguliere onderzoek op constructieve wijze zal worden uitgevoerd. Het lijkt zinvol om vooraf overleg te plannen tussen de Inspectie en het bestuur in aanwezigheid van een delegatie van de Adviesraad van het Cheider".

Het bestuur heeft destijds de hoop en het vertrouwen uitgesproken in het vierjaarlijkse reguliere onderzoek op constructieve wijze zou worden uitgevoerd. Het is daarom spijtig om te moeten concluderen, dat van de zijde van de inspectie geen behoefte is gevoeld om gedurende het gehele onderzoek met het bestuur te spreken, noch na de start van het onderzoek, noch tijdens het onderzoek en ook niet voorafgaand aan het afsluiten van het onderzoek. Er heeft wel een vooroverleg plaatsgevonden op 27 november 2019. Dat vooroverleg gaf hoop, ook omdat werd aangekondigd dat in ieder geval voor het afsluiten van het onderzoek nog met het bestuur zou worden gesproken. Dat is dus niet gebeurd. Het startgesprek heeft vervolgens plaatsgevonden op 2 december 2019, terwijl het onderzoeksplan pas met brief van 20 december 2019 werd toegezonden.

Ook anno 2020 kan het bestuur zich niet aan de indruk onttrekken dat de inspectie geen oog wil hebben voor de voortgang, de ontwikkelingen, het voldoen aan de herstelopdrachten en zelfs niet voor het extra werk en de aandacht die ook de medewerkers van het Cheider moeten besteden aan de Coronaproblematiek. De inspectie lijkt weg te kijken voor de doorgevoerde veranderingen, hetgeen geïllustreerd kan worden aan de vele onjuistheden in het (concept)rapport en het slechts ten dele corrigeren daarvan, terwijl ook na het corrigeren van enkele onjuistheden aan de conclusies niets veranderd wordt. Ook het indringende verzoek om een gesprek te hebben om het gehele ontwerprapport zoals bedoeld in de Wet op het onderwijstoezicht, daaronder begrepen de oordelen, herstelopdrachten en bevindingen, is negatief door de inspectie gereageerd. Aan de oordelen, herstelopdrachten en bevindingen wilde de inspectie niets veranderen, ook niet nadat het bezwaarschrift met betrekking tot de bekostigingsmaatregel gegrond werd verklaard. Het bestuur blijft niettemin hopen op een constructievere relatie met de inspectie in de toekomst. In het bijzonder hoopt het bestuur dat de inspectie inziet dat er al veel is en dat het Cheider drukdoende veranderd is om ook de herstelopdrachten die per 1 juli en 1 september aanstaande uitgevoerd moeten zijn, in orde te maken.

Het bestuur

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730, 3500 GS Utrecht
T-algemeen 088 6696000
T-loket (voor vragen) 088 6696060

